

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

YAYINI

1 EYLÜL 2010

Bütün Dünya

192297

SAYI: 2010 / 09

FİYATI: 4

2000

Prof. HABERAL

500

**GÜNDÜR
GEREKÇESİZ
TUTUKLU**

Referandum:

Cengiz Özakıncı'dan
Belge ve Bilgilerle:
12 Eylül'ün Derin Misyonu

**Fede-
rasyon**

ve

**Bir Dersim
Dersi Daha**

SAYFA: 67

**Sanık Teğmen
M. Ali Çelebi
Silivri'de Onur
Savaşımı Veriyor**

SAYFA: 16

Prof. Dr. Haberal'ı
Ziyaret Eden
Milletvekili

**Çetin Soysal
Hayretler
İçinde**

SAYFA: 20

Çılgın Türk
**Turgut
Özakman**
80 Yaşında

SAYFA: 46

AİHM'deki Eski Temsilcimiz
Rıza Türmen
ve Eski Bakanlardan

Şerif Ercan
Referandum için
**HAYIR'lı Oylar
öneriyorlar**

SAYFA: 23

Prof. **HABERAL**

500

**GÜNDÜR
GEREKÇESİZ
TUTUKLU**

“... son yıllarda ülkemiz İFTİRA rejimine doğru hızlı bir şekilde gidiyor.

Bunun sonucudur ki beşyüz gündür hiç bir yasal gerekçe gösterilmeksizin bütün özgürlüklerim maalesef sivil bir yönetim döneminde gasp edilmiştir.

Böyle bir durumu sivil bir yönetim döneminde yaşamamızı Ülkemize ve Demokrasimize yakıştıramadığımı Yaptıran ve Yapanları kınadığımı Aziz Milletimize saygıyla sunuyorum.”

Prof. Dr. **Mehmet HABERAL**

AZİZ MİLLETİMİZİ BİLGİLENDİRME

Bugün bütün özgürlüklerimin hiçbir gerekçe gösterilmeden GASP edilmesinin 500. günü.

Ben 12 Eylül 1980 öncesi anarşi ortamını yaşadım. İhtilal sonrası ise antidemokratik uygulamalara karşı Üniversite grubu kurdum. Yasaklı Liderlere konferanslar verdirdim. Aydınlar dilekçesine imza attım ve Sıkıyönetim Mahkemesi'nde ifade verdim. Üniversiteden disiplin cezası aldım. 1987 referandumunda siyasi yasakların kalkması için alenen ve kapı kapı dolaşarak bütün imkanlarımı kullandım.

Yıllardır Ülkemiz demokrasiyle yönetiliyor ama yıllar önce TBMM kürsüsünden İsmet Paşa'nın söylediği gibi özellikle son yıllarda ülkemiz İFTİRA rejimine doğru hızlı bir şekilde gidiyor. Bunun sonucudur ki beşyüz gündür hiç bir yasal gerekçe gösterilmeksizin bütün özgürlüklerim maalesef sivil bir yönetim döneminde gasp edilmiştir.

Böyle bir durumu sivil bir yönetim döneminde yaşamamızı Ülkemize ve Demokrasimize yakıştıramadığımı Yaptıran ve Yapanları kınadığımı Aziz Milletimize saygıyla sunuyorum.

Prof. Dr. **Mehmet HABERAL**

26 Ağustos 2010

Bütün Dünya

2000

**Başkent Üniversitesi
Adına Sahibi:**

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

**Yayın Genel Yönetmeni
Yardımcısı:**
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:
Nükheth Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkiricioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Nuray Bartoschek, Cahit Batum,
Prof. Dr. Yüksel Bozer, Haluk Cansın,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop,
Gürbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil,
Pelin Hazar, Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı, Saniye Özden,
Bekir Özgen, Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman,
Songül Saydam, İzlen Şen, İzmir Tolga,
Engin Ünsal, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

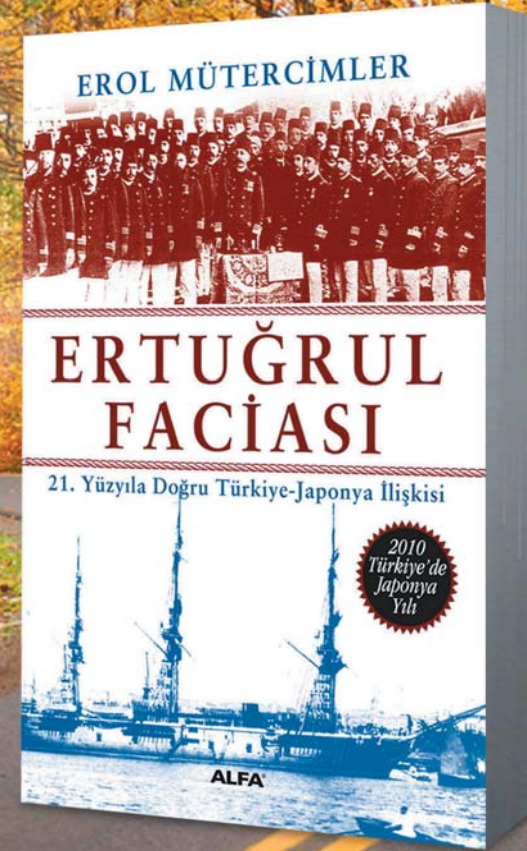
Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat

Renk Ayırımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 27 / 08 / 2010

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

İÇİNDEKİLER

- 6 **50 Yıl Öncesinden 50 Yıllar Sonrasına**
Mete Akyol
- 12 **Uygarlık**
Orhan Velidedeoğlu
- 16 **13. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına**
Mehmet Ali Çelebi
- 20 **Tutuklu İki Bilim Adamını Ziyaret Ettim**
Çetin Soysal
- 23 **Anayasa Değişikliği**
Rıza Türmen
- 25 **Son Anayasa Değişikliği ile ilgili Düşüncelerim**
Şerif Ercan
- 27 **Vicdanlar Kolay Kolay Aklamaz**
Tufan Türenç
- 29 **T.Özkan ile M. Balbay'ın İsyancıları**
Ali Sirmen
- 31 **Onların Ordusu Yok**
Güngör Mengi
- 33 **Organ'ize İşler**
Yılmaz Özdil

- 35 **Dumlupınar Denizaltısı'nda Olmak**
Kıymet Nadir Bindebir
- 38 **Hakimiyeti Milliye Yazıları**
Cengiz Önal
- 40 **İstanbulun İşgali**
Cengiz Önal
- 46 **Onu Tarih Yazacaktır**
Biray Üstüner
- 48 **Aşık Veysel**
Konur Ertop
- 53 **Dersim**
Cengiz Özakıncı

- 63 **Doğruyu Gösteren Değerler**
Doğan Özgezgin
- 64 **Gözümün Nuru Oğlum**
Mehmet Uhrı
- 67 **Oniki Eylül'ün Derin Misyonu Federasyon**
Cengiz Özakıncı
- 92 **Evinize, Arsanıza, Binanıza Her An El Koyabilirler**
Gürbüz Evren
- 99 **Akılla Beslenmek**
Kenan Demirkol
- 103 **Alton Logan**
- 104 **Tersane İşçiliğinden Şövalyeliğe**
Metin Gören
- 109 **Zalim İktidarlar Hesap Veriyor**
Mehmet Muhsinoğlu
- 111 **Aman Gayret Mehmet Aman Sabret Mehmet**
Mete Akyol

- 117 **Eğitim ve Öğrenim Kuralları**
Gülçin Orkut
- 119 **Ç.M. Altar ile İlgili 35Yılı Öncesine Ait Bir Anı**
Konur Ertop
- 124 **Vahdettin Dosyası**
Sinan Meydan
- 133 **Bir Gün Size de Gerekecek**
Sadi Bülbül
- 138 **Sözcüklerin Gücü**
Ali Murat Erkorkmaz
- 143 **Papatyalı Yatağım**
Muzaffer İzgü

- 8 *Sizden Bize*
- 11 *İlk Dersimiz Türkçe*
- 37 *Fırçalayarak*
- 98 *Bilginizi Denetleyin*
- 108 *Sudoku*
- 123 *Tıp Dünyasından Kısa Kısa*
- 136 *Ufak Tefek Bilgiler*
- 149 *Çözümler Sayfası*
- 150 *Yarının Büyükleri*
- 152 *Kareler ve Rakamlar*
- 153 *Mantık bilmecesi*
- 154 *Satranç*
- 156 *Bulmaca*
- 158 *Ayın Kitapları*
- 160 *Bir fotoğraf, Bin sözcük*

Bütün Dünya 'DAN SİZE

Mete Akyol

50 Yıl öncesinden 50 yıllar sonrasına

“Düşürülmüş Cumhurbaşkanı”
Celal Bayar, elinde fötr şapkasıyla salona girdi. Bir iki adım arkasından, “düşürülmüş Tarım Bakanı” Nedim Ökmen geliyordu.

Kendisine gösterilen yere gelince Celal Bayar, oturacağı sandalyeye fötr şapkasını koydu ve üstüne oturdu.

Gazeteciler, kendilerine ayrılan bölümde birbirlerinin yüzlerine bakıp, ses çıkarmamaya özen göstererek güldüler.

Cumhurbaşkanlığı koltuğundan sonra bir sanık sandalyesine oturan seksen yaşını aşmış bir kişinin bu ortamdaki dalgınlığını, şimdi pek azı yaşamda olan meslek ağabeylerimiz nedense hoşgörülle karşılamadılar. Yan yana oturanlar, alaycı gülüşlerini birbirlerinin kulaklarına birşeyler fısıldarken de sürdürdüler.

Yargıçlar Kurulu Başkanı Salim Başol, ilerideki her duruşmada dinleye dinleye ezberlediğimiz “Sanıklar getirildiler; bağlı olmayarak yerlerine alındılar” tümcesiyle duruşmayı başlattı.

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra oluşturulan Yassıada Mahkemesi’ndeydik.

Basının, “Köpek Davası” adını verdiği davanın duruşması başlamıştı. Başsavcı Ömer Altay Egesel, sanıklar hakkındaki iddiasını yineledi. İddia, özetle şöyleydi:

“Afgan Kralı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Cumhurbaşkanı Celal Bayar’a, türü ‘Afgan Tazısı’ olarak bilinen değerli bir tazı armağan etmişti. Cumhurbaşkanı Bayar da bu tazıyı, kendi armağanı olarak Ankara Hayvanat Bahçesi’ne göndermişti. Ankara Hayvanat Bahçesi, Atatürk Orman Çiftliği’nin içinde olduğundan, Atatürk Orman Çiftliği de Tarım Bakanlığı’na bağlı olduğundan, olayın ikinci sanığı olarak da dönemin Tarım Bakanı Nedim Ökmen yargıç karşısına çıkarılmıştı.

Yargıç Salim Başol, savunmasını yapması için sanık Celal Bayar’a söz verdi. Celal Bayar ayağa kalktı, sandal-

yesinin üzerinde şimdi ezilmiş, yassılaştırmış duran şapkasına baktı, sonra iki adım yürüyerek mikrofona yaklaştı ve...

Onun o gün orada söylediği üç tümceyi, izin verin, bugün 50 yıl önceki not defterimden okuyayım:

“Benden müdafaa mı istiyorsunuz? Böyle bir dava sebebiyle karşıma çıkarılmış olmam, benim için cezaların en büyüğüdür. Başka söyleyeceğim yoktur.”

Yerine döndüğünde, sandalyesinin üzerindeki ezik, yassı şapkasına bir kez daha baktı ve... “Bu kez bilerek” değil, “Bu kez de bilerek” diye başlayacağım tümce ve şöyle sürdüreceğim:

“Bu kez de şapkasının orada olduğunu bilerek ve bu kez de özellikle şapkasının üstüne oturmak istediğini belirterek oturdu sandalyesine...”

Sonradan öğrendik, onun bu davranışı da bir protesto eylemi imiş meğer. Kendisinin de içinde bulunduğu bir siyasal iktidara karşı, birbuçuk ay her gün, sokaklara, meydanlara dökülerek, “istifa, istifa” eylemleri yapan öğrenciler cephesinin hem de ön sıralarında yer almama karşın, onun bu sözlerini ve onun, anlamını sonradan öğrendiğim “şapka üzerine oturmak” protesto eylemini, yaşamım boyu yararlanabileceğim bir “ders notu” olarak geçirdim o gün not defterime.

50 yıl önceki bu olayı bugün neden anımsadığımı ve daha da önemlisi, bu olayı yazmayı bugün neden, kesinlikle yapmam gereken bir görev olarak benimsediğimi de anlatayım.

“Zulmün tahsis ettiği sabit ikametgâhım” sözleriyle tanımladığı Hasdal’-

da iki yıldan buyana, tutuklu bulunduran K. Pilot Teğmen Mehmet Ali Çelebi, 16 Ağustos 2010 günü yargıç karşısına çıkarıldığı Silivri Duruşmaları’nda, savcının ileri sürdüğü iddialar karşısında savunma yapmak gereği duymadı, yalnızca görüşlerini açıklamakla yetindi.

Bir asker için iddiaların ve iftiraların en “yıkıcısı” olan “Türk Devleti’ni yıkmak” gibi bir sözüm ona iddiayı ciddiye almayı, kendini savunma gereği duymayan Teğmen Mehmet Ali Çelebi’nin bu onurlu davranışı, Türk Hukuk ve Siyasal Tarihi’ndeki yerleri yanısıra, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin onurlarla dolu tarihindeki çok özel yerini de kesinlikle alacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin bir Cumhurbaşkanı’nın, makamının onurunu korurken gösterdiği özeni 50 yıl sonra bugünkü kuşaklara örnek olarak aktarmamız ne denli görevimiz ise... Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin genç bir “muvazzaf subay”ının, omuzlarında taşıdığı “askerlik onuru”nu korumak için gösterdiği özeni, 50 yıllar ötesinden anımsanmak ve 50 yıllar ötesinden örnek alınmak amacıyla bugünden belgelememiz de, o denli ulusal ve toplumsal görevimizdir.

Bir üncel haber niteliğinin çok çok ötelinde, bir tarihsel belge değeriyle içerdeki sayfalarımızda yayımladığımız K. Plt. Teğmen Mehmet Ali Çelebi’nin görüşlerini okurken, asla kuşumuz yok, sizin de göğsünüz gururla kabarcak ve sizin de umutlarınız, umanız, yeniden yeşermeye başlayacak.

SİZDEN BİZE

Bütün Dünya, Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel,
A Blok, Kat:3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216 456 2729

SUÇUMUZ NE?

Atatürk'e inanmak mı?
Atatürk ilke ve inkılaplarına inanmak mı?

Atatürk'ün sözlerini dinlemek ve getirdiği yenilikleri uygulamak mı?

Atatürk'ün gösterdiği yolda, onun ışığı altında yürümek mi?

Birçok alanda bilimadamı, sanatçı, sporcu, akademisyen yetiştiren bir toplum olmak mı?

Üniversite kurmak mı?
Hukuka, bilime, kültüre, spora sahip çıkmak mı?

Eğitime önem vermek mi?
Dünyaya Atatürk'ü anlatmak mı?
Din ve devlet işlerini bir arada değil de, ayrı ayrı düşünmek mi?

Türkiye'nin gelişmesi için geç-gündüz, yaz-kış çalışmak mı?

İşte bunların hepsini yaptı Mehmet Haberal hocamız. Yapmadığı şeyler yüzünden şu anda özgürlüğü elinden alındı. Ben ve ona inanan herkes, hala anlamış değiliz bu olanları. Yukarıda yazılanları yapmak suç mu? Bunları yapmayıp, üstüne bir de, suç kapsamına giren herşeyi yapan kişiler dışarda gezerken, Haberal hocamız neden tutuklu? Bunu soruyorum.

Ben İzmir'de okuyan ve yaşayan 23 yaşında bir üniversite öğrencisiyim. Bu yapılanları gördükçe, gelecekteki yaşamımı Türkiye'de sürdürebileceğimden kuşku duyuyorum. Eminim

benim gibi birçok arkadaşım da böyle düşünüyor. Böyle düşünmememiz için bizlerin Mehmet Haberal'a gerek-sinimimiz var.

Onun "Suçum Ne?" kitabını okudum. Hasta yatağından böyle bir savunma yapan bir kişi, sağlıklı ve özgür olduğu zaman neler yapar, bir de onu düşünün. Buna yanıt olarak, geçmişte yaptıklarına bakmak yeterli olacaktır.

Eğitim dünyasını oluşturan bütün okulları kurdu. Ana okulundan üniversiteye kadar. Bilgi ve teknolojiyle birçok kişiyi sağlığına kavuşturdu. Tıp dünyasında sayılı bilim adamlarından biri oldu. Onun çalışmaları sonunda tıp dünyasıyla ilgili birçok kongre ve konferans Türkiye'de yapılmaktadır. Atatürk'ün kurmak istediği ülkeyi hayalinde kurarak çalıştı. Umut ederek, sabır göstererek ve yılmadan çalıştı. Ona güvenenleri hiç yanıltmadı.

Gençlerin, yani bizlerin geleceği için, onlara birşeyler göstermek, öğretmek için çalıştı. Kendi okulundaki öğrenciler yetmedi ona. Yayınladığı dergilerle bütün gençlere ve insanlığa hitap etti. Sayfalarını yetmeyeceği işler yaptı. Bizi kendi gibi gördü her zaman.

Şimdi ben de soruyorum:
"Suçumuz Ne?"

Atatürk'ü, İsmet İnönü'yü, İlhan Selçuk'u, Mehmet Haberal 'ı ve daha birçok bilim, sanat ve spor adamını kaybetmek için değil, kaybetmemek,

kazanmak için çalışmalıyız artık.

Bunu yapmadığımız takdirde ise, suçlu oluruz ve hiç kimsenin karşısında dimdik dikilip, açık alınımızla "Suçumuz Ne?" diye soramayız.
**Görkem Güngör,
Aliğa, İzmir**

...

Değerli Hocamız;

Suçluluğu "ne kadar uğraşılsa da" bir türlü ispatlanamayan, siz ve diğer tüm aydınlarımızın, bu durumlarını kabullenmemiz gerçekten, bizler için çok zor...Yaşamlarımızın içinde ve nefeslerimizi her alıp verişimizde, sizler hep aklımızdasınız;vicdanlarımız yaralı... Toplum vicdanını kanatmak, hem de çok uzun süreli bu duruma zorunlu tutulmak ...

Ülkemizde demokrasinin sözlerle öne çıktığı, ağızlardan düşürülmeyen; 21. yüzyılda, çok uygar olduğumuzu düşündüğümüz bu yıllarda, şu yaşadıklarımızı nasıl anlatacağız gelecek kuşaklara? Yüzümüzün kızardığını hissetmeden, kendimizden utanmayacak mıyız?

Siz,ülkemin en değerli bilim insanı; yıllarını bilime adanmış, hem de en kutsal bir daldadır; insanlığın sağlığı için uğraş veren, tıp alanında çalışmalar yapmış; bu dava nedeniyle ara vermek zorunda bırakılmış ve sadece ülkemizde değil,bütün dünyada önemli çalışmalara imza atmış değerli hocam; size yapılanları biz nasıl telafi edeceğiz? Hiç bilemiyorum!... Nasıl bir vicdan sizin gibi bir bilim insanını çalışmalarıyla men edebilir?

Size Özdemir Asaf'ın "ADALET" adlı şiirini yazmak istiyorum.

*İnsansız adalet olmaz
Adaletsiz insan olur mu?
Olur, olmaz olur mu?
Ama, olmaz olsun.*

**Sevgi Daldal,
Turgutreis, Muğla**

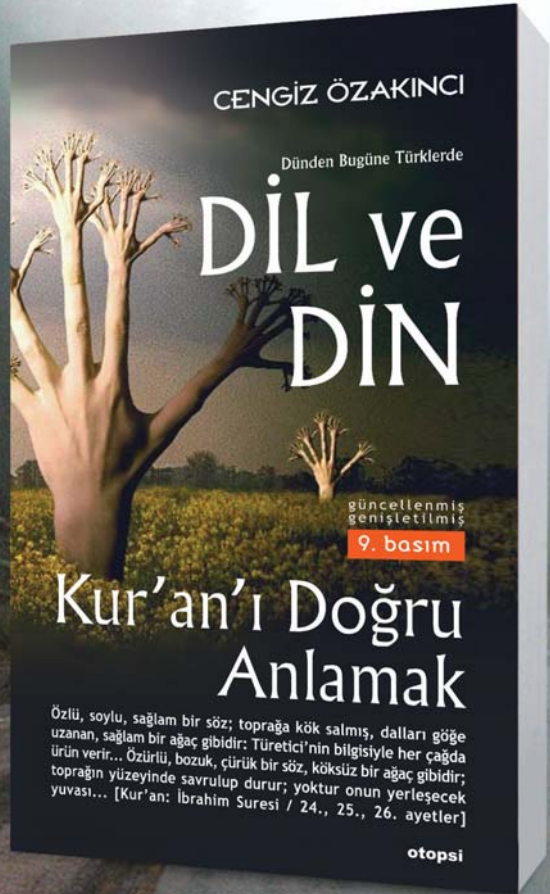
...

Bir insan olarak bugün hastanede bir can savaşı vereceksiniz; dünyaya tanınmış ve büyük saygı gören bir doktor olarak yürekte sevdiğiniz işinizi yapamayacaksınız; bir eğitimci olarak gençlere eğitim veremeyeceksiniz; bir çetenin elemanı olduğunuz söylenerek üzerinize atılan iftiralara karşı şerefınızı korumaya çalışacaksınız ve bir baba olarak oğlunuzu bugün tehlikeli bölgelerde askerlik yapması için göndereceksiniz. Bunu taşımak ne kadar büyük bir yüküdür?

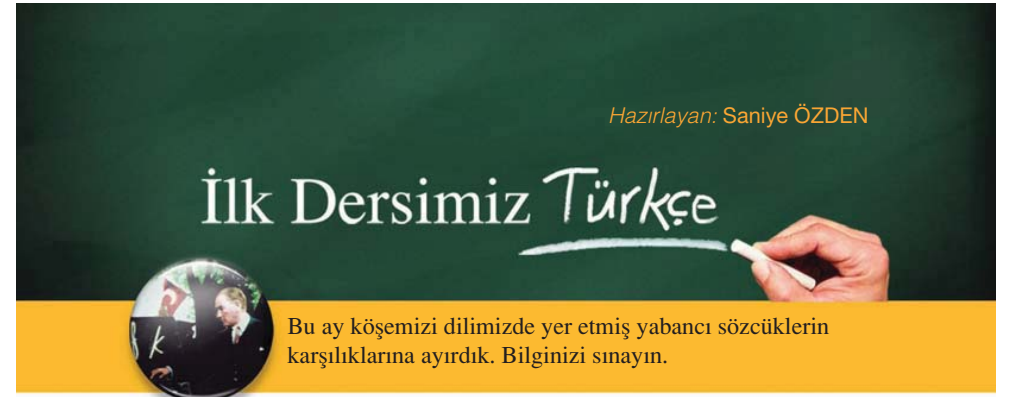
Bundan sonra her babalar gününde "en güçlü baba" olarak sizi seçeceğiz Sayın Haberal. Sizi bir baba gibi kucaklayacağız. Oğlunuzu kardeşimiz bilip, ona ve orada mücadele veren tüm Mehmetçiklerimize dualar göndereceğiz. Sizi bundan sonra bir "baba" bileceğiz. Ve bizler oğullarınız, kızlarınız olarak babamıza yapılan haklılıklara karşı geleceğiz. Oğlunuz Hakkari'de, tüm gençlerimiz vatanın diğer köşelerinde sizlerin onurunu korumaya devam edecekler. Size ne iftiralara ederseniz etsinler, onurunuzla ne kadar oynarlarsa oynasınlar... Başaramayacaklar!

Savaşığımız tüm mikroplara karşı; dimdik duran onurunuz karşısında saygıyla eğiliyoruz ve çocuklarımız olarak sizlerle gurur duyuyoruz.

**Erdem ATAY
Konya**

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Hazırlayan: Saniye ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

- 1 **Zoolojist (Fr.)**
a-Faşizme ilgi duyan
b-Alinyazısı
c-Kuraldışı davranan
d-Hayvanbilimci
- 2 **Türkuvaz (Fr.)**
a-Türk mavisi
b-Bir yerin hayvansal doğası
c-Üstbirlik
d-Deniz feneri
- 3 **Üstüğü (Yun.)**
a-Uzun boylu
b-Didilmiş kendir
c-Bitki zararlısı
d-Bir element
- 4 **Şut (İng.)**
a-Kesin
b-Çözelti
c-Ayaktopunda vuruş
d-Formül
- 5 **Voltmetre (Fr.)**
a-Elektrik ölçen aygıt
b-Kapari
c-Bodur ağaç
d-Atmosfer
- 6 **Süspansiyon (Fr.)**
a-Gazometri
b-Asıltı
c-Akaryakıt tankı
d-Doğal demir
- 7 **Ustunç (İta.)**
a-Bir çeşit fırça
b-Testere dişlisi
c-Taşınabilir cerrah araçları
d-Zımpara
- 8 **Rutin (Fr.)**
a-Subilimci
b-Atom grubu
c-Karbonat
d-Sıradan
- 9 **Pünez (Fr.)**
a-Uymak
b-İnsan
c-Lenf yangısı
d-Raptiye
- 10 **Ozonoskop (Fr.)**
a-Olağanüstü olay
b-Serüven düşkünü
c-Ozon saptayan aygıt
d-Geniş kent yolu
- 11 **Müzikoterapi (Fr.)**
a-Tuvalet kabı
b-Hastaların müzikle sağaltımı
c-Küçük bir araç
d-Büyük mayo
- 12 **Düzine (İta.)**
a-Sanayi tezgâhı
b-Estetik cerrahi aygıtı
c-Başörtüsü
d-Aynı cins nesnenin onikisi
- 13 **Nükleer (Fr.)**
a-İrkkçılık
b-Atom çekirdeğiyle ilgili
c-Törebilimsel
d-Hekimlikte kullanılan sıvı
- 14 **Lümpen (Alm.)**
a-Sefil
b-İlaç miktarı
c-Ayarlama
d-Yarıson
- 15 **Küvet (Fr.)**
a-Yıkama kabı,teknesi
b-Dolaylı
c-İçderi
d-İsıy emen

(Fr.) Fransızca, (Alm.) Almanca, (İng.) İngilizce, (İta.) İtalyanca, (Yun.) Yunanca

Yanıtlar:
149
sayfada

TÜRK DİLİ

Orhan Velidedeoğlu

Uygarlık...

bir hızla yürüyüşümü sürdürürken kızım sincaplarla oynuyor; o kadar çok ki...

Şehir orman içinde olduğundan her yerde sincap var. Yapıları gereği çok ürkek olmalarına karşın insanlardan yiyecek almaya alışmışlar; insanlar onları seviyor ve koruyor.

Türkiye'ye dönüş yolculuğumuz boyunca, eşimin uyarısı ile ilginç bir durum saptaması yaptık. Almanya

ve Avusturya hudutları içindeki otollarda araçların, ormandan yola çıkabilecek tavşanlara, geyiklere çarpmasını önlemek için sürücülerin dikkatini çekmek amacıyla sık sık uyarı levhaları konulmuş; üzerlerinde dikkat işareti ve altında genellikle geyik res-

Şehir orman içinde olduğundan her yerde sincap var. Yapıları gereği çok ürkek olmalarına karşın insanlardan yiyecek almaya alışmışlar; insanlar onları seviyor ve koruyor.

► Dikkat Sincap!

12 Haziran 2010 tarihli "Haber Türk" gazetesinde bir haber başlığı:

"Dikkat Sincap Çıkabilir."

"[Ankara] Gaziosmanpaşa'daki 'sincap çıkabilir' uyarı levhalarını görenler şoke oluyor. Levhalar şaka değil, gerçek."

"Levhaların yerleştirilme gerekçesi ise bölgenin yeni sakinleri olan 5 sincap ailesinden toplam 25 şirin sincap..."

Bu haber beni 1974 yılına götürdü... Almanya'nın Karlsruhe şehrindeyiz. Sabahları erkenden 11 yaşındaki kızımınla sokağa çıkıyoruz. Ben belli

mi var. Yugoslavya ve Bulgaristan'dan geçtiğimiz sırada da yol kenarlarında bu tür uyarı levhaları gördük; ancak üzerlerinde inek resimleri...

Türkiye'ye girip Edirne'den İstanbul'a yöneldiğimizde ise eşim, büyük bir burukluk içinde, bir levha gösterdi; birkaç kilometre sonra bir tane daha. Her iki uyarı levhasında insan resmi... (!?)

► Kırmızı ışıkta bekleyen köpek:

1963 yılı, Almanya'nın o zamanki Başkenti Bonn'un peyk kenti olan Bad Godesberg'deyim. Bonn'da görevli pek çok ülke diplomatının oturmayı yeğlediği çok şirin bir yer. Bu kente gidişimin ilk günleriydi. Bir akşamüzeri, ana cadde kaldırımında hızlı adımlarla yürüyorum. Caddeye bağlanan bir sokağın köşesinden öbür kaldırıma geçmek için yola adım attığım sırada karşıdaki trafik lambasının kırmızı yandığını ve sağımda bir kurt köpeğinin beklediğini fark ettim. Hızımı alamamışım da yola adım atmışım gibi, -belki de köpekten utanırcasına- ayağımı yavaşça geri çektim ve onu gözlemeye başladım. Köpeğin zinciri, iki gözü de görmeyen bir genç kızın elinde. Ne zaman ki yeşil ışık yandı, önde köpek ve kız, arkada ben ve birkaç kişi daha karşıya geçtik.

İlgimi çeken bu durum nedeniyle onları bir süre izledim. Belli ki bu işler için özellikle eğitilmiş olan köpek, gördüğü her kırmızı trafik ışığında ya da araba geçişlerinde duruyor, yeşil ışık yandığı veya yol boş olduğunda kızı yürütüyordu...

Türkiye'ye döndükten sonra yeri geldikçe bu olayı anlatır ve iğneleyici bir biçimde "Ben kırmızı ışıkta durmayı bir köpekten öğrendim" derdim.

Acı ama gerçek: Biz, bugün bile, insanlarımızı trafik ışıklarına uyma alışkanlığını verememişken, onlar köpeklerini eğitmişler, hem de elli yıl önce...

► Newyork'ta bir cadde:

Yıl 1998. Eşimle birlikte New York'tayız. Oturduğumuz yer Central Park ile Broadway caddesi arasında, 70. sokak. Evimize yakın olduğu için pek çok alışverişimizi Broadway caddesi üzerindeki mağazalardan yapıyoruz.

Yine bir gün, Broadway caddesine

Demek bizim de böyle temiz, güzel kentlerimiz olabiliyormuş, yeter ki yetkililer dürüst, bilgili, görgülü ve istekli olsunlar.

çıkığımızda caddenin tam ortasında duran bir arabanın önünde, elleri arkasından kelepçeli, oldukça da şişman bir gencin yüzüstü yerde yattığını gördük. Başında da sıırım gibi bir genç adam, safaride vurduğu aslanın yanında poz veren kahraman avcı gibi, bir ayağı ile yerdekinin beline basmış, bekliyor. Sonradan anladık ki sivil polismiş. Herkes gibi biz de durduk bakıyoruz. Çok geçmedi bir başka sivil polis daha geldi ve yerdekine “kalk” dedi. Yerde yatan, elleri arkasından kelepçeli olduğu için bir süre debelenmesine karşın doğrulamadı.

Neden sonra kalktığımda ilk dikkatimi çeken, elbisesi lacivert olmasına ve de yerde o kadar debelenmesine karşın üzerinde en ufak bir kirin, tozun olmayıştı... (!)

Yıl 2002. Bir toplantı nedeniyle Çorum'dayız. Gittiğimiz gün, babamın amcaoğlu torunlarından Dr. Turgut Velidedeoğlu'yla konuşuyoruz. Bir nedenle yukarıdaki olayı anlattığımda Turgut Bey kardeşimin sitemi ilginçti.

“Sanıyorum, buraya geleli şehri gezmeye vakit bulamadınız. Gelin sizi biraz gezdireyim, bizim de caddelerimizi görün bakalım Broadway'den

aşağı kalıyor mu?” dedi ve bizi arabasına alıp şehri, ara sokaklarına kadar dolaştırdıktan sonra sordu: Nasıl?..(!)

Çorum'a gitmeyeli çok olmuştu. Ata yurdumu sokağından, caddesinden parkına kadar tozunu bilemedim ama çok küçük bir çöp, bir izmarit atığı dahi gözümü çarpmadı- böylesine temiz, düzgün ve bakımlı görmek beni heyecanlandırmıştı. Bunun nasıl olabildiğini sorduğumda aldığım yanıt ilginç, bir o kadar da basit:

Dirayetli, yetenekli bir belediye başkanının şehre gösterdiği özen...

Dahası; o başkanın gayretiyle Çorum, Türkiye'nin gecekondusuz tek kenti ününe kavuşmuş. Gerçekten de öyleydi.

Bu şehircilik kavramının bir diğer güzel örneğini, geçen yıl gezmeye gittiğimiz Eskişehir'de gördüm. O kente artık “Eskişehir” adı yakışmıyor; “Yenişehir” denmeli, hattâ Venedik ile kardeş şehir olmalı.

Belediye Başkanı Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen kenti yeniden yaratmış; tertemiz yolları, modern ve rahat ulaşım araçları, Venedikvari kanalları, köprüleri, heykelleri; en dıştaki semtlerde bile gayet bakımlı parklar, çocuk oyun alanları... ve hele de bozkırın ortasında pırıl pırıl plajıyla...

Demek bizim de böyle temiz, güzel kentlerimiz olabiliyormuş, yeter ki yetkililer dürüst, bilgili, görgülü ve istekli olsunlar. Çıkar ve parti sever değil, ülke ve insan sever olsunlar...

Ankara'nın, bir başkente hiç yakışmayan pisliğine baktıkça “Eskişehirli-leri kıskandım” desem yeri var. •

orhanvelidedeoğlu@butundunya.com.tr

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsalî görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler.

Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927

“Zulmün tahsis ettiği sabit ikametgahım” sözleriyle tanımladığı Hasdal’da iki yıldan buyana, tutuklu bulundurulmuş K.Pilot Teğmen Mehmet Ali Çelebi, 16 Ağustos 2010 günü yargıç karşısına çıkarıldığı Silivri Duruşmaları’nda, savcının ileri sürdüğü iddialar karşısında savunma yapmak gereği duymamış, yalnızca görüşlerini açıklamakla yetinmiştir.

Teğmen Mehmet Ali Çelebi’nin, Türk Hukuk Tarihi ile Türk Siyasal Tarihi’ndeki yerlerini alacağından kuşku duyulmayan bu davranışını ve bu konudaki görüşlerini, güncel bir haber olmalarının çok ötelelerinde, birer tarihsel belge nitelikleriyle aşağıda yayımlıyoruz.

13. AĞIR CEZA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Sayın Başkan, Saygıdeğer Heyet;

Mustafa Kemal’den onun devrimlerinden millet olarak şahsi çıkarlarımız adına ödün vere vere Hasdal, Silivri Zindanlarına çekildik. Bizi ihanete uğrayan Atatürk devrimleri buraya attı. Hakikatin ağırlığını yüklenemeyen geçim kapısı vatanseverliği de burada tutuyor.

İki sene evvel TSK’nin namuslu ellerinden, birliğimden terörist olma şüphesiyle alındım. Kuvvetli suç şüphemi oluşturan delil klasörü incelendiğinde (250 No’lu klasör) Kemalizm’in terörist ideolisi ilan edildiğini göreceksiniz.

Bilinmelidir ki Atatürk Devrimlerinin nasibi terör iddianemelerine oynuncak olmak değildir. Bunlar, Mustafa Kemal’i anlayacak kıratta olmayan hastalıklı kafaların, sefil ruhların ürünüdür. Kurduğu devlette, onun sağladığı nimetlerden yararlananlar onu

yargılamaya çalışıyor!

Bina mimarı, resim ressamı yargılayabilir mi? Şaşırmiyorum; çünkü diğer suç unsurum Nutuk’tan mikrop-lara karşı bağışıklıyım:

”Gelecek kuşakların Türkiye’de Cumhuriyet’in ilan edildiği gün, ona

Mustafa Kemal’e ait düşüncelerle suçlanıyorum

insafsızca saldıranların başında ’Cumhuriyetçiyim’ diyenlerin yer aldığı görerek asla şaşıracağımızı sanmayınız. Aksine Türkiye’nin aydın ve Cumhuriyetçi çocukları böyle Cumhuriyetçi geçinmiş olanların gerçek düşüncelerini tahlil ve tesbitte hiç de karamsarlığı düşmeyeceklerdir.”

Mustafa Kemal’e ait düşüncelerle suçlanıyorum.

Ne güzel benim suçum. Ne güzel benim davam.

Dilerim kuvvetli şüphem katlanarak artar. O zaman hayatım daha da anlamlı kazanacaktır.

Kürsüye ulaşabilmem 2 senemi çaldı. Yüreğimdeki yurt sevgisi, askerlik gurur ve şerefimle bir de 26 yaşla oraya yürüyecek ve savunma vereceğim.

Kanun gücüyle askere diz çöktürmeye çalışanlara, bu devlet, bu millet için peşinen ölüm tercihi yapmış Türk Subayını iki senede iki büklüm yapabileceğini zanneden sığ zihniyetlilere. Tarihin şanlı sayfalarına layık Mustafa Kemal adını terör sayfalarında lekele-

Hiç bir güç benim vatana olan sevgim ve onun azametini ıslah edemez

mek isteyenlere söyleyeceklerim var! **Islah olmadım!**

Bu toplantıya başkanlık eden, gözleri altında olduğumuz Ebedi Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün iradesini, titremeksizin bedenlerinden vazgeçen ve şimdi kabirlerinden başlarını kaldırmak bizleri izleyen şehit ruhlarının dileklerini, Türk Milletinin vicdanını kendi sesimde toplayarak bütün dünyaya haykırıyorum:

Ben ıslah olmadım!

Hiçbir güç benim vatana olan sev-

gim ve onun azametini ıslah edemez. Beni hıyanetin dostu, karanlığın yoldaşı olmama suçundan ıslah edemezsiniz!

Utanmayanların yüz karası olmaya devam edeceğim.

Uçurumlar arasından, ölüm yollarından, topların tüfeklerin namlusundan geçerek zihnimize, yüreğimize intikal eden Cumhuriyetin, M. Kemal devrimlerinin en kıskanç nefeslerinden olma suçundan ıslah edemezsiniz!

Ne sandılar Türk subayını?

Ben insanlık tarihi boyunca evladı olduğu Türk milletinin boynuna esaret zinciri geçirtmeyen, Türk ordusunun subayım. Bunları suç kabul edenlerin müebbet okları karşısında ürkiüp çekilmiyorum. Esaret zincirlerini gururla bedenime sarıyorum. Görevimi şevk ve ümitle yüklenip onları istekle karşıma alıyorum.

İnancım odur ki M. Kemal düşüncesinin takipçisi olmak Türk Milleti’nin ortak suçudur, hiç değilse namuslu kalan, omurgasız olmayanların ortak suçudur bu. Türk Milletinin her bireyi potansiyel suçludur.

Suç sayılan eyleme katılmam tam bir inanç ve bilinçlidir. Bu uğurda taşıyacağım prangalardan, mahkum edileceğim en ağır cezalardan şeref duyuyorum. Ama zindandan çıkacağımız gün bizi yeniden mahkum etmeniz gerektir. Çünkü biz o gün de bugün olduğumuz kadar suçlu olacağız.

Savunma verdiğimde birtakım ülser kuyusu, ısmarlama basının pis nefesinde lekelenmiş ön yargılı hafızalar; Adaletin sarsılmaz takipçileri:

Mustafa kemal'e dost vicdanlar; İki sene rehin alınmış bir muvazzaf subayın, **Kuvvetli suç şüphesi**'ni görmek üzere, en azından böyle bir kara lekeye inanırlarsa suratıma tükürmek üzere burada olmalılar.

Şairin dediği gibi:

Bir şey varsa

Bir şey vardır

Bir şey yoksa

Çok şey vardır.

Özdemir Asaf

Vatanıma ihanetten yargılanıyorum.

Bir şüphe kırıntısı dahi akıllarda yer ederse eğer milletimden talebidir:

Çıkarın o şanlı üniformamı üzerimden.

Yeter olsun! Mübarek vatan havasını ciğerlerime sokmayın.

Lekelenmişse eğer topraklara sürtün alınımı. Daha fazla deşdirmeyin vatan toprağına ayaklarımı.

Dağ doruklarına bırakın bu bedeni; kuşlar etimi çeke çeke parçalasınlar Beni, bütün varlığımı ovalara saçsınlar ki ibret olsun aleme...

Aklın almayacağı iftira ve isnatlarla bu tezgahı kuranlar beni iki sene zindanda tutmakla başarılı olmuşlardır. Ancak ben onların bu küçük zafere izin verecek kadar güçlüyüm. Bugün beni burada tutarak başları göğşe erenler, yarın adaletin saf ışığı karşısında başlarını yerden kaldıramayanlar olacaktır.

Zaman ve hadiseler her türlü hakikati ispat eder, fakat bazen böyle helak eden darbeler indirerek. Aldat-

macaların son bulacağı ve kötülüklerin yenileceği gün gelecektir. Varsın o gün benim zindanımın üzerinde doğsun, ne önemi var.

O mutlu gün iki yıldır bulduğum, zulmün tahsis ettiği sabit ikametgâhım! Hasdal'da beni bulacaktır.

O zaman zulüm adaletin buyruğuna girecek, tarih hakikati yine göndere çekecek, o sancak yine dalgalanacak ve dosta düşmana o ulvi düşünceni haykıracaktır:

"Harbiyeli aldanmaz!"

Yolları kapattılar, açacağız.

Ufku kararttılar, ağartacağız.

Yurdumuz virandır, şenleteceğiz.

Yüce Heyeti Saygıyla
Selamlarım!

Mehmet Ali Çelebi
Tutuklu Kr. Plt. Tğm.
16.08.2010

ATAMIZIN SÖZLERİ

- *Adalet gücü bağımsız olmayan bir ulusun devlet halinde varlığı kabul edilemez.*
- *En yeni kanunlarla donanmış olan adliyemizin basireti ve adaleti uygulamak için gösterdiği dikkat ulusun huzur ve düzenini korumağa yeterli ve gücü yeter.*
- *Adliyemizin emin olduğumuz yüksek gücü sayesinde ki, Cumhuriyet, kaçınılmaz gelişimi izleyebilecek ve türlü şekil ve türdeki saldırısına karşı vatandaşın hukukunu ve ülkenin düzenini koruyabilecektir.*

Şehitler, Kuvâyi Milliye şehitleri, mezardan çıkmanın vaktidir!
Şehitler, Kuvâyi Milliye şehitleri, Sakarya'da, İnönü'de Afyon'dakiler, Dumlupınar'dakiler de elbet ve de Aydın'da, Antep'te vurulup düşenler, Siz toprak altında ulu köklerimizsiniz yatarsınız al kanlar içinde. Şehitler, Kuvâyi Milliye şehitleri, siz toprak altında derin uykudayken Düşmanı çağırdılar, satıldık, uyanın!
Biz toprak üstünde derin uykulardayız,
Kalkıp uyandırın bizi! UYANDIRIN BİZİ!
Şehitler, Kuvâyi Milliye şehitleri, mezardan çıkmanın vaktidir!

Nazım Hikmet

1959

CHP İstanbul Milletvekili Çetin Soysal, savcılıktan özel izin aldı ve... Tutuklu iki bilim adamı Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu'nu ziyaret etti. Çetin Soysal, bu iki ziyaretle ilgili olarak izlenimlerini Bütün Dünya'ya yazdı.

Yazan: ÇETİN SOYSAL

Tutuklu İki Bilim Adamını Ziyaret Ettim

18 Ağustos 2010 tarihinde Adalet Bakanlığı'ndan aldığım özel izinle Ergenekon Davası kapsamında yargılanan Prof. Dr. Mehmet Haberal ile Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu'nu tedavi gördükleri hastanelerde ziyaret ettim. Ciddi sağlık sorunları ile boğuştukları üzümlere bir kez daha gördüm.

Prof. Dr. Mehmet Haberal gibi Türkiye'de tıp alanında ilklere imza atmış, birçok insanın hayatını kurtarmış, uluslararası alanda saygınlığı olan, akademik başarıların sahibi olan bir insanı böyle bir durumda ziyaret ediyor olmak beni derinden etkiledi. Bu ziyaretler sonucunda yapılabilecek en net tespit "çok ciddi bir yaşam hakkı ihlali" olduğudur. Türkiye için yıllarca önemli hizmetler vermiş insanların, bu şekilde görmek, ziyaret etmek insanın içini acıtan bir durum elbette. Prof. Dr. Mehmet Haberal 4 metre-karelik bir alanda cihaza bağlı olarak 15'in üzerinde farklı ilaçla yaşamını idame ettirmeye çalışıyor.

Prof. Dr. Mehmet Haberal ile yap-

ÇETİN SOYSAL

1963 yılında İstanbul'da doğdu. 1986'da SHP Fatih İlçe Yönetim Kurulu Üyesi, 1990'da SHP İstanbul İl Gençlik Kolları Başkanlığı, 1992'de CHP Fatih İlçe Başkanlığı (3 dönem), CHP İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi, ve CHP İstanbul İl Sekreterliği yapmıştır. 2004'de Büyükşehir ve Beşiktaş Belediye Meclis Üyesi olan Soysal, 22 Temmuz 2007 Genel Seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi'nden İstanbul milletvekili seçilmiştir. İstanbul Dergisi'ni çıkaran Soysal 2006'dan buyana İstanbul Yaşam Derneği'nin Başkanlığını da yapmaktadır.

tığımız sohbette en çok etkilediğim konuşma Mehmet Haberal'ın babasının cenazesine bile gitmesine izin verilmemesiydi. Mezarının başında bir Fatiha okumasına izin verilmemesi içler acısı bir durum.

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın 12 Eylül sonrasında tutuklu bulunan Kültür Bakanı Ertuğrul Günay'ın, babasının cenazesine bile gidememesini "12 Eylül faşizminin yansımaları" sözleriyle eleştirirken kendisinin şimdi aynı durumda olduğunu anlattı.

Hâlâ daha niçin yargılandığını anlayamadığını söyledi Prof. Dr. Mehmet Haberal. Cumhuriyet gazetesinin bombalanması, Danıştay saldırısının faili olarak değerlendirildiği ve hiç tanımadığı insanlarla aynı fotoğrafın içinde, aynı davadan "iftiraya dayalı" yargılama süreci yaşadığını anlattı.

O yargılamayı yapan hâkimlerle ilgili açtığı davaların Yargıtay tarafından onandığını, ancak Başbakan'ın bizzat yargıya müdahale ederek, Yargıtay'ı hedef alan açıklamalarından üzüntü duyduğunu dile getirdi.

12 Eylül'de Aydınlar Dilekçesi'ne imza koyduğu için yargılanan Mehmet Haberal "Bugün 12 Eylül sürecinin çok daha ötesinde bir yargılama süreciyle karşı karşıyayız" dedi.

Patalya Otel'de daha önce AKP'nin önde gelen isimlerinin talebi üzerine parti toplantıları yapıldığını ve "AKP'nin üst yönetimindeki birçok insan o dönem "Türkiye"de önemli

12 Eylül'de Aydınlar Dilekçesi'ne imza koyduğu için yargılanan Mehmet Haberal "Bugün 12 Eylül sürecinin çok daha ötesinde bir yargılama süreciyle karşı karşıyayız" dedi.

Prof. Dr. Mehmet Haberal

bir değişim hareketi başlattığını anlattı. İnsanlara eşit yaklaşılacağı iddiası içinde olanların bugün aksi tutum içinde olduklarını da ifade etti Mehmet Haberal. İftira ve adaletli yönetimle ilgili okuduğu ayetler ise bence herkesin üzerinde düşünmesi gereken bir durum.

* * *

Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu ise siroz hastası. Hastalığı da çok ciddi. Üniversite hastanelerinden verilen "Cezaevinde kalması uygun değildir" raporlarına rağmen Adli Tıp Kurumu'nun

Prof. Dr. Hilmioğlu “Atatürk Türkiye’dir, Türkiye Atatürk’tür” sözünü üniversiteye astırmasının bedelini ödediğini söylüyor.

siyasi baskılar nedeniyle bu raporları görmezden geldiğini söylüyor.

Bir buçuk yıldır tutuklu ve buna rağmen hala savunmasını yapabilmiş değil. Savunma hakkını kullanamıyor. Bu tam bir skandal. 1 buçuk yıldır savunma yapamıyor. Üniversitelerden alınan raporlar da dikkate alınmıyor.

Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu için raporlarda yaşamı sona erebilir deniliyor. Tüm bunların tamamını kabullenmek ve hukuk adına yapıldığını düşünmek imkansız. Prof. Dr. Hilmioğlu

Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu

benim de çok sevdiğim Atatürk’ün bir sözünü "Türkiye şeyhler, dervişler, müritler ülkesi olmayacaktır" sözünü sıkça dillendirmesinin ve "Atatürk

Türkiye’dir, Türkiye Atatürk’tür” sözünü üniversiteye astırmasının bedelini ödediğini söylüyor.

* * *

Her iki değerli bilim adamımız da darbe teşebbüsü iddiasıyla yargılananların dışarıda bulunmasına tepkililer.

Her ikisi de "esas bu işle irtibatı olanlar dışarıda bizimle ilişkilendirdikleri kişiler dışarıda bize suçumuzu bile bilmeden içerdeyiz." dedi.

İlerleyen günlerde Türkiye için çok büyük hizmetler vermiş ve insanlarımızın serbest bırakılmalarını halinde tekrar ziyarete gideceğim.

Mustafa Balbay ve Tuncay Özkan’ı da ziyarete gideceğim. Onlar açısından da çok büyük bir hukuksuzluk söz konusu. Tutukluluk hukukta bir önlem. Oysa burada görüyoruz ki bir cezalandırma yöntemi olarak kullanılıyor.

Tutukluluğun bir cezalandırma yöntemi olarak görülmesi doğuracağı sonuçlar açısından son derece sakıncalı. Bunun yanında demokrasiyle bağdaşmayan özel yetkili mahkemelerin kaldırılması gerekiyor.

Terör örgütünde kan dökmüş insanlara tanınmış haklar, Türkiye'nin önemli gazetecilerine, bilim insanlarına tanınmıyor. Bunu anlamak, haklı görmek mümkün değil.

Ben TBMM İnsan Hakları Komisyonu Üyesi ve bir insan olarak yaşananları "yaşam hakkının ihlali" olarak değerlendiriyorum. •

• Rıza Türmen AİHM’de son 9 yıldır yargıç olarak Türkiye’yi temsil ediyordu

Rıza Türmen’in
16-08-2010 Tarihli
Milliyet Gazetesi’nde
Yayınlanan Yazısı

Anayasa Değişikliği

lyonya’lı filozof Herakleitos “Gözler daha şaşmaz tanıklardır kulaklardan” diyor. Son anayasa değişikliklerini de duyduklarımızla değil, okuyarak değerlendirmeliyiz.

Sayın Başbakan’ın geçenlerde de belirttiği gibi, Hükümet yargıya kızgın. Bazı kararları Hükümet’i “çıldırtıyor”. O nedenle, Hükümet yargıyı denetimi altına almak istiyor. Referandumun gerçek konusu bu. Ancak referandumda “yargı bağımsız mı olsun, bağımlı mı olsun” diye bir soru sorulmayacağından, bu soru üstü örtülerle örtülerek referanduma sunulmakta.

Sorunun üstünde iki türlü örtü var: Birinci örtü yargıya ilişkin maddelerin içinde. Örneğin, HSYK ile ilgili temel sorun Adalet Bakanı’nın başkanlığı ve müsteşarın üyeliği.

Bakan ve müsteşar öyle yetkilerle donatılmış ki, HSYK’nın Adalet Bakanı’nın istemediği bir karar alması olanaksız. Anayasa değişiklikleri ile bu durum pekiştiriliyor.

Maddede olumlu öğeler de var.

Örneğin üye sayısı 22’ye çıkarılıyor. Adalet Bakanı’nın dairelerin toplantılarına katılmaması öngörülüyor v.b. Ama bunların hiçbirisi Bakan’ın HSYK üzerinde sahip olduğu yetkilerle ilgili değil.

Anayasa Mahkemesi için de böyle. Örneğin, Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru hakkının tanınması olumlu bir gelişme. Ama bu Anayasa Mahkemesi’nin yapısının değiştirilerek Hükümet’e yandaş bir çizgiye çekilmesi olgusunu etkilemiyor.

İkinci örtü, değişiklik paketinin genelinde. Pakette, ilke olarak olumlu görülebilecek maddeler var. Bütün maddeler üzerinde tek bir oylama yapılacağından, insanların “benim için ombudsman kurulması ya da çocukların şiddete karşı korunması o denli önemli ki, varsın yargı da bağımsız

olmasın” diyecekleri, ya da örtüler altına saklanan, yargı bağımsızlığına son veren önlemleri görmeyecekleri düşünülüyor.

Bütün bu sakıncalara karşın, referandumdan “evet” çıkarsa bunun sonucu ne olur?

“Evet” sonucu, yargının bağımsızlığını yitirmesine, iktidar üstündeki yargı denetiminin ortadan kalkmasına yol açar.

AKP iktidarı, Meclis’te seçilmiş bir çoğunluğa sahip olmanın demokrasi için yeterli olduğu gibi bir anlayışa sahip. Oysa günümüzde demokrasi, hem çoğunluğa seçilmiş iktidarı, hem de bu iktidarın keyfi davranmasını önleyecek sınırları ortadan kaldırmakta.

AKP bir yandan, bütün kurumları kendine bağlayarak iktidarı tek bir elde toplamakta, öte yandan basın özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, özel yaşamın gizliliği gibi bireysel hak ve özgürlüklerin sınırlarını daraltarak otoriter bir rejime doğru kaymakta.

Yargı denetimi ortadan kalkınca, her türlü hukuksal sınırlamadan kurtulmuş bir AKP iktidarında bu süreç hızlanacak.

Özgürlükçü demokrasilerde bağımsız yargı, bireysel hak ve özgürlüklerin güvencesi. Yargı bağımsızlığının ortadan kalkması, bireyleri iktidarın keyfi davranışlarına karşı korumasız bırakacak.

Etkili bir anayasal denetim, muhalefet ve azınlık için çoğunluğun tahakkümüne karşı önemli bir hukuksal fren. Anayasa Mahkemesi’nin iktidar

çizgisine çekilmesi, muhalefetin elinden bu aracı alacak. Azınlığı çoğunluğa karşı korumasız bırakacak.

Yargının iktidarın denetiminde olması, bireylerin gündelik yaşamlarını da etkileyecek. Bireyin idareye karşı açtığı, ya da iktidara yakın kişilerle ilgili davalarda, yargıçların mesleki kaygılardan uzak karar vermeleri güçleşecek.

Demokrasi, siyasetin hukuksallaşmasına yol açar. Siyasal mücadelenin hukukun sınırları içinde yapılmasını, siyasal düzeyde çözülemeyen siyasal anlaşmazlıkların yargı yoluyla çözülmesini sağlar. Böylelikle siyasetin sokağa dökülmesini önler.

Yargının bu rolü ortadan kalkarsa, siyasal mücadelenin sokağa dökülmesi, şiddetin siyasal mücadele aracı haline gelmesi tehlikesi doğacak.

Referandumdan “evet” çıkması yeni bir anayasa yapılmasını güçleştirecek. Yeni bir anayasa yapılması girişimleri, halkın iradesiyle kabul edilmiş anayasa paketini değiştirme çabaları olarak görülecek. Bir sonraki aşama, Türkiye’ye başkanlık rejimini getiren anayasa değişikliği olacak.

Buna karşılık, referandum “hayır”la sonuçlanırsa yeni bir anayasanın önü açılacak.

Seçim çok açık. Daha demokratik, daha özgür, hukuk devletinin geçerli olduğu bir Türkiye için “hayır” oyu vermek gerekiyor.

Son Anayasa değişikliği ile ilgili düşüncelerim

ŞERİF ERCAN
Eski Devlet Bakanı

Her şeyden önce, mevcut Anayasamızın maddelerinde yapılan son değişiklikler, bazı basın yayın organlarında yer aldığı şekliyle, Anayasamızda ilk defa yapılan sivil bir değişiklik olarak değerlendirilmiştir.

Oysa, Anayasamızda yapılan ilk büyük sivil değişiklik Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanı olarak görev yaptığım dönemde, 23.07.1995 tarih ve 4121 sayılı Kanunla gerçekleştirilmiş ve bunu takiben de, 03.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Kanunla bir geniş kapsamlı sivil değişiklik daha yapılmıştır.

Burada esas olan, Anayasamızın değiştirilip değiştirilemeyeceği değil, ne zaman ve nasıl değiştirilmesi gerekeceği hususudur.

Bilindiği gibi Anayasalar, toplum düzeninin sağlanması için ön görülen ana esasları düzenleyen bir çerçeve

niteliğindeki hukuk forumlarıdır. Genellikle bir Devletin kuruluşunda veya bir sistem ya da rejim değişikliklerinde; Kurucu Meclislerce yahut Meclis çatısı altındaki tüm parti temsilciliklerinden oluşan bir komisyonca hazırlanıp, genellikle referandumla kabul görürler.

Var sayalım ki, böyle bir ihtiyaç doğdu. O zaman, Meclis çatısı altında uzlaşarak hazırlanması gereken tasarının ülkenin ilgili kurum ve kuruluşlarının ve de özellikle hukuk fakülteleri olan üniversitelerin de görüşleri alındıktan sonra somut hale getirilerek, Bakanlar Kurulu’ndan

Bu nedenle, bir genel seçim arefesinde, belirttiğim ana hususlar göz önünde bulundurulmadan, ‘yangından mal kaçırma’ misali, Meclis dışındaki kişilere siparişle hazırlanmış olan taslakla yeni bir Anayasa değişikliğine gidilmesine hiç ihtiyaç bulunmamakta idi.

geçirilmesi ve böylece Yüce Meclisin onayına sunulması gerekir. Bu nedenle, bir genel seçim arefesinde, belirttiğim ana hususlar göz önünde bulundurulmadan, ‘yangından mal kaçırma’ misali, Meclis dışındaki kişilere siparişle hazırlanmış olan taslakla yeni bir Anayasa değişikliğine gidilmesine hiç ihtiyaç bulunmamakta idi.

Kaldı ki, Yüksek Yargı ve Anayasa Mahkemesini kendi iktidar isteği doğrultusunda yapılandırma amaçlayan ve Ordumuzu geleneklerinden uzaklaştırılmayı, kurumsal maddi ve manevi güç kaybına uğratmayı hedefleyen değişikliklerin ülkesini seven ve çocuklarının yararını düşünen sağ duyulu vatandaşlarımızca kabul gormeyeceğini ümit ediyorum.

Ayrıca Yargıtay Başsavcısı'nın açtığı AKP'nin kapatılması davasıyla ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi'nin;

son Anayasa değişikliğini kendi başına hazırlayan iktidar partisinin, ‘Laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğuna’ karar vermiş bulunması gerçeğinin, Halk Oylamasında oyunu kullanacak vatandaşlarca unutulmayacağını da hatırlatmak isterim. Bütün bunların dışında, o sıkıntılı günlerin bir gereği olarak, Anayasa

Hukukçularının hazırladığı ve halkın %92 oy oranı ile kabul görmüş olan bir Anayasanın geçici 15. maddesi hükmünde yer alan, Milli Güvenlik Konseyi Üyelerinin yargılanmasını ön gören değişikliğin de; ülkemizin o günlerde içinde bulunduğu kan, gözyaşı ve kardeşin kardeşi vurduğu çok sıkıntılı günleri, Anayasal bir görev olarak ortadan kaldırmayı başaranları inciteceğini ve bunun da hiçbir yarar sağlamayacağını belirtmek ve unutanlara ve de o günleri hiç yaşamamış olanlara özellikle hatırlatmak istiyorum.

Ülkemizin insan onuruna yakışır bir şekilde, hukukun üstünlüğüne bağlı olarak laik, demokrat ve Cumhuriyetin temel ilkeleri zedelenmeden ve de Misak-ı Milli hudutlarının değiştirilmesi dahi düşünülmeden, tam bağımsız bir zihniyetle yönetilmesi dileklerimle. •

Şerif Ercan
Eski Devlet Bakanı

Tufan Türenç'in
16-08-2010 Tarihinde
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Vicdanlar Kolay Kolay Aklamaz

“Yargı, Tuncay Özkan ve ve diğerlerinin feryadına kulak versin.”
İmza: Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Bülent Arınç.*

“Türkiye’deki mahkemelerde tutukluluk sürelerinin uzunluğu haksızlığa neden olmaktadır. Bülent Arınç’ın görüşlerine katılıyorum.”
İmza: TBMM Başkanı Mehmet Ali Şahin.

“Adil yargıyı temin etmek yargının görevi. Cezaevlerindekiilerin çoğu mahkûm değil tutuklu, bu durum sistemin çarpıklığını gösterir. Bülent Arınç’ın görüşlerine katılıyorum.”
İmza: AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik.

“5 ay sonraki duruşma için 102 kişinin yakalanması hakkında alınan

kararı anlayamadım. Gereksiz bir karar.”
İmza: AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik

Bu görüşleri saygıyla karşılamamak olanaksız. Ama insanın aklına ister istemez şu soru geliyor: Sayın politikacılar iyi, güzel de aklınız şimdiye kadar neredeydi? Vicdanınız durup dururken neden sızlamaya başladı? Yoksa bilemediğimiz başka nedenler mi var?

* * *

Kuşkusuz var... Bilim adamı, gazeteci, yazar çizer takımı, ilgili, ilgisiz askerler aylardan, yıllardan beri içerdeler. Nereden vahiy geldi de bu hukuk faciasının farkına şimdi vardınız? Örneğin siz Sayın TBMM Başkanı

“Yargı, Tuncay Özkan ve diğerlerinin feryadına kulak versin.”

İmza: Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı **Bülent Arınç.**

“Türkiye’deki mahkemelerde tutukluluk sürelerinin uzunluğu haksızlığa neden olmaktadır. Bülent Arınç’ın görüşlerine katılıyorum.”

İmza: TBMM Başkanı **Mehmet Ali Şahin.**

Mehmet Ali Şahin.

Dünyaca saygın bilim adamı Prof. Dr. Mehmet Haberal sizin eşinizi yaşama döndürmedi mi?

Eşiniz hanımefendi hapiste eziyet çeken kurtarıcısı için aylardan beri gözyaşları içinde dua edip durmuyor mu?

Bunca zamandır en yakınınızdaki

insanın, hayat arkadaşınızın gözyaşları sizi etkilemedi de, şimdi ne oldu da bu haksız, hukuksuz tutukluluklar sizi rahatsız etti?

Bu insanlar suçlarının ne olduğunu bile bilmeden aylardan beri hapiste çürümüyorlar mı?

Siz ve arkadaşlarınız bu hukuk faciasını birdenbire gözleriniz açılıp nasıl gördünüz?

Gerçekten merak edilecek bir konu.

* * *

Şu mesajı mı vermek istediniz acaba:

“Bakın biz bu tutuklulukların haksız ve gereksiz olduğunu söylüyoruz. Demek ki biz AKP olarak yargıya herhangi bir baskı yapmıyoruz. Tutuklamalar yargının kararıdır.”

Ya da gelecekte çıkacak faturanın size kadar uzanmasını önlemek için yaptınız bu açıklamaları...

Yani gelecekte bu haksız, bu hukuk dışı tutuklamalar ve yargılamalar nedeniyle tek sorumlunun savcılar ve yargıçlar olduğunu mu tarihe not düştünüz?

İlerde hesap sorulması durumunda bu açıklamaları masumiyetinizin kanıtları olarak çıkarıp göstermek için mi böyle konuştunuz?

Amacınız buysa, bundan ne kamu vicdanı tatmin olur, ne de yıllarını mahvettiğiniz insanlar ve onların yakınları...

Şunu iyi bilin ki, vicdanlar sizi asla aklamaz. •

Ali Sirmen’in
16-08-2010 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesinde
Yayınlanan “Dünyada
Bugün” Yazısı

T.Özkan ile M. Balbay’ın isyanları

Gazeteci normalde çağının tanığıdır, az gelişmiş ülkede bazen çağının sanığı da olabilir. Silivri Yargısız İnfaz Kampusu duruşma salonunda, bunların her ikisi de mevcut.

Cumhuriyet’ten Ergenekon davasını izlemekle görevli arkadaşımız Hatice Tuncer, duruşma olan her Allah’ın günü, Silivri’nin yolunu tutar, sabahtan akşama salonun basına ayrılmış yerinden duruşmaları izler. Aylardır sürüyor bu görev ve bu işkence...

Hatice Tuncer, çağının gerisinde kalmış Türkiye’nin bir ayıbının tanığıdır...

Aynı salonda, geri bir toplumun geçmişini yaşayan çağının sanığı gazeteciler de vardır. Onlar, iki yıldır, daha

suçlarının ne olduğu bile kendilerine doğru dürüst söylenmeden, 13. Ağır Ceza Mahkemesi’ne çıkar dururlar. Çağının tanığı gazeteci Hatice Tuncer, duruşma salonuna evinden gider, sonra salondan çıkınca gazeteye gidip haberini yazar. Çağının sanığı gazeteciler Tuncay Özkan ile Mustafa Balbay ise yılı aşkın süredir, tutuklu buldukları tutukevi koşuşundan gidip gelirler duruşmalara.

Hatice Tuncer’in yaşadığı drama,

bir kez gittiğim bir Silivri duruşması salonunda tanık oldum.

Tuncay Özkan ve Mustafa Balbay'ın yaşadıklarının benzerini ise bundan çeyrek yüzyıl kadar önce, kendim, 38 ay süreyle yaşayarak içimden hissettim.

Şimdi bana şu soruyu sormayın:

- Çağının tanığı gazetecinin mi, çağının sanığı gazetecinin mi durumları daha zor?

Sormayın! Çünkü cevap veremem. Çünkü kendim bile bir karara varamadım, 12 Eylül döneminin haksızlığı karşısında sağır duvarlara umarsızca haykırırken mi, daha fazla isyan hissi içindeydim, yoksa Tuncay Özkan ve Mustafa Balbay'ı mahkeme salonunda izlerken mi?...

Gerçekten bilemiyorum.

Ama Balbay'ı ilk kez tutukevinde ziyarete gittiğimde, gördüğümünden ve duyduklarımından edindiğim izlenim, bizim 12 Eylül'deki tutukluluk koşullarımızın, (o zaman bize de, daktilo ve bilgisayar verilmiyordu) onlarınkinden çok daha iyi ve çok daha dayanılır olduğu yönündeydi.

Ama uğradığı haksızlığı sağır duvarlara haykırmak duygusu sanırım onlar için de bizim için de aynıydı.

Bir mahkemede, sanığın yargıçlara sorabileceği en doğal ve haklı soru şudur:

-Benim suçum ne, önce bana bunu söyleyin, bilmek istiyorum.

Bu soruyu Tuncay Özkan 13. Ağır Ceza heyetine sormuş. İki yıla yakın süredir, hep sorduğu ve bir türlü doyu-

rucu bir yanıt alamadığı için olsa gerek, umarsızlığın öfkesiyle sesini yükseltmiş, yumruğunu önündeki masaya vurmuş.

Bu yüzden, hakkında suç duyurusunda bulunulmuş.

Aynı şekilde suçunun ne olduğunu ve kendilerini hangi vicdanla tutuklu yargıladıklarını soran, tutuksuzların konumlarıyla kendilerini karşılaştıran, ayrıca tutukluluk koşullarından yakınan Mustafa Balbay hakkında da suç duyurusunda bulunulmuş.

Demek ki artık "Suçum ne?" diye sormak da suç olmuş.

Şimdi diyeceksiniz ki, mahkemede soru sormanın da bir adabı usulü vardır.

Doğru!

Belki de Tuncay Özkan şöyle sormalıydı sorusunu:

-Efendim iki yıla yakın süredir, burada tutuklu olarak devletin karavanasına kaşık sallayarak, yoksul halkın aşına ortak olmanın ezikliği içindeyim, bu süre zarfında suçumun ne olduğunu bile anlayabilmiş değilim. Bari iki ay aradan sonra yapılan bu oturumda lütfetmeniz de, suçumun ne olduğunu bir açıklasınız, minnettar olacağım.

Böyle sormak dururken, bağırmanın, önündeki masayı yumruklamanın ne anlamı var?

Gerçekten de bu kadar kızacak ne vardı?

Her neyse, şu Silivri duruşmalarındaki iki tür gazeteciye bakarken bir türlü karara varamadım:

-Haksızlık karşısında çağının sanığı olmak mı, yoksa tanığı olmak mı daha zor. •

Güngör Mengi'nin

10-08-2010 Tarihli

Vatan Gazetesi'nde

Yayımlanan Yazısı

Onların ordusu yok

Biliyoruz, şimdi malûm koro Ergenekon sanıkları yararına lobi yapmaya çalıştığımızı söyleyeceklerdir.

Somut örneklerle dayalı adalet talepleri yargıya baskı oluşturmaz. Mahkemeler üstünde asıl baskı, adı değişmiş DGM'lerin verdiği her tutuklama kararını alkışlayıp, salıverme kararlarının neredeyse tümüne "yuh" çeken, yargıçları hayâsızca eleştirip suçlayan cazgır takımından geliyor.

Ergenekon'da yaşanan aşamalar ve özellikle de "yargısız infaz" biçiminde kullanılan tutuklamalar, bu davanın ciddiyetini ve adalet sisteminin güvenilirliğini hem dışarda, hem Türk halkının vicdanında sorgulanır hale getirmiştir. Bedeli ağır olacak Türkiye'de devletin silâhı ile devleti ve rejimi vurma amaçlı tertipler ve bu amaçla suç

örgütleri olduğu yolundaki iddialar, gerçekten hukuka uygun olarak saptanıp sorgulanıyor mu; bundan emin olmak ihtiyacı içindeyiz. Çünkü siyasetin baskısı altına giren yargı, hukuktan ve insan hakları değerlerinden demokrasinin temel şartı olan adaletten sapabilir.

Hukukçular, çağdaş toplumlarda "istisnai tedbir" olarak uygulanan tutukluluğun bizde "peşin ceza" olarak kullanıldığını, bu yanlışın Türkiye'ye AİHM'de kaybedilen davaları sebebiyle ağır tazminatlar ve utanç şeklinde geri döneceği uyarısında bulunuyorlar.

En dramatik tanımlamayı dün Demokrat Yargı Derneği'nin Eşbaşkanı Orhangazi Ertekin yaptı. Arkaları yok diye...Ertekin kolay ve uzun süreli tutuklamanın "Türkiye'nin yanlış geleneği" olduğunu, siyasi gücü olmayanlara yargımın hassas

Demokrat Yargı Derneği'nin Eşbaşkanı Erhan Ertekin... **Silivri'de çoğu bir yılını, bazıları iki yılını geçiren Mehmet Haberal gibi bilim adamları ile Mustafa Balbay ve Tuncay Özkan gibi gazetecilerin varlığını hatırlatarak şöyle diyor: "Tutuklamanın bu kadar sürmesini çok anlamsız ve yersiz buluyorum!" Ergenekon davasının yumuşak karnı, kamu vicdanını rencide eden bu uzun süreli tutukluluklardır.**

davranmadığını belirtiyor. Silivri'de çoğu bir yılını, bazıları iki yılını geçiren Mehmet Haberal gibi bilim adamları ile Mustafa Balbay ve Tuncay Özkan gibi gazetecilerin varlığını hatırlatarak şöyle diyor: "Tutuklamanın bu kadar sürmesini çok anlamsız ve yersiz buluyorum!" Ergenekon davasının yumuşak karnı, kamu vicdanını rencide eden bu uzun süreli tutukluluklardır. Devlete karşı

bir suç tertibi varsa en kısa zamanda ortaya çıkarılmalı, suçlular cezalandırılmalıdır.

Tutuklanıp hapse atılan insanların çokluğu bu amaca varmayı kolaylaştırıyor aksine zorlaştırıyor. "Balyoz davasında suçlanan askerler YAŞ'ta ilerleme hakkından yoksun kalmayacak" açıklaması yapılmıştı ki aynı gün mahkemeden 102 yakalama kararı çıkarıldı. Yüksek komuta ile ilgili tayin krizinin tavan yaptığı gece Başbakan ile Genelkurmay Başkanı'nın buluşmasına birkaç saat kala yakalama kararları kaldırıldı. Kimse kendini kandırmasın böyle rastlantı olmaz. Silivri'de sırtını herhangi bir güce dayamamış, bu yüzden bir yılını, ikinci yılını doldurmuş bilim adamları, gazeteciler var. "Onların ordusu yok" diye yargının hassasiyetini uyandıracak bir siyasi güce sahip değil diye bu insanlar içerde unutulmasınlar. **Zaten gereğinden fazla yattılar!**

"Tanrı, iradesini hakim kılmak için yeryüzündeki iyi insanların kullanır. Yer yüzündeki kötü insanlar ise kendi iradelerini hakim kılmak için Tanrı'yı kullanırlar."

Giardano Bruno

Organ'ize işler

Yusuf Erçin Sönmez. Doktor Frankenstein.

Garibanların böbreğini söküp, parayı bastırana takıyor. Bu sefer, Azerbaycan'da ortaya çıktı. **

İlk kez, değerli ağabeyim Uğur Dündar tarafından yakalanmıştı. Sırf benim bildiğim, en az 5 defa suçüstü yaptı. Kanundaki boşluktan faydalanıp her seferinde yırttı. E baktılar olacak gibi değil, güzel bi kanun çıkaralım dediler, güzel bi kanun çıkarıp "gizli kamera"yı yasakladılar! **

Ki, yakalanmasın. **

Organ ticareti serbest, gizli kamera yasak olunca, "organ'izatör" gitti, hastane açtı iyi mi... **

Gizli kapaklı iş yapmasına gerek kalmamıştı, açık kameralara sırta sırta hastanesine giriyor, kanun

Yılmaz Özdil'in
17-08-2010 Tarihli
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayınlanan Yazısı

koruması altında, gözüme içine baka baka, kes-yapıştır'a devam ediyordu. **

Allah'tan yabancı ülkelerde gizli kamera serbest... Böylece, ihracata başladığı, bizim garibanların eline üç-beş tutuşturup, 100 katına Fransız'a, İngiliz'e taktığı ortaya çıktı... İthalat da yapıyordu aynı zamanda, Moldovalıdan Rumen'den söküyor, İsrailiye monte ediyordu. **

Diplomatik sıkıntı oldu tabii... Baktılar olacak gibi değil, güzel bi kanun daha çıkaralım dediler, güzel bi kanun daha çıkarıp, "bağış" maddesi getirdiler... Yani? Böbreğini söktüğü garibandan "Para almadım, bağışladım" imzası alırsa, yırtıyordu Frankenstein! **

"Gizli kamera yasağı" ve "bağış" kıyağıyla, "kanun koruması altında" doğramaya devam etti. **

Sonra? **

Mafya, garibanın birini getirmiş, böbreğini söktürmüş, ancak, parayı

Türkiye’de ilk böbrek naklini gerçekleştiren, ilk Transplantasyon Merkezi’ni kuran, bırak Türkiye’yi, Avrupa’da ilk kez çocuğa, dünyada ilk kez yetişkine canlıdan karaciğer nakli yapan, binlerce insanımızın hayatını kurtaran, Türkiye’nin uluslararası literatürde en fazla bilimsel yayını bulunan rektörü, “organ tacirleriyle savaştan” Profesör Mehmet Haberal, “organ”ize çete kurmaktan, 1.5 senedir hapiste... Mahkemesi bitmek tükenmek bilmiyor, babası vefat etti, “kaçar maçar” diye cenazeye gitmesine bile “kanunen” izin verilmedi.

alamamıştı. Hastaneyi bastılar. Frankenstein, “Beni korusa korusa devlet korur” dedi, haklı adam, polisi aradı. “Burda insan tacirleri var, yardım edin” dedi. Polis koştu. Mafyaya “Teslim ol” çağrısı yaptı. Çatışma çıktı. Bir polis yaralandı. Olsun, Frankenstein kurtarılmıştı... “Mafyacılara saklanmış olabilir”

düşüncesiyle hastanede arama yapıldı, gizli bölmelerde, böbrek taktırmak üzere bekleyen, üç İsraili, bir Güney Afrikalı bulundu. Frankenstein, “Onlar mafya değil, onlar benim” dedi. “Ha, iyi o zaman” deyip bıraktılar.

**

(Aslına bakarsanız, hastane mühürlüydü... Orada değil organ nakli, sivilce sıkması bile yasaktı... İşin o tarafıyla kimse ilgilenmedi.)

**

Polis filan vurulduğu için, lütfedip, hâkim karşısına çıkardılar Frankenstein’ı... Kanunu hatırlattı, “Para mara vermedim, başış o” dedi... Zaten aynı kanun, güya 15 sene hapis öngörüyordu ama, 2 seneye kadar hapis cezalarını erteliyordu... Frankenstein’a da verile verile 1 sene hapis verildiği için, ilk duruşmada “kanunen” tahliye edildi, çıktı gitti.

**

Bu arada...

**

Türkiye’de ilk böbrek naklini gerçekleştiren, ilk Transplantasyon Merkezi’ni kuran, bırak Türkiye’yi, Avrupa’da ilk kez çocuğa, dünyada ilk kez yetişkine canlıdan karaciğer nakli yapan, binlerce insanımızın hayatını kurtaran, Türkiye’nin uluslararası literatürde en fazla bilimsel yayını bulunan rektörü, “organ tacirleriyle savaştan” Profesör Mehmet Haberal, “organ”ize çete kurmaktan, 1.5 senedir hapiste... Mahkemesi bitmek tükenmek bilmiyor, babası vefat etti, “kaçar maçar” diye cenazeye gitmesine bile “kanunen” izin verilmedi.

Dumlupınar Denizaltısı’nda olmak

Yazan: KIYMET NADİR BİNDEBİR

Babamı ilk kez ağlarken gördüğümde 10-12 yaşındaydım.

Beşiktaş Deniz Müzesi’ne götürdü bizi. Daha camlı panolarda ilk resimlere bakarken hıçkırma hıçkırma ağlamaya başladı. Bir yandan ağlıyordu bir yandan “Bak bu Ahmet, bu Mehmet, bu komutanımız... Bu çavuşla aynı gün başladık Dumlupınar denizaltısında” derken mendiliyle habire gözyaşlarını siliyordu. Müzede Dumlupınar denizaltısına dair her obje, her fotoğraf babama ‘tanıdık’ı.

Babamızı ağlarken hiç görmemişiz, afalladık. Bahriye’de askerliğini ilk kez o müzede dinledik.

Dumlupınar’ın batışından bir hafta önce Fahri Korutürk gemiyi teftişe

geliyor. Babamla da tanışıyorlar. Fahri Korutürk “Sen Erkin gemisine geçeceksin, sana orada ihtiyaç var” diyor.

Babamın askerliğinin bitmesine 2-3 ay kalmış. Dumlupınar’da çok mutlu, komutanına “Askerliği bu gemide bitirsem” falan diyor ama emir demiri kesiyor. Teftişin ertesi günü Dumlupınar’dakilerle vedalaşıp Erkin gemisine geçiyor.

Babaannemin tayinden haberi bile yok. Babamı Dumlupınar’da zannediyor. Ve 1953 yılının 3 Nisan’ı 4 Nisan’a bağlayan gecesinde Dumlupınar batıyor.

Babamın adı hala Dumlupınar’ın listesinde. İlk liste 81 kişiden fazla, p haberlerinde gemi personelinin

arasında babamın adı da okunuyor. Babam kendi adını radyoda duyduğunda aklına annesine haber vermesi gerektiği geliyor. Telefon falan yok, komutanından izin alıp eve koşuyor. Babaannem radyonun başında, elinde kehribar tesbih, haberleri dinliyor, ağlıyor, dua ediyor. Babamı kapıda gördüğü an düşüp bayılıyor.

Sonrasını şöyle anlattı babam;

“Üç gün boyunca uyumadan, yemek yemeden radyo dinledik.

Kurtarılamayacakları denizcilere tebliğ edildiğinde “Vatan sağolsun” dediler. Ve sonra sesler kesildi. Hava bitti, ümit kalmadı. Ben üç gün boyunca nefes alamadım. Aldığım her nefeste kendimi suçlu hissettim. Üç gün boyunca sırf ben değil, bütün Türkiye nefes alamadı.

Dumlupınar’dakilerin suyun altında çektiğini biz aynen yerin üstünde çektik.

Radyonun başında oksijensiz ortamda nefes almaya çalışan, karaya vurmuş balıklar gibiydik...”

Silivri esir-rehinelerinden Mustafa Balbay, Mustafa Mutlu’ya mektubunda “Dumlupınar denizaltısında gibiyiz” yazmış.

“Denizin dibinde, kurtarılması olanaksız bir yerde, yukarıdan gelen her mesaj, küçük bir ses; o denizaltındakileri nasıl etkilemiştir, bir düşün” demiş.

Ve biz ‘dışarıdakiler’ “Halat bağlandı,

çekiyoruz sizi yukarıya” mesajını veremedikçe, içeridekilere umut, oksijen pompalayamadıkça, içeridekilerin ‘nefessizliğini’ aynen hissedemedikçe, Silivri-Hasdal’daki vatanseverler batmış bir denizaltında umutsuz, çaresiz ve oksijensiz gibiler.

Babam sağ olup Balbay’ın “Dumlupınar denizaltısında gibiyiz” sözünü duysaydı çok üzülürdü. Çünkü Dumlupınar’da olmanın ve olamamanın ne demek olduğunu bilen son adamdı.

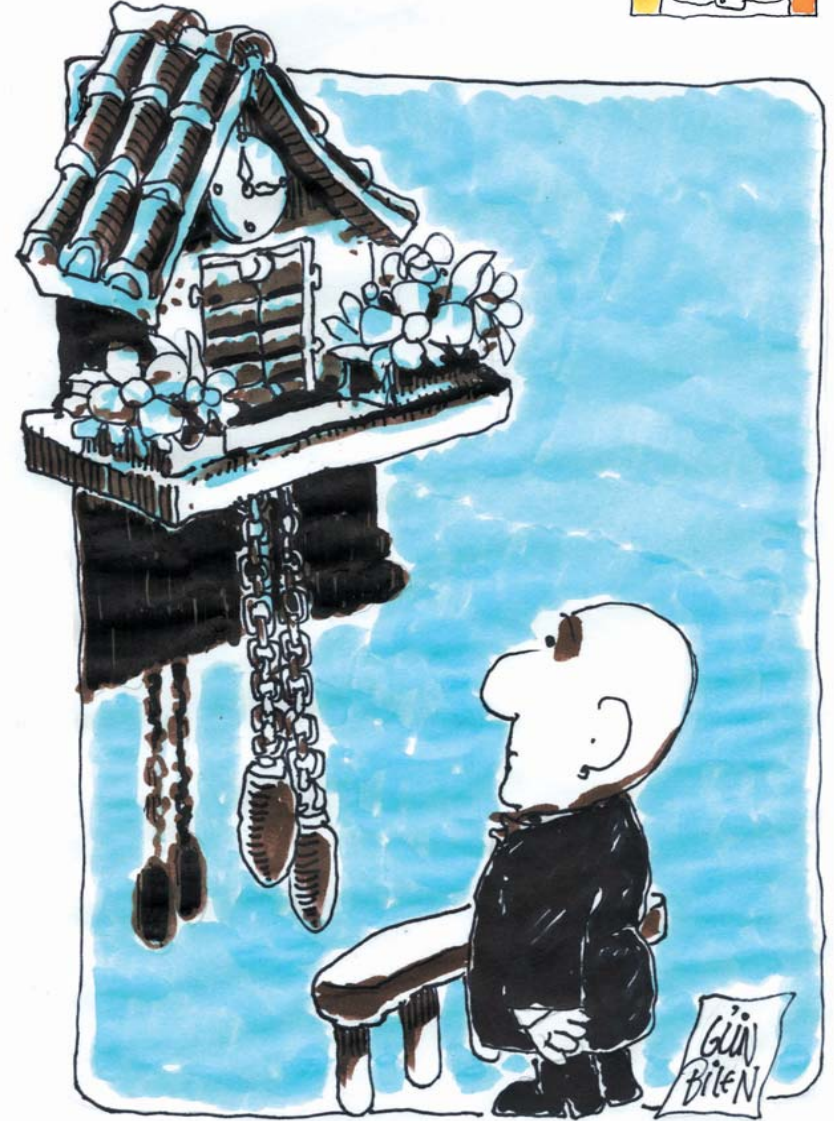
“En son ‘Vatan sağolsun’ dediler. Sonra irtibat kesildi”

Ben o batan Dumlupınar’da olmanın ve hatta olamamanın acısını birinci ağızdan defalarca dinledim. Babam her seferinde nefes almakta zorlanır gibi anlattı. “En son ‘Vatan sağolsun’ dediler. Sonra irtibat kesildi” diye bitirirdi.

O yılların Türkiye’sinin, kulağımı radyoya dayayıp Dumlupınar’daki askerler nefes alamıyor diye nasıl nefesini tuttuğunu, “Vatan sağolsun!” diyerek ‘susan’ denizcilerin arkasından devlet dairelerinde, kahvehanelerde, sokaklarda insanların nasıl birbirine sarılıp ağladığını, konuşamadığını bilince, Mustafa Balbay’ın ve diğerlerinin ‘havasızlığını’, çaresizliğini göğsümün ta orta yerinde hissediyorum. •

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI 9

Mustafa Kemal Yazıyor

EN BÜYÜK DÜŞMAN

➔ **En büyük düşman**, düşmanların düşmanı, ne falan ne de filan millettir; bilakis bu, adeta dünya çapında bir hudi saltanatı halinde bütün dünyaya hâkim olan “Kapitalizm” afeti ve onun çocuğu olan “Emperyalizm”dir. Artık bütün dünyanın anlamış olduğu bu hakikat bizde de tamamen idrak ediliyor.

Bugünlerde başımıza musallat edilen Yunan, bütün düşman âleminin parçasından başka bir şey değildir. Daha doğrusu, kapitalizm saltanatının mazlum milletlere karşı gönderebileceği son kuvvet, son ordudur! Nitekim bundan evvel üzerimize ordular salmış olan düşmanlar, yine böyle kapitalizm saltanatının ordularından başka bir şey değildi. Moskof orduları, İtalya orduları, Bulgar ve Yunan orduları, kısacası bütün düşmanlarımız tamamen kapitalizm tarafından ayaklandırlardı.

Bir zamanlar, tarihin eski devirlerinde dünya bir takım despot hükümdarların istibdatları altında ezilirdi. Sonraları milletler bu istibdatları yıktılar.

Fakat bu defa da; onun yerine paranın, sermayenin zulmü geçti. Sermaye, bugüne kadar dünyada yapılmış olan bütün fenalıkların yegane etkeni, yegane mesulü idi. Bugün de odur! Eğer bütün dünyayı süratle istila eden kapitalizm aleyhtarlığı olmasaydı; bu zulüm yarın da devam edecekti. Çok şükür, zulüm devrinin son günlerindeyiz.

Kapitalizm, sadece falan ve filan

Sermaye, bugüne kadar dünyada yapılmış olan bütün fenalıkların yegâne etkeni, yegane mesulü idi. Bugün de odur!

milletin düşmanı değildir. Bilakis bütün dünyanın, bütün milletlerin müsterek düşmanıdır. Milletleri birbirine düşüren kuvvet o... Kardeş kanları döktüren fesatlar ondan çıkıyor. Dünyayı kaplayan sefaletin müsebbibi ve özetle bütün insanlığı inleyen zulmün yegâne zalimi odur. Yani Kapitalizm'dir...

Dünyayı kaplayan sefaletin müsebbibi ve özetle bütün insanlığı inleyen zulmün yegâne zalimi odur. Yani Kapitalizm'dir...

Bu zulümde başarılı olabilmek için arada sırada müracaat ettiği muharebeler, yegâne kuvvetleri, yegâne silahları değildir. Bankalar, sendikalar onun en kuvvetli silahlarıdır... Ve bütün milletleri bu silahla mağlup eder. Memleketimize bakınız, Rejiler, Düyun-u Umumiyeler, Kapitülasyonlar, Şimendiferler, Limanlar, Gemiler, Bankalar, Ticaret Evleri ve bütün bu müesseseler, Avrupa Kapitalizmi'nin bizi mahvetmek için, senelerden beri kullandığı iblisane bir makinenin parçalarıdır.

➔ **Sade bizim** memleketimizde değil, yeryüzünde bu makine devam ettikçe; sadece biz değil, bütün dünya zulüm altında ezilecek, sefalet arşa çıkacak, insanlar felaketten felakete yuvarlanacaktır.

Bize, bugün, sınır itibariyle dünyanın en güzel, en hayale sığmaz barış şartlarını verseler, kapitalizm, memleketinde bugünkü şekliyle kaldığı taktirde; mahvımız muhakkaktır. Hatta değil böyle, bu şeytan makinesinin dörtte biri bile mevcut olsa, bizim için hayat imkânı yine tasavvur edilemez.

Zenginlerimizi dolandıran o, fuka-

ramızı soyan o, mal ve mülkümüzü çalan, haysiyet ve namusumuzu mahveden, bizdeki faziletleri tıpkı bir şeytan gibi iknaya çalışan ve bizi birbirimize düşüren hep odur.

➔ **Şu halde**, kendimizi kurtarmak için evvela bizim, sonra da bütün dünyanın şu melun Kapitalizm afetinden kurtulması lazım gelir. Bunda sadece biz menfaatlar değiliz. Kapitalizm sadece bizim gibi zayıf milletler arasında değil, bilakis bizzat kapitalist memleketlerde de aynı derecede tahripkâr ve insanlık düşmanıdır. Hatta İngiltere'de, hatta Fransa'da ve Amerika'da da böyledir. Ve oralarda da kapitalizm usulünden istifade edenlere nispetle, bunun zulmü altında inleyenlerin miktarları, yüz binlerce kere ziyadedir. Buna göre, kapitalizmin düşmanı yalnız biz değiliz. Bütün dünya onun düşmanıdır. O halde; bütün dünya bizimle beraber demektir.

Dünyayı tanıyanlar, dünya işlerini bilenler, bütün açıklık ve katiyetle görüyorlar ki; artık bu hakikat bütün dünyada anlaşmıştır. Kapitalizm, hâlihazırda Lehistan'da ve Anadolu'da son kurşunu atmakla meşguldür. Bundan sonra kullanacak silahı kalmıyor. İş, bu kuvvetleri yenmektedir.

➔ **Türkler**, bu hakikati anlayınız! Anlamayanlar varsa; onlara da anlayanlar öğretsinler. Bolşevikler Lehleri kati surette mağlup ederlerken; bizim vazifemiz de Yunanistan'ı, Anadolu'dan süratle, şiddetle ve derhal kovmaktır!

Ondan sonrası ise; Ebedi Kurtuluş'tur!

ATATÜRK'ÜN DÜNYASI

Cengiz Önal

“Adalet dilenmekle ve başkalarını kendine acındırmakla ulus işleri, devlet işleri görülemez. Ulusun ve devletin onuru ve bağımsızlığı güven altına alınamaz. Adalet dilenmek ve acındırmak gibi bir ilke yoktur. Türk Ulusu ve Türkiye'nin yarınki çocukları, bunu bir an uslarından çıkarmamalıdır.”

Gazi Mustafa Kemal Atatürk

İstanbul'un işgali

(16 Mart 1920)

Rauf Bey'den, 11 Mart 1920 günü, gelen telgrafta; İtilaf Devletleri Temsilcileri'nin 10 Mart 1920 günü öğleden sonra bir toplantı yaptığı, toplantıda Londra'dan gelen ve İstanbul'daki Ulusal Güçlerin ileri gelenlerinin tutuklanmasının istendiği emrin görüşülerek, bu konuda karar alındığı ve bilgilerin güvenilir bir kişiden alındığı vb. gibi hususlar yer alıyordu.

Mustafa Kemal de Rauf Bey'e bir telgraf gönderdi. Telgrafta; İtilaf Devletleri'nin her türlü zorlamaya başvuru- racaklarının ihtimal dâhilinde olduğu, tutuklamaya karşın Meclis'in sonuna kadar ve yiğitçe görevini yapması, ilerideki eylemler için gerekli olan kişilerin Ankara'ya ulaşabilmelerinin gü-

İstanbul'un işgali ve sonrasındaki gelişmeler Mustafa Kemal'in ne kadar ileri görüşlü olduğunu göstermişti

ven altına alınması gibi can alıcı tedbirler yazılıydı. Ancak, Rauf Bey başta olmak üzere Anadolu Ulusal Hareketi adına İstanbul'da bulunanlar, Mustafa

İşgal kuvvetleri İstanbul Boğazı'nda

Kemal'in uyarı ve çağrısına gereken özeni gösterememiş, bir an için işi ağırdan almışlardı. Yeterince dikkatli davranmamış olmanın bedelini de ağır ödeyeceklerdi...

İşbirlikçiler ve hainler, her dönemde olduğu gibi, o günlerde de vardı. Özellikle İngilizlere yapmadıkları şaklabanlıklar kalmıyordu.

İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u işgal edebileceği ve bazı milletvekillerini de tutuklayabileceklerini önceden sezmiş olan Mustafa Kemal, bir ön tedbir olarak Anadolu'da bulunan bütün yabancı subayların, günü geldiğinde tutuklanması için gerekli hazırlıkların yapılması konusunda, 22 Ocak 1920 günü Ankara, Konya, Sivas ve Erzurum'da bulunan kolordu komutanlıklarına talimat vermişti. Ayrıca, Mebuslar Meclisi'nin dağıtılması ihtimali neticesinde de; Ankara'da, olağanüstü yetkilerle yeni bir Meclis'in toplanacağını ve bu Meclis'e İstanbul'dan gelebilecek milletvekillerinin de katıla-

bileceklerine ilişkin düşünceleri olduğu hususunda ilgili yerler bilgilendirilmişti.

Gelişmeler Mustafa Kemal'i haklı çıkarmıştı. İtilaf Devletleri güçleri taşkınlıklarının her gün biraz daha artırarak sürdürmekteydi. Sivil halktan, özellikle de esnaftan İtilaf Devlet-

leri'ne sempati duymayanların işi zordu. İşbirlikçiler ve hainler, her dönemde olduğu gibi, o günlerde de vardı. Özellikle İngilizlere yapmadıkları şaklabanlıklar kalmıyordu. İşgalcilerin baskısı her gün daha da artıyor ve sertleşiyordu...

İşgal Güçlerinden özellikle İngilizler, henüz himayelerinde olmayan kamu kurumlarına 9 Mart 1920 tarihinden itibaren el koymaya başladılar. Önce Türk Ocağı binası işgal edildi. Türk Ocağı'nın Milli Talim ve Terbiye binasına taşınmasının ardından kısa bir süre sonra orası da işgale uğradı. Taşkınlıklar ve şımarıklıkların ardı arkası kesilmiyordu. İngiliz işgali hızla yayılıyordu.

Nihayet 16 Mart 1920 günü İstanbul'un tamamı işgal edildi.

O gün yaşananlar, İstanbul Telgraf Merkezi'nde görev yapan Manastırlı Hamdi Efendi'nin Mustafa Kemal'e, birbiri ardı sıra gönderdiği telgraflarda; “Bu sabah Şehzadebaşı'ndaki Mızık Karakolu'nu İngilizler basıp, oradaki askerlerle çarpışarak, sonunda, şimdi İstanbul'u işgal altına alıyorlar...” gibi ifadelerle ve acıklı bir dille anlatıyordu. Manastırlı Hamdi Efendi'den bir-

çok telgraf alındı. Hemen tamamında işgalin adım adım gelişmesi anlatılıyor, İngilizlerin görevli askerlerimizi hunharca katledişleri belirtiliyordu.

Mustafa Kemal, Ulusal Hareket adına İstanbul'da bulunup da; herhangi bir telgraf merkezinden Ankara'ya gelişmeler hakkında bilgi gönderemeyen kişilere karşın; birçok tehlikeyi ve hayati riski göze alarak, İstanbul İşgalini Ankara'ya duyuran ve bir süre kesintisiz bilgi göndermeye devam eden Manastırlı Hamdi Bey'i de anarak, o gün hakkında bakın Nutuk'ta neler söylüyor:

"Bu yurtsever ve yiğit Manastırlı Hamdi Efendi olmasaydı, İstanbul'da geçen bu acı olayları öğrenmek için kim bilir ne zamana dek bekleyip duracaktık? İstanbul'da bulunan nazır, milletvekili, komutan ve örgütümüz adamları içinden bir kişi çıkıp da zamanında bize haber vermeyi düşünememiş olduğu anlaşılıyor. Demek, hepsini heyecan ve çarpıntı kaplamıştı.

PTT İstanbul Eminönü Müzesi (Telgrafçı Hamdi'nin odası I. Katta bulunmaktadır.)

Telgrafçı Manastırlı Hamdi Bey

Bir ucu Ankara'da bulunan telin İstanbul'da bulunan ucuna yanaşamayacak denli şaşkın bir duruma gelmiş oldukları yargısına varmak, bilmem ki doğru olur mu? Telgraf memuru Hamdi Efendi sonradan Ankara'ya gelerek karargâhımız telgraf memurluğunu yapmıştır. Kendisine borçlu olduğum teşekkürü burada açıkça söylemeyi ulus ve yurt ödevlerimden sayarım."

İlave bir bilgi olarak şunu da belirtmek yararlı olacaktır:

Manastırlı Hamdi Efendi, İstanbul'un işgali sırasında ve özellikle de 16 Mart 1920 günü Mustafa Kemal'e ard arda gönderdiği telgraflarla verdiği takdir edilecek hizmetleri itibarıyla Ulusal Savaşım Tarihimizde önemli bir yere sahip olmuştur. Özellikle Cum-

İstanbul'un işaglinden bir görüntü

huriyet'in ilanından itibaren Manastırlı Hamdi Efendi olarak anılırken; soyadı kanunu çıktıktan sonra, kendisine, Mustafa Kemal tarafından "Martonalı" soyadı uygun görülmüş ve o tarihten bu yana, Manastırlı Hamdi Martonalı olarak anılmaya başlanmış ve Cumhuriyet Tarihimizin altın sayfalarında hak ettiği nihai yerini almıştır...

"İşgal Kuvvetleri" imzalı bildirimde bazı kimselerin Ulusal Örgüt adıyla kurdukları düzende Padişah'ın ve hükümetin emirlerini hiçe saydıkları belirtiliyordu.

İstanbul'un işgaliyle, zaten gergin olan durum bir o kadar daha hassaslaşmıştı. Gelişmelerin izlediği seyir üzerine Mustafa Kemal, Müdafaa-i

Hukuk Heyeti Temsilciler Kurulu Başkanı imzasıyla 16 Mart 1920 günü yurt sathındaki bütün yetkililere bir telgraf gönderdi. Telgrafta; İstanbul'un işgali ve nihai gelişmeler hakkında görüşlerini ifade etti. Ardından, olaylar karşısında soğukkanlı

davranılmasını ve özellikle birlikte yaşanan ve düşmanla işbirliği yapmayan Hıristiyan halkın dirlik ve düzenine karşı saygılı olunması, hangi soy ve dinden olursa olsun yasalara aykırı hareket edenlere, yasaların amir hükümlerinin eşitlikle uygulanmasını ve bu telgrafın bütün ulusa duyurulmasını belirtti.

İşgal güçleri de, gerek ortamı biraz yatıştırabilmek ve gerekse bu vesileyle Anadolu Ulusal Hareketi'ni gözden düşürmek gayretlerine hız verdi; resmi bir bildirimde bulundu. "İşgal Kuvvetleri" imzalı bildirimde: Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'na sokulması ve sonucun malum olduğu, bir kısım kimselerin Ulusal Örgüt adıyla bir düzen kurduklarını ve böylelikle Padişah'ın ve Hükümetin emirlerini hiçe saydıkları, bunların halkı askerlik için topladıklarını, halkın parasını aldıklarını, barışa destek verilecek yerde yeni bir kargaşa ortamı yarattıklarını ve daha bir çok saçma iddiaları sıraladıktan sonra, işgalin geçici ve İtilaf Devletleri'nin amacının da Padişah'ı

desteklemek olduğu gibi, kendilerini neredeyse melek kadar masum gösterecek ifadelere yer verdiler.

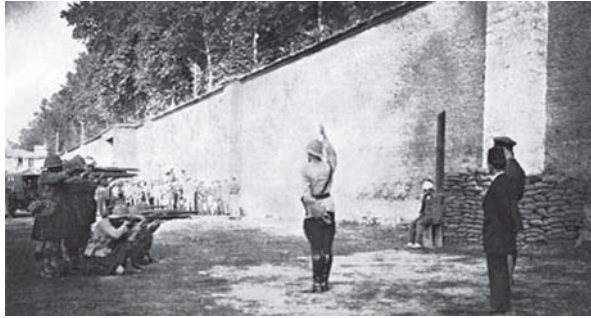
Mustafa Kemal de, yayınladığı bir genelge ile İstanbul'un çatışma çıkarılarak zorla işgal edildiğini, bu dönemde gerçeği yansıtmayan yanıltıcı bildirimlerin yayımlanabileceğini, bunların hiç birisine itibar edilmemesini ve gerekli aydınlatıcı açıklamanın ise Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Heyeti'nce yapılacağını duyurdu. Arkasından da; dünyanın belli başlı ülkelerine iletilmek üzere bir protesto bildirisi yayımladı. "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Heyeti Temsilciler Kurulu Başkanı" imzasıyla yayımlanan bildiri; İstanbul'un, Mebuslar Meclisi'nin ve bütün resmi kurumların zorla işgal edildiğini ve kurumlarda hizmet gören yurtsever kimselerin tutuklandığını belirtti. Ayrıca, aynı metinde ulusun siyasal egemenliğine, özgürlüğüne ve bağımsızlığına

bir darbe vurulduğu, uygulamanın insanlık dışı bir davranış olduğu, bağımsızlığını savunma amacından başka bir amacı bulunmayan vatandaşlarımızın bu haklarından yoksun bırakılmayacağı gibi birçok husus ayrıntılı olarak yer aldı.

Valiliklere ve komutanlıklara gönderilen bir genelgede de; protesto bildirilerinden bahsedilerek, Vatan'ın her yanında gösteriler yapılması ve İtilaf Devletleri Temsilcileri ile tarafsız devletlerin dışişleri bakanlıklarına telgraflar çekilmesinin gerekliliği işaret edildi. Ayrıca, bu işgalin Osmanlı ege-

menliğinden ziyade, bu zamana kadar insanlığın ortaya koyduğu özgürlük, ulusçuluk ve yurtseverlik ilkelerini vurmak olacağı ve uygar ulusların bu saldırıya göz yummakla büyük bir tarihsel sorumluluğun altına girmiş olduklarının belirtilmesi söylendi.

Aynı gün Türk Ulusu'na da bir bildiri yayımlandı. Burada da; İtilaf Devletleri'nin ülkemizi bölüşmek için entrikalar tertiplelediği, Ulusal Güçlerin ve Temsilciler Kurulu'nun ulusun desteği ile birçok oyunu boşa çıkardığı, yalan-yanlış bilgilerle ulusun üzerinde baskı kurmaya çalışıldığı belirtildi.

İngilizlerin kurşuna dizdiği bir askerimiz

Ayrıca, birlik ve beraberlik içinde topyekûn dayanışma gösterilerek oluşturulmak istenen baskının kırıldığı, sonunda da İstanbul'un işgaliyle Osmanlı Devleti'nin yedi yüz yıllık egemenliğine son verildiği ve Türk Ulusu'nun uygarlık yeteneği ve bağımsızlık hakkıyla geleceğini savunmaya davet edildiği... gibi konular da dile getirildi.

İstanbul artık İtilaf Devletleri'nin işgali altında ve yurtsever vatan-

Mustafa Kemal, İstanbul'un er-geç işgal edilebileceğini çok önceden öngörmüş; gerekli tedbirleri de yaklaşık iki ay öncesinden almıştı.

daşlar tarafından yaşanamaz bir durumdaydı. İşgal Güçleri 18 Mart 1920 günü Mebuslar Meclisi'ni de basmışlar ve Anadolu Ulusal Hareketi adına İstanbul'da bulunan Rauf Bey ve arka-

İngiliz askerî birliği İstanbul Beyoğlu'nda

daşlarını, diğer bir kısım milletvekilleriyle birlikte tutuklayıp, Malta'ya sürgüne göndermişlerdi. İlk etapta tu-

tuklanmayan veya bir şekilde İşgal Güçleri'ne yakalanmayan milletvekillerinden kimileri ve bir kısım aydınlar da; bir an evvel Ankara'ya ulaşma gayretindeydiler.

Ankara'daki yoğunluk artmıştı. Bir yandan olaylar yakından izlenmeye çalışılıyor ve İstanbul'la ilgili olarak, sağlam kaynaklara dayanmak koşuluyla, bilgi alınmaya gayret ediliyordu. Bir yandan da; İstanbul'dan gelecek olanların geçecekleri yerlerdeki görevlilere, adı geçenlerin yolculuklarını kolaylaştırabilmek için gerekli talimatlar veriliyordu.

Mustafa Kemal, İstanbul'un ergeç işgal edilebileceğini çok önceden öngördüğünden; gerekli olduğuna inandığı tedbirleri de; yaklaşık iki ay önceden almış ve ilgili yerlere gerekli talimatları vermişti. Bunların içinde ilk öne çıkan da; olağanüstü yetkiyle donatılmış Büyük Millet Meclisi'nin Ankara'da toplanması kararıydı... •

(Gelecek Ay: Anadolu'daki Gelişmeler ve Büyük Millet Meclisi'nin Ankara'da Toplanması)

cengizonal@butundunya.com.tr

Adalet İnsanlığın Temelidir

Kılıç; zaferleri, zeka siyasi üstünlüğü, adalet de ahlaki zaferi temin eder.

Simeon Luce

Adaleti yüksek bir kanun olarak kabul etmekten vazgeçen millet, bu felaketini hiçbir başarı ile telafi edemez.

Channing

Eğitilmiş İnsanlar öncelikle adalete değer verir. Eğitilmiş insanlar adalet olmadan cesaret sahibi olunca asi olurlar. Küçük insanlar ise adalet olmadan cesaret sahibi olunca haydut olurlar.

Konfüçyüs

Turgut Özakman 1 Eylül'de 80 yaşında...

Tiyatro ve roman yazarı Turgut Özakman, bu ayın ilk gününde, 80'li yaşlarının ilk gününü yaşayacak. Bu mutlu gününde kendisine, sevenleri ve sevdikleriyle birlikte geçireceği sağlıklı, mutlu ve uzun bir yaşam dileriz.

Bilgi Yayınevi'nde Turgut Özakman'la uzun yıllar birlikte çalışan "çalışma arkadaşı" Editör Biray Üstüner'in, "Ben, 'insanca değerlere' dair pek çok şeyi onun kaleminden, onun dilinden, onun kimseden esirgemediği alçakgönüllü bilgeliğinden öğrendim" dediği hocası ve çalışma arkadaşı Turgut Özakman'ın 80'inci yaşgünü nedeniyle Bütün Dünya için yazdığı yazısını aşağıda bulacaksınız.

Yazan: BİRAY ÜSTÜNER

Onu tarih yazacaktır

On dört yıl olmuş, Turgut Özakman'la tanışalı. Okur kimliğimle onu önceden de tanıyordum elbet; ama elini sıkmamıştım, karşısındakine kendini önemli hissettiren içten sesleni-

şiyile, sıcak mavi insan bakışlarıyla, zamanı unutturan sohbetleriyle tanışmamıştım. Bir gün onunla birlikte çalışacağımı, ondan pek çok şey öğreneceğimi, onu bunca geç tanımış olmak-

tan ötürü hayıflanacağımı bilmiyordum. Bilgi Yayınevi bir işyeri olmanın ötesinde bu yüzden bir okul, bir ikinci ailedir benim için.

Yayınevindeki ilk yılımdı. Önüme bin sayfayı aşkın bir müsvedde geldi. On beş yıllık meslek deneyimi-me dayanan özgüvenim uçup gitti. Çalışmanın adı bile tüylerimi ürpertmişti: Vahidettin, M. Kemal ve Milli Mücadele/ yalanlar, yanlışlar, yutturmacalar... Yüzlerce dipnot, binlerce isim, tarih ve hassas teknik ayrıntılar... Bunun altından kalkabilecek miydim?

Dil bilgime güveniyordum, onca yıllık redaktörlük deneyimim vardı ama ya tarih, ya araştırma metodu... Ya hocanın titizliği... Ya başaramazsam!.. Kaçan uykularına aldırmaıyıp kolları sıvadım. Birlikte çalıştık sevgili hocamla. Onun kadar çalışkan olabileceğimi kanıtlaya sevdasına kapılmıştım sanki. Olağanüstü bir sabrı ve hoşgörüsü vardı. Öngörülenden kısa zamanda baskı aşamasına geldi çalışma.

Tam o günlerde elinde bir kitap- la çıkageldi Turgut Bey. Beni yorduğu için küçük bir armağan getirdiğini söyleyip onurlandırarak adıma imzaladığı kitap, eski baskılı bir romandı: Korkma İnsancık Korkma. O gece bu roman yorgun gözlerimin uykuya kapanmasına izin vermedi; gönlüm de onun öyle kalmasına: Yeni dizgi, yeni kapak, yeni baskı... "Tüm sevgilerin romanı" Korkma İnsancık Korkma, Bilgi ailesine katıldı böylece. Ve tanıdığım tanımadığım herkese önerdim kitabı; "okurluğunuzun bir yanı eksik

kalır" tehdidiyle.

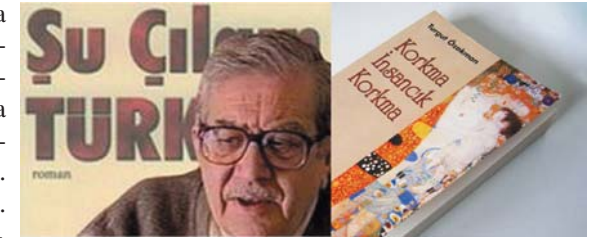
Bu, birbiriyle tür ve içerik bakımından benzerliği olmayan iki kitap bana bir şey öğretti:

Hiçbir şey bilmediğimi.

Geleceği kurgulamada her bireyin mutlaka yapabileceği bir şeyler olduğunu,

Geçmiş öğrenmenin ama doğru öğrenmenin ve öğretmenin gerekli olduğunu,

Araştırmanın, sorgulamanın, doğru sorulara doğru kaynaklarda yanıt

aramanın ne denli önemli olduğunu, Çalışmanın erdemini, Tartışmanın ve anlatmanın metodunu,

Zamanın önemini ve zamanı kullanma yöntemini,ve "insanca değerlere" dair pek çok şeyi onun kaleminden, onun dilinden, onun kimseden esirgemediği alçakgönüllü bilgeliğinden öğrendim ben.

Daha sonra kaleme aldığı, milyonların onu tanımmasını sağlayan ve toplumsal bilinçlenme adına büyük önem taşıyan diğer başyapıtlarından söz etmiyorum bile!

Varlığı için kendi kuşağım adına minnetle... •

BÜYÜK YAPITLARIMIZ

Konur Ertop

Çağımıza Seslenen bir Halk Şairi:

Aşık Veysel

Şiir dünyasında halk şiirinin temsilcileri içinde en başarılısı Aşık Veysel Şatıroğlu oldu. Ahmet Kutsi Tecer onu Sivas'taki Aşıklar Bayramı'nda tanımış, yaşamı boyunca da ilgisini eksik etmemişti...

Halk Şiiri halkın gözlemlerini, duygularını, düşüncelerini halkın diliyle anlatır. Bu anlatı halkın çok uzak bir geçmişte kullanmaya başladığı vezin ve şekil kalıplarına dayanır. Halk Şiiri saz eşliğinde ezgiyle söylenir. Yüzyıllar boyunca kent çevresinde aydınlarmız Arap-İran kökenli Divan Şiiri'ni geliştirirken Halk Şiiri özellikle kırsal kesimde yaşamını sürdürdü. Zaman içinde iki ayrı şiir yolunun birbirinden etkilendiği görüldü. Derken Batı dünyasıyla başlayan siyasal, ekonomik ilişkilerimiz kültür, sanat alanını da etkiledi. Böylece bu ikisinden apayrı yeni bir şiir gelişmeye başladı.

Günümüzden yüz yıl kadar önce oluşan "Milli Edebiyat" akımı roman, öykü gibi ürünlerinde halkın yaşamını anlatmayı, onun sorunlarını ele almayı amaçlıyordu. Bu yerli içeriği şiire yansıtan ozanların beslendiği kaynak, Halk Şiiri oldu. Edebiyat tarihçiler, bu dönemi anlatırken "Hecenin Beş Şairi" diye andıkları grup üzerinde duruyorlar. Ancak Halk Şiiri kaynağından beslenen bu uygulamalar pek de başarılı ürünler veremedi.

Bu dönemi Batı şiirinden etkilenen, konuşma dilinin doğallığına dayanan, vezin-kafiye gibi bağlardan kendini kurtarmış yeni bir şiir hare-

keti izledi. Bir yanda sokaktaki adamın gösterişsiz sıradan serüveni, yaşama sevinci dile getiriliyordu. Öte yanda toplumsal sorunlara yönelik savaşımcı bir şiir geliyordu.

Şiir dünyasında Halk Şiirinin temsilcileri de yok değildi. İçlerinde en başarılısı ise Aşık Veysel Şatıroğlu oldu.

Ahmet Kutsi Tecer onu Sivas'taki Aşıklar Bayramı'nda tanımış, yaşamı boyunca da ilgisini eksik etmemişti.

Veysel gider adı kalır Dostlar beni hatırlasın

Aşık Veysel yedi yaşında çiçek hastalığından gözlerini yitirmişti. Yeri yurdu Sivas'ın Şarkışla ilçesinde, Sivrialan köyündeydi. Zaman zaman gezici bir halk şairi gibi kahvelerde, halk evlerinde, radyoda türkülerini çalıp söylüyordu.

1940'larda etkin bir kültür dergisi olan Ülkü'de şiirleri yayınlandı. Köy enstitülerinde saz dersi verdi. Son yıllarında art arda plakları çıkarken onun bestelerini folklorlardan beslenen popüler müzik sanatçıların kendi biçimlerinde söylemeye koyulması çok farklı zevklerin Aşık Veysel'e ilgi göstermesini sağladı.

1965 yılında, ancak 71 yaşındayken, TBMM, "Ana dilimize ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden dolayı", ona "vatani hizmet tertibinden" aylık bağladı.

Besteleyip saz eşliğinde ustaca okuduğu türkülerini bugün de dillerde dolaşmaktadır. Bütün şiirleri, "Dostlar Beni Hatırlasın" kitabındadır. Veysel'in şiirlerini okurken akla gelen soru, onun Halk şiiri geleneği içindeki yeri ve çağımızın bir şairi olarak önemini ne olduğudur.

Onun bazı şiirleri çağımızın gerisine düşen görüşleri dile getirir. Dünyanın gelip geçiciliğini, tek gerçeğin ölüm olduğunu, nefsin yenilmesi gerektiğini anlatır:

Onun bazı şiirleri çağımızın gerisine düşen görüşleri dile getirir. Dünyanın gelip geçiciliğini, tek gerçeğin ölüm olduğunu, nefsin yenilmesi gerektiğini anlatır.

*Bu dünya fanidir konar göçerler
Muradı maksudu hepisi yalan
Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden.*

İslam Ortaçağından gelen bu görüşler o dönemin ortak sanat kalıpları, dil özellikleriyle beslenmiştir: "Zahirbatın, arş-kürs" gibi terim ve kavramlar hep eski şiirin dünyasından gelmektedir. Şiirlerde bu dünyaya ait çeşitli özellikler kendini göstermektedir.

Evrenin dört esas öğeden (toprak, hava, su, ateş) meydana geldiği hakkındaki bilgi Veysel'de şöyle şiirleşmektedir:

*Topraktır cesedim güneştir özüm
Hava yağmur uyandırır hislerim.*

Ortaçağ insanı nedenini araştıramadığı ilkelere bağlanmış, gerçeklikle bağını kuramamıştı. Bu yüzden eski mutlu dönemlerin özlemi içinde çağından, insanlardan, sürdürdüğü yaşamdan yakınıp durur. Veysel'in de yakınmaları az değildir:

*İnsanlar içinde çok fesat gördüm
Dünya tebdil oldu durum değişti (...)
Anne baba yoksun kaldı hürmete (...)
Çirkin sözler gezer halkın dilinde
Us edep kalmadı kızda gelinde
Büyükler küçüğe gelir minnete*

*(...) Kimisi söz verir sözünde durmaz
(...) Kötülükler memlekete kök saldı
Fitnelik fesatlık arttı çoğaldı
Bu işin ıslahı Allah'a kaldı
(...) Bitmez bu dünyanın kuru davası
Çekil Veysel bir köşeyi vahdete.*

Bu olumsuz görüntü, insanı dünyadan el etek çekmeye sürükleyecektir:

*Veysel nene gerek dünyanın hali.
Mutsuz insan, kendi köşesine çekilmişse felektan, bahtından, talihinden vb. yakınıp duracaktır:*

*Acı sözü sevdiğimden içtirm
Sardı her yanımlı felek çemberi
Zulmü mazlumadır öteden beri
Gam ile kurulmuş temelim binam.
Kendinden önceki âşıkların kullana-*

geldiği anlatım özelliklerini, benzetmeleri, deyimleri, hattâ zaman zaman mısraları tekrarlar:

*Coşar deli gönül misal-i derya
İlgüt ilgüt yeller eser seherde.*

Bu yoldaki şiirlerinde bülbül ah üzar eder, aşkın nârına (ateşine) yanılır, ah çekip ağlanır, sevgilinin kirpikleri ok, kaşları kalemdir... Böyle bir içerikle ve deyiş özellikleriyle kalsa Veysel'i çağdaşımız saymak güç olacaktı. Onun başarısı geleneğin malı olduğu kadar çağının şairi de olmasındadır. Geleneğin ağızıyla yinelediklerine o, hepimizi kuşatan çağımızın yaşama koşullarını da katar. Tabiat teması klişelerle tekrarlanıp dururken, toprak adamının güç tabiat koşullarıyla çekişmesi de söz konusu edilir.

İnsanoğlunun korkusu tabiat ötesinden, gizli gizemli güçlerden değil doğrudan doğruya somut tabiat güçlüklerindedir artık:

*Gene geldi çattı selin zamanı
Kınaman komşular korkaram gayet
Dinlemiyor yalvarmayı amanı
Komaz ki şurada duram irahat
Bu sel bizi ne pek kötü belledi
Dümdüz etti patatesi milledi
Ne çapasın vurdu ne de belledi
Emeklerim zay eyledi sel benim
(...) Sen bilirsin ülke senin el senin
Veysel derler bu söyleyen kul senin
Emir senin yağmur senin yel senin
Emeklerim zay eyledi sel benim.*

Veysel'i çağdaş kılan yanı onun eşitliğe inanması, kine-kavgaya karşı çıkan insanseverliğidir. Birliği, doğruluğu, iyiliği, ilericiliğivsavunur:

Beni hor görme kardeşim

*Sen altınstın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben sac mıyım
Senlik benlik nedir bırak
(...) Kuran'a bak İncil'e bak
Dört kitabın dördü de hak
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte yüz karası
(...) Yezit nedir ne Kızılbaş
Değil miyiz hep bir kardaş
(...) Alevi Sünnilik nedir
Menfaatir varvarası
(...) Dava insanlık davası
Koyun kurt ile gezerdi
Fikir başka başk'olmasa
Dünya fani deyi çöküp oturma
Adım at ileri avara durma.*

Onu yaşadığımız çağın adamı yapan yönlerinden biri de bilime, teknik ilerlemelere ilgi göstermesidir. Şiirlerinde yeni buluşlardan söz eder, gelişmelerle ilgilenir, endüstrinin, ekonomik hayattaki önemine işaret eder:

*Yaptır mektebini yükselt köyünü
Dünya geniş idi şimdi daraldı
(...) Ay dünya arası sanki bir adım
(...) Avrupa'yla Asya ayrı bir kıta
Bir yıllık yol idi beveye ata
Uçaklar sığdırdı deşe on saata"
Koca dünya vaziyeti değişti
Günde türlü türlü dolap dönüyor
İnsan kanatlandı göklerden uçtu
Bilmeyenler eski dünya sanıyor"
Parça parça etsem seni
Fabrikaya tutsam seni
Deniz olup yutsam seni
Kızılırmak seni seni.*

Halkı kandıranlar, dini kendi çıkarlarına göre yorumlayanlar, mezhep

ayrımı yapanlar Veysel'in eleştirisi onunun hedefindedir:

*Yetişmeyecek yere elin uzatma
Ben bilirim diye halkı aldatma
Manâsız mantıksız kem laf sarfetme
Boş sözler kavganın dili sayılır.*

Sabahattin Eyuboğlu onun insan yanını anlatırken, nasıl da içtenlikli bir toprak adamı olduğunu açıklamıştır:

"Âşık Veysel bildiğini tam biliyor, bilmediğini rahatça söylüyor, karşısına çıkan her yeniliğe saygılı bir dikkatle her an açık duruyordu. Ömrünü pazarlıksız, şikâyetli bir cömertlikle bağladığı sazını düzenlerken, çalarken, ektiği buğdayı biçen bir köylü kadar tabiiydi".

Köyünden kopmayan, tarlasını ekip

Sabahattin Eyuboğlu onun insan yanını anlatırken, nasıl da içtenlikli bir toprak adamı olduğunu açıklamıştır.

biçen, bahçesini yeşerten Veysel Baba günlük yaşamını içtenlikle koymuştur şiirine. Bir şiiri otelde parasını çalana, başka bir şiiri baltasını alıp geri vermeyen komşusu "İriza" ya taşlamadır. Sazıyla düşüp kalkar, ona içini döker:

*Sen petek misali Veysel de arı
İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Ben babamı sen ustamı unutm.*

Şairimiz çağdaş şiir çizgisinde yeri-

ni alırken yeni bir sözlükten yararlanır, sevgi, ayrılık, özlem gibi alışılmış konuları işlerken yepyeni benzetmeler yapar. Nesnelere, somut varlıklardan yola çıkarak soyut kavramları canlı, etkili bir biçimde dile getirir. Duyarlığı, hayal gücünü, anlatım ustalığını birleştiren dizeleri Halk Şiirinin çerçevesini aşarak çağdaş şiirimize uzanmıştır:

*" Saklarım gözümde güzelliğini
Her neye bakarsam sen varsın orda"
" Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece"
" Güzelliğin on par'etmez
Bu bendeki aşk olmasa"
" Kuş olsan da kurtulmazdın elimden
Eğer görsem idi göz ile seni"*

*" Karnın yardım kazmayının belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı güllünen
Benim sadık yarım kara topraktır."
" Dağlar çiçek açar Veysel derd açar
Benek benek mekuptadır nişanı
Göz yaşım mekupta pul diye yazmış"*
Onun şiirleri kişisel söyleyişiyle, coşkuluğuyla, incelikleriyle Halk Şiiri geleneğine çağımızda çok önemli bir katkıdır. •

konurertop@butundunya.com.tr

Cengiz Özakıncı'dan unutulmuş ve unutturulan belgelerle yeniden

Bütün Dünya'nın Ocak 2010 sayısında yayımlanan "Dersim Dersi / Dersim'den Tunç-Eli'ye İnsan ve Yurttaş Hakları Devrimi" başlıklı yazımızda, bilinmeyen, unutulmuş ya da unutturulan gerçekleri belgelerle gözler önüne sererken, olayların bir de bu gerçekler ışığında değerlendirileceğini umuyorduk; fakat, üzülmeye başlıyoruz ki, böyle olmadı.>>

Amerika için “Meksika Sınırı” neyse, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti için “Dersim Sorunu”nun o olduğu, şayet 1937-1938 hareketleri yapılmıyorsa, Türkiye’nin iç ve dış güvenliğinin, kaçaklar ve suçlular için yüzyıllarca bir sığınak işlevi görmüş olan “Dersim” tarafından bozulacağı gerçeği, yeterince anlaşılmadı. Amerikan yapımı filmlerin pek çoğunda, banka soyuncuları, katiller ve devletçe aranan pek çok kaçak, Meksika sınırını geçerek yakalanmaktan ve cezalandırılmaktan kurtulur. Bu yalnızca filmlerde değil, gerçek yaşamda da böyledir. Meksika bir suçlular cennetidir. Bu nedenle ABD, 3169 km. uzunluğundaki Meksika sınırını milyar dolara yaklaşan harcamalar yaparak, Çin Seddi’ni anımsatan bir duvarla çevirmekten başka bir çözüm bulamamıştır. İşte 1500’lerden başlayarak 1938’e dek Dersim de tıpkı Meksika gibi bir

ABD-Meksika sınırını geçerken güvenlik güçlerince öldürülenler için düzenlenen “Ölüm Günü” (Day of Dead) etkinliğinden bir görünüm.

suçlu cennetiydi. Suç işleyener, arananlar, “dört dağ içinde” korunaklı bir yer olan Dersim’e kaçıp aşiretlere sığınıyor; aşiret yasaları, aşirete sığınanları, aşiret üyesi sayıp koruduğundan, güvenlik güçleri suçlunun izini sürüp bulsa dahi, kendilerine sığınanı vermenin törelerine aykırı olduğunu söyleyerek karşılarına dikilen eli silahlı binlerce aşiret üyesiyle çatışmayı göze almak gerekiyor; bir tek suçluyu yakalamak için, yüzlerce güvenlik görevlisiyle aşiret üyelerin çatışıp ölmesi usa uygun görülmediğinden, kaçaklar Dersim’de yaşamlarını güven içinde sürdürüyor; sığındıkları aşiretten evlenip çocuk sahibi oluyorlardı.

Osmanlı’nın son döneminde, Dersim yalnızca gasp, hırsızlık, yaralama,

öldürme gibi suçlar için değil, aynı zamanda siyasal suç işleyenler için de bir cennetti. Gerek Ermeni teröristleri gerekse Abdülhamid’i devirmek için Ermeni örgütleriyle işbirliği yapan İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeleri, eylemlerinden dolayı aranıp, kaçak duruma düştüklerinde, kimi kez Dersim’e kaçıp aşiretlere sığınarak yakalanmaktan kurtuluyorlardı.

Bu nedenle Abdülhamid, Dersim’e çok özel bir önem verecek, denetim altına almak için özel tasarılar hazırlatacak ve 1907, 1908 yıllarında patlak veren isyanlara karşı iki kez geniş çaplı askeri harekate girişecekti.

Abdülhamid’in buyruğuyla Dersim’i kuşatmış olan askerlerin komutanları arasında, İttihatçı olup Dersim’i İttihatçılar için en güvenli sığınak olarak gören subaylar da vardı. Görünüşte Abdülhamid’e bağlı olan bu subaylar gerçekte İttihat ve Terakki Cemiyeti’nden buyruk alıyor; çarpışmaları danışıklı bir “harp oyunu”na dönüştürüp, kuşatmayı Cemiyet’in istediği doğrultuda alabildiğine uzatıyorlardı.

Tunceli’yi çevreleyen doğal sınırlar.

Durumdan kuşkulanan Abdülhamid, İttihatçı subayların Dersim’de karşılaşılan güçlükleri bin kat abartan raporlarıyla kandırılarak yatıştırılıyordu. Ordu mareşalı Abdullah, Harbiye Nezareti’ne tebliğ ettiği raporda özetle şöyle diyordu:

“Dersim’de icra edilmiş süsü verilen ıslahat asılsız ve esassızdır. Bu yolda yapılan bütün icraat bir kaç köyü yakmak, emval ve mevaşisini ığtina etmekten ibaret kalmıştır.” (Kur. Bnb. Bürhan Özkök, “Osmanlılar Devrinde Dersim İsyanları” Askeri Matbaa, İstanbul, 1937., sf.20)

Abdülhamid İttihatçılara boyun eğerek 1908’de Anayasa’yı yeniden yürürlüğe koyduğunda, Dersim’de askeri hareket sürmekteydi. Meşrutiyet ilan edildiği haberi Dersim’i kuşatan komutanlara İstanbul’dan şöyle ilginç bir ordu tebliğiyle ulaştırılmıştı:

“Başlanmış olan tedip hareketleri devam ederken 28 Temmuz günü Harbiye Nezareti ordu mareşalına verdiği emirde meşrutiyetin ilanı sebebiyle memleketin her tarafında eşkiyalık durmuş olduğu halde Dersim gibi vatanın bir parçasında kan dökülmek caiz olmayacağından hükümet-i mahalliye ile birleşilerek istimana meyyal olan reisleri celp ve diğerlerine de haber gönderilerek bunlara da meşrutiyetin nimet ve adaletinden istifade eylemeleri lüzumunun anlatılmasını ve bu suretle kan dökülmemesine ve fuzuli masraf edilmemesine çalışılmasını tebliğ etmişti.”

(Kur. Bnb. Bürhan Özkök, “Osmanlılar Devrinde Dersim İsyanları” Askeri Matbaa, İstanbul, 1937., sf.17)

Amerika’nın Meksika sınırına çektiği 3.169 km.lik duvar.

Tebliğ'e göre, Abdülhamid'in buyruğunu uyguluyormuş gibi görünüp kendilerine askeri hareket yapıyor süsü vererek "Dersim"i bir türlü ele geçiremeyen"(!) subayların harekate son verip aşiret liderleriyle sarmaş dolaş kucaklaşarak, meşrutiyeti hep birlikte kutlamaları gerekiyordu.

Kur. Bnb. Bürhan Özkök, "Osmanlılar Devrinde Dersim İsyanları" Askeri Matbaa, İstanbul, 1937.

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kadro, bütün bunları yaşamış, görmüş, duymuş; Abdülhamid döneminde İttihatçıların sığınağı olan Dersim'in, Cumhuriyet döneminde, Cumhuriyet yıkıcılarına yardım ve yataklık yapacağını bilen kimselerden oluşuyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nde Dersim'i kaçaklar cenneti olmaktan çıkartmaksızın, sığınan suçluları kendi üyesi sayıp koruyan aşiret düzeni ortadan kaldırılmaksızın, hiç bir yönetimin

kendisini güvende duyumsayamayaacağı ve hiç bir hükümetin iç güvenliği tam olarak sağlayamayacağı açıktı. Ülkede, nüfusa yazılmamış, sağ olduğu halde öldü gösterilen pek çok suçlu cirit atıyordu. Cumhuriyet, güvenliği sağlayabilmek için herşeyden önce bütün yurttaşları nüfus kütüklerine yazmak zorundaydı.

Bu amaçla 5 Temmuz 1934'te kabul edilen 2576 No'lu "Gizli Nüfusların Yazımı Hakkında Kanun" ile vergiden, askerlikten ve çeşitli yükümlülüklerden kurtulmak amacıyla varlıkları devlete bildirilmeyip gizli tutulan kişilerin adlarını, dillerini, dinlerini tek tek saptayarak kayıtlara geçirecekti. "Gizli Nüfusların Yazımı" tamamlandığında, Türkiye'nin nüfusu anadillerine göre şöyle saptanmıştı:

Türkçe 13.899.073; Abazaca 10.099; Acemce 2.053; Arnavutça 22.754; Boşnakça 24.613; Çerkezce 91.972; Ermenice 57.599; Gürcüce

1937 yılında T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü'nün yayınladığı "1935 Genel Nüfus Sayımı" Sonuçları.

57.325; Kıptice 7855; Kürtçe 1.480.246; Lazca 63.253; Pomakça 32.661; Rumca 108.725; Tatarca 15.615; Yahudi 42.607; Diğer 241.00; Toplam: 16.157.450.

Haziran 1934'e dek sürdürülen "Gizli Nüfusların Yazımı" ile Ekim 1935'te gerçekleştirilen Genel Nüfus Sayımı sonuçları birbiriyle karşılaştırıldığında; 16 milyonluk Türkiye'de 2.865.216 doğumun, 1.726.710 ölümün ve 890.593 evlenmenin devlete bildirilmeden gerçekleştirilmiş olduğu, bunun da daha çok Doğu ve Güneydoğu'da egemen olan aşiret düzeninden kaynaklandığı gerçeği ortaya çıkacaktı.

Türkiye Cumhuriyeti, asker kaçakları, vergi kaçırınlar ve kaçak suçlular cenneti olamazdı. Genel olarak aşiret düzeninin ortadan kaldırılması, özel olarak da "dört dağ içinde" ulaşılması güç Dersim'e girilip bu bölgenin bir kaçaklar sığınağı olmaktan çıkartılması, genç Cumhuriyet'in en önemli güvenlik sorunuydu. Devlet, bu amaçla attığı her adımı yabancı görevlilerin de izlediği T.B.M.M. oturumlarında Kanunlar çıkartarak, bütün dünyanın gözleri önünde, en saydam biçimde gerçekleştiriyordu. İngiliz, Fransız, Alman, Amerikan, Rus devlet arşivleri, T.B.M.M. oturumlarını izleyen yabancı devlet görevlilerinin bütün olup bitenler hakkında verdikleri raporlarla doluydu.

Dersim konusunda atılan bütün adımlar da Kanunlar çıkartılarak, bütün dünyanın gözleri önünde gerçekleştirilmişti.

1937- 38 olaylarında, devlet Dersim'i Tunceli'ye dönüştürürken kime ne yapmışsa adıyla sanıyla yazarak, kayda geçirerek yapmış; askerler, kim hakkında ne gibi bir işlem yaptılarsa, adıyla sanıyla yazmışlardı; öyle ki, sonraki yıllarda kurşuna dizme öyküleri uyduracak olanlar dahi; sürgüne gönderildikleri halde "kurşuna dizilmeye götürüldüler" dedikleri kişilerin adlarının, askerlerce deftere yazıldığını, o defterden adları okunarak çağırıldıklarını belirteceklerdi.

1938 yılı Ağustos ayında düzenlenen ve birilerinin "soykırım" dedikleri ikinci askeri hareket; Atatürk'ün yabancı askeri ateşeleri davet ettiği saydam bir harekattı. İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi, hareket başlamadan önce 5 Ağustos 1938 günü İngiltere'ye gönderdiği raporunda;

"Tunceli'de bir tatbikat yapılacağını, Atatürk'ün Ankara'daki bütün askeri ataşelerin davet edilmesi, Genelkurmay Başkanı Mareşal Çakmak'ın bu konuda onayının alınması için Dışişleri Bakanı'nı görevlendirdiğini, üç kolordunun bölgeyi inceleyeceğini ve hareketin aslında çok büyük bir kuvvet gösterisi olacağını, bölgenin tamamen temizlenerek buralarda ikamet edenlerin denetim altında bulundurulacakları uygun alanlara götürüleceğini," bildirmişti.

[Kaynak: İngiliz Devlet Arşivi: PRO, FO 371/21925, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Tunceli'deki Tatbikatı" Ankara, 5 Ağustos 1938., Ek-D, s.D-21; akt: Dr. Erdoğan Karakuş, "İngiliz Belgelerinde Türk-İngiliz İlişkileri, IQ y., sf. 227.]

Bizzat Atatürk'ün yabancı ülke askeri ataşelerinin gözleri önünde yapılmasını istediği 1938 Dersim Harekati, çok sayıda gazeteci tarafından da adım adım izlenmiş ve olaylar gazeteciler tarafından fotoğraflanarak günü gününe gazetelerde yayınlanmıştır.

Tunceli askeri harekati gazeteciler tarafından adım adım izlenmiş, olaylar her gün gazetelerde yayınlanmıştır.

1924 yılında Dersim'de Peri çayının kenarında bir köyde doğan Şükrü Laçın, askerlerin Dersim'e girdiği Ağustos 1938'de 13-14 yaşlarında bir çocuk olarak tanık olduklarını 68 yaşına geldiğinde şöyle anlatıyordu:

"1938'deki askeri operasyonlarla nasıl yüzyüze geldim, neler gördüm ve o günlerde nelere tanık oldum, bun-

ları yazacağım. (...) Ağustos ayının sıcak bir günüydü... Köylüler hep bir araya toplanmışlardı. Askerler çayın geçit olan çeşitli yerlerine çadır kurdu- lar,.. Köyümüz tam çayın kenarında- ydı... Bu korkulu günlerden biriydi... Arka arkaya dizilmiş süvari askerleri, köyümüze doğru geliyorlardı. Önde elbisesi değişik omuzlarında demir ve yıldız bulunan biri vardı. Sonradan askerlik yapanlardan adamın teğmen olduğunu öğrendim... Köylüler bir saat geçmeden ihtiyarı ile genci ile çeşmenin başında toplandılar... Teğ- men kalabalığı süzerek gür bir sesle konuşmaya başladı:

"Sayın vatandaşlar. Bugünden itibaren Türkiye'de şeyh, dede, ağa, bey, seyyid kimse olmayacak. Cumhuriyet'in kanunları önünde herkes eşittir. Kimsenin eli öpülmeyecek. Tekke, zaviye, ziyaret hepsi kapanacaktır. Bunlara inananlar cezalandırılacaktır. Türkiye'de Kürt, Laz, Çerkez, Arnavut diye azınlıklar yoktur. Genç Cumhuriyetimizin üzerinde gizli hesapları olan güçler milli bütünlüğümüzü bozmak, bizi parçalamak için Doğu ve Güneydoğu illerimizin çeşitli bölgele- rinde yaşayan vatandaşlarımızın Kırmancı ve Zazaca konuşmalarını istismar ederek bunların Türk ulusundan ayrı bir halk olduğu fikrini aşılacak istemektedirler. Düşmanlarımızın sin- sice oynadıkları bu oyunları çok iyi bilmek ve bu oyunları gelmemek ge- rekir. Zaman zaman düşmanlarımızla işbirliği yapan hainler aramızdan çıkabil- ir. Bunların isimlerini bize bildirmek sizin en kutsal göreviniz olmalıdır. Cumhuriyetin zinde kuvvetleri

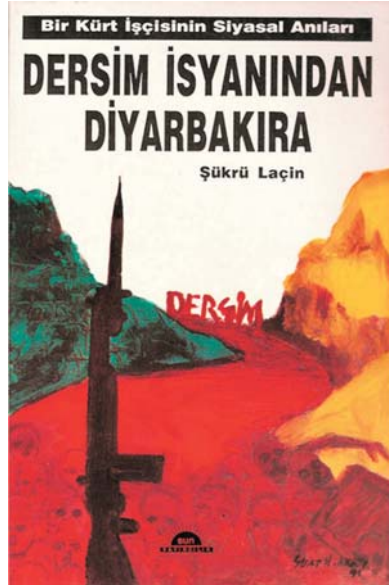
bunları tepelemeye, ezmeye her zaman muktedirdir. Değerli vatandaşlar. Ço- ğunuz askerlik yapmış insanlarıdır. Bilindiği gibi Birinci Dünya Savaşı'nda, Kurtuluş Savaşı'mızda Doğu ve Güneydoğu vatandaşlarımızla omuz omuza vererek savaştık. Özellikle Kurtuluş Savaşı'mızın zaferle sonuçlan- masının tek nedeni bu birliktir. Bu bir- liğimizi bozmak isteyen hainler sizi Türk devletinin varlığına, genç Cumhuriyetimizin kanunlarına karşı gelmeye kışkırtabilirler. Çok iyi bilmeniz gere- kir ki Türk devletine ve Cumhuriyetin kanunlarına karşı gelenlerin sonu da- ima hüsrandır." (...) Ben o günleri hiç unutamıyorum. Köyün yaşlı erkeği, kadını, kimi bu olayların yaşanmasına neden Pah Bucağı ile Kahmut Bucağı'nı birbirine bağlayan Harçık Çayı üzerindeki tahta köprüünün yıkılması oldu, derdi; kimi askerlerin iki kadına teca- vüzde bulunmaları ve bu askerlerin öldürülmesi oldu, derdi; kimi de tahta köprüünün yakılması, askerlerin öldü- rülmesi sadece ateşin tutuşturulması için birer kıvılcımdı, derlerdi. Seyyid Rıza, Veteriner Mehmet Nuri ve Koçgiri'li Alişer üçlüsünün Der- sim'in bağımsız bir devlet olmasını istemeleri ve bunun için de halkı devlete karşı ayaklandırmaları oldu, derlerdi. Hatta Baytar Nuri ile Alişer'in 1920-1921 arası Koçgiri İsyanı'nda yer aldıkları, isyan bastırılınca da kaçarak Dersim'de Seyyid Rıza'ya sığındıkları ve bilahere Seyyid Rıza'nın danışmanları oldukları söyle- niyordu. (...) Doğru olan, bu aşiret re- isleri, devletin Dersim'e girmesiyle alışageldikleri düzenlerinin bozula-

cağını ve saygınlıklarının sarsılacağını çok iyi bildikleri için isyana katıldık- larını söylemektedir.

Yine önemli bir husus da şudur: Dersim'de bulunan tüm aşiret reisle- rinin 1937'de bir araya gelerek, birle- şerek maiyetleriyle birlikte Seyyid Rı- za'nın yanında yer aldıklarını söyle- mek de doğru olamaz. Kaldı ki, aşiret- ler arası husumet, düşmanlık, kıskanç- lık, kin ve çekememezlik, özetle kabile ahlakının ilkelliği, dar görüşlülüğü, aşiretlerin bir araya gelmesine de en- geldir. Aşiret aşamasında olan her toplumda varolan bu olumsuzluklar Dersim aşiretleri arasında da vardır.

Bir örnek vermek gerekirse, Sey- yid Rıza ile Kırgan aşireti arasındaki düşmanlık bu olumsuzluklardan biri- dir. Bu nedenle çıkarlarını her şeyin üstünde tutan, bilgi ve kültürden nasi- bini alamamış, cahil, her an için ihanet edebilecek zayıf karaktere sahip aşiret reislerinin liderliğinde olan bir hareke- tin hiç bir zaman bir halkı kurtuluşa ve uygarlığa götüremeyeceğinin mut- laka bilinmesi gerekir."

1938'de 13-14 yaşlarında Dersim'in Tunceli'ye dönüşmesine tanık olan Şükrü Laçın, büyüyünce Türkiye İşçi Partisi üyesi olacak ve Mart 19- 92'de yukarıda alıntılar aktardığımız "Bir Kürt İşçisinin Siyasal Anıları: Dersim İsyanı'ndan Diyarbakır'a" adlı kitabını yayınlıyacaktır. Laçın, bu kitabında 1938 olaylarında Tunceli'de çok sayıda insanın öldürüldüğünü an- latırken, olayların nedenini, niçinini, nasılımlı irdelemekten de geri kalmıyor.

1938 olaylarının tanığı Şükrü Laçın'ın yazdığı anı kitabı

Anıları, siyasal suçluların da Dersim'e sığındıkları ve aşiretlerin pek çoğunun askerin yanında milis gücü olarak harekate katıldığı saptamamızı doğruluyor.

NTVMSNBC'nin aşağıda görüntülerini aktardığımız 2009'da gösterime sunduğu "Dersim 1937-1938" belgeseli de bu gerçeğin hem fotoğraflarını hem tanık anlatımlarını içeriyordu. Birinci görüntüde, pek çoğu isyana katılmayıp devletin yanında yer alan Dersim aşiretlerinin, isyancı Dersim aşiretlerine karşı devletçe düzenlenen askeri harekate ordu birliklerinin yanında katıldıkları ve Dersim'de isyancıları bulup öldürenlerin de yine Dersimliler olduğu gerçeği o günün gazetelerinde yayınlanmış bir haberde ek-

rana yansıtılıyor; ikinci görüntüde, isyancı Dersim aşiretlerine karşı düzenlenen askeri harekate silahlarıyla birlikte katılan Dersim aşiret misillerinin fotoğrafları yer alıyor; üçüncü görüntüde, devlet tarafına geçip, isyancı aşiretlere karşı savaşan Dersimli aşiret üyelerinin göğüsleri çapraz fişekli, tüfekli görüntüleri ekrana getirilirken, o günleri yaşamış bir Dersimli tanığa, "Aşiretler de mi devlet tarafına geçmişti?" sorusu soruluyor ve dördüncü görüntüde, tanığın, "Tabi yahu! Öldürüyorlardı, kafayı kesip götürüyorlardı askerlere, bakın biz öldürdük diyorlardı, bununla övünüyorlardı." sözleri yansıtılıyordu.

Devlet güçlerinin yanında milis olarak isyanın bastırılmasına katılan Dersim aşiretleri, isyancı aşiretlere baskın verip reislerinin başlarını keserek askerlere teslim ediyordu. Askerlerin bu kesik başlarla çekti oldukleri fotoğraflar, Dersimli milis aşiretlerin bu gibi eylemlerini düzenlik ordu birliklerinin üzerine yıkmak amacıyla kullanılmaktadır.

1938 Harekatında çok sayıda yurtaşımızı yitirdiğimiz doğrudur. Fakat bunların çoğu, düzenli birliklerce değil, aralarında kan davaları bulunduğu için askerle birleşip isyancı aşiretlerle kurşun sıkın Dersim aşiretlerince öldürülmüşlerdir. Sözü edilen toplu intiharlar, kadınların, çocukların öldürülmesi; düzenli birliklerin değil, ilkel "kan hukuku"na uygun davranan aşiretlerin eylemleridir. Kan Hukuku, suçlu sayılan aşiretlerin, diğer aşiretlerce kadın çocuk ayırmaksızın toptan

1937-1938'de devletten yana çıkıp silahlı milis gücü oluşturarak isyancı aşiretlere karşı savaşan Dersimli aşiretleri gösteren fotoğraflar, haberler ve tanık anlatımları. (NTVMSNBC yapımı "Dersim 1937-1938" belgeselinden)

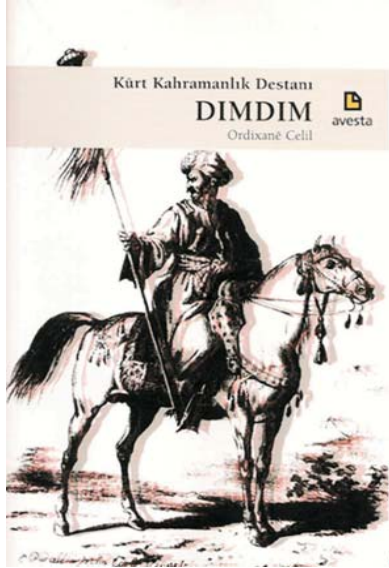
katledilmelerini buyurduğu gibi; kuşatılan bir aşirette erkekler önce kendi kadınlarını ve çocuklarını öldürüp sonra düşmanla savaşa tutuşmakta; yenileceğini anlayan aşiret üyeleri, topluca intihara yönelmektedir.

Medine'de yaşayan Musevi aşiretlerinden Benu Kureyza'nın düşmanla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle kadın çocuk ayırmaksızın tüm üyelerinin diğer aşiretler tarafından topluca öl-

Devlet güçlerinin yanında isyanın bastırılmasına katılan Dersim aşiretleri, isyancı aşiret reislerinin başlarını keserek askerlere teslim ediyordu. Bu fotoğraflar, milis aşiretlerin bu gibi eylemlerini ordu birliklerinin üzerine yıkmak amacıyla kullanılmaktadır.

dürülmeleri, İslam tarihçilerinin yazdığı en önemli olaylardan biridir. 17. yüzyıl tarihçisi İskender Bek Türkmani'nin "Tarih-i Alam-Aray-i Abbasi" adlı yapıtında, 1608-1610 yılları arasında patlak veren bir isyanda "Dimdim" kalesinde kuşatılan Kürt aşiretlerin yenileceklerini anlayınca nasıl topluca intihar ettikleri anlatılmaktadır.

Kürt aşiretlerin toplu intiharıyla sonuçlanan Dimdim Kalesi destanı.

Bu destanın Kürtçe versiyonu son üçyüz yıldır kuşaktan kuşağa anlatılarak Kürt aşiret geleneğine derinlemesine kök salmıştır. Öyle ki, 1930'larda Ağrı Ayaklanması sırasında ordu birliklerince kuşatılan isyancıların e-lebaşısı Huske Telli, büyük çarpışmaya girişmeden önce kendi eşlerini, kızlarını, yaşlı ana-babasını, çocuklarını öldürerek herkesin böyle yapmasını buyurmuştur. 1938 Dersim Hareka-

Yıldızı sönen Seyid Rıza haberi -(1937)

Yıldızı parlatılıp, anıt dikilen Seyid Rıza haberi -(2010)

tı'nda aşiretler arasında buna benzer "toplular intihar" ve "toplular kıyım"ların yaşandığını düşündürülen pek çok anlatı bulunmaktadır. Mağaralara saklanan isyancıları dışarı çıkartabilmek için mağara ağızlarında çalı çırpı yakıldığı; isyancı aşiretlerin dışarıya çıkmamakta direterek dumandan öldükleri öne sürülmektedir. Seyyid Rıza, asılacağını anladığında, sandalyesini kendisi tekmelediği gibi, isyancı aşiret üyelerinin öbek öbek Laç suyuna atlayarak intihar ettiklerine ilişkin pek çok anlatı yayımlanmıştır.

1938 olayları dolayısıyla, ilkel "kan hukuku"nun ve bunu uygulamakta direten aşiret reislerinin kınanmaları gerekirken, günümüzde anıtlarının dikildiğini ve saygı duruşlarında bulunulduğunu gördükçe, söylenecek söz bulamıyoruz. •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

DOĞRUYU GÖSTEREN DEĞERLER

Gönderi: DOĞAN ÖZGEZGİN

11 yaşındaydı ve New Hampshire gölünün yanındaki evlerinde ne zaman bir fırsat çıksa babasıyla hemen balığa giderlerdi.

Levrek avı yasağı bir gün sonra bitiyordu... Babasıyla akşamın ilk saatlerinde küçük güneş balıklarından yakaladı. Sonra oltasına yem takıp, fırlatma talimi yaptı. Bir ara oltasına büyük bir balık geldiğini anladı. Babası oğlunun balığı çekişini hayranlıkla izledi. Bu, o güne kadar gördükleri en büyük levrekti. Balığın pulları ay ışığında ışıltılı parlıyordu. Babası bir kibrit yakıp saatine baktı. Av yasağının bitmesine daha iki saat vardı. Önce balığa, sonra oğluna baktı. "Suya geri bırakman gerekiyor, oğlum." dedi. "Baba!" dedi çocuk ağlamaklı bir sesle. "Başka balıklar da var." dedi babası. Çocuk, "Ama hiçbirinin bunun kadar büyük değil!" dedi. Gölde hiçbir balıkçı teknesi yoktu. Çocuk, kendilerini hiç kimsenin görmemiş olmasına karşın, babasının hiçbir ödün vermeyeceğini anlamıştı. Balığı kancadan kurtarıp gölün karanlık sularına bıraktı. Bir daha bu kadar büyük bir balık tutamayacağından emindi...

Bu olay bundan tam 34 yıl önce oldu. Bugün ünlü bir mimar olan o çocuk oğlunu ve kızlarını hâlâ o küçük eve balık tutmaya götürür. Çocuk bir daha asla o kadar büyük bir balık tutamadı. Fakat 'değerler' konusunda bir ikilem yaşadığında hep o balığı gözünün önüne getirir.

Birileri görmediği zaman da doğru olanı yapabiliyor muyuz? Zor olan yalnızca değerlerin uygulanabilmesidir.

Çocuğunu öyle karşıla ki, eve geldiğinde en güzel yere geldiğini hissetsin... Eşini öyle karşıla ki, yanına geldiğinde en doğru insana kavuştuğunu hissetsin... Anneni öyle karşıla ki, doğumundaki ağrılar mutlulukla yer değiştirsin... Babanı öyle karşıla ki, ömür boyu bir başka evlada imrenmesin... Yoksulu öyle karşıla ki, ona serdiğinden daha büyük bir dua sofrası sersin... Zengini öyle karşıla ki, kendi gönlünün yoksulluğunu farket sin...

Değerlerinizi kaybetmeden sevgiyle kalın... •

GÖZLE GÖNÜL ARASI

Mehmet Uhri

Gözümün Nuru Oğlum

Her şey arkadaşımın sahaflardan satın aldığı Osmanlıca kitabın içinden çıkan eski bir mektup zarfı ile başladı. Zarfın üzerindeki pulların koleksiyon değerini öğrenmek ve yazıları çözmek için yardım istemişti. Zarf 27.08 1333-Rumi (miladi 1917) tarihinde İstanbul Beyoğlu'ndan postaya verilmişti. **Gönderen kısmında Beyoğlu Birinci Ceza Mahkemesi Reisi Hacı Ahmet Bey yazılıydı.**

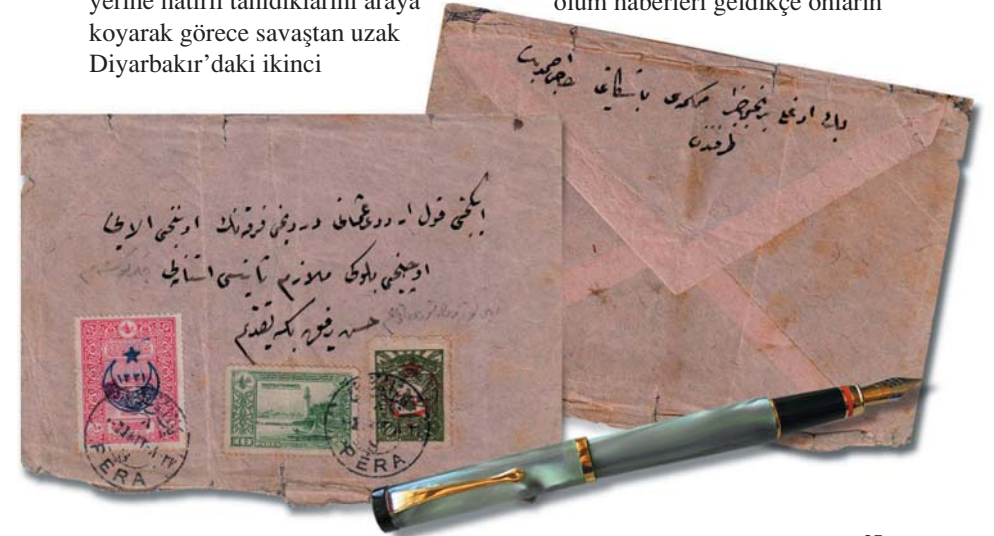
Zarfın ön yüzünde ise “İkinci Kolorduyu Osmani, dördüncü Fırkanın Onuncu Alay Üçüncü bölümü Mulazım-ı sanisi (üsteğmen) Asitaneli (İstanbul) Hasan Refik Bey’e takdim” yazıyordu.

Zarfın içi boştu. Pulu için saklanmış zarf izlenimi alınıyordu. Gerçekten de zarfın üzerindeki 10 paralık pul Fenerbahçe burnunda o zamanlar var olan deniz fenerinin resmini ve eski yazıyla Fenerbahçe yazısını içeriyordu. Zarfı barındıran kitabın sayfalarında zarftaki yazıya benzer el yazısı ile yazılmış notların varlığı asker mektubunun altında yatan dramın aydınlatılmasına yardımcı oldu.

1917 ve öncesi ülkenin parçalandığı yüz binlerin şehit olduğu imparatorluğun en acılı dönemi. Böylesine bir ortamda mahkeme reisi oğlunu hayatta tutabilmek uğruna arkadaşları gibi Çanakkale cephesi yerine hatırlı tanıdıklarını araya koyarak görece savaştan uzak Diyarbakır’daki ikinci

Neredeyse tüm arkadaşlarını Çanakkale savaşlarında yitiren genç üsteğmen babasının yaptığı torpili affetmez ve yakın asker arkadaşlarının ölüm haberleri geldikçe onların yanında olamamak onlara yardım edememekten duyduğu hınçla babası ile olan ilişkisini keser. Mektuplarına yanıt vermez.

kolorduya gönderilmesini sağlar. Neredeyse tüm arkadaşlarını Çanakkale savaşlarında yitiren genç üsteğmen babasının yaptığı torpili affetmez ve yakın asker arkadaşlarının ölüm haberleri geldikçe onların

yanında olamamak onlara yardım edememekten duyduğu hınçla babası ile olan ilişkisini keser. Mektuplarına yanıt vermez.

Genelkurmay kayıtlarından

öğrendiğimize göre üsteğmen Hasan Refik daha sonra Kafkas ve Van cephelelerinde görev yapar. İnönü ve Sakarya savaşlarına yüzbaşı rütbesi ile katılır. 21 Eylül 1921’de şehit olur.*

Mahkeme reisinin çabaları başlangıçta işe yarasa da oğlunun hayatını kurtarmaya yetmemiştir. Baba ile oğul birbirlerine kırgın ve küs ayrılmışlardır. Ölümünden sonra cepheden mahkeme reisine gönderilen oğluna ait evrak-ı metruke içinden künye, birkaç soluk fotoğraf ve bu mektup zarfı çıkar. Mektup ortada yoktur ama oğlu zarfı saklamıştır. Beyoğlu 1. Ceza Reisi Hacı Ahmet Bey cevap alamasa da mektup göndermeye devam ettiği oğlunun, okumadan yırtıp atmasını önlemek için zarfın üzerine kurşun kalemle silik iki küçük not ilişirmiştir. Sol taraftaki notta “çiğir köşem” altta sağ tarafta ise yine kurşun kalemle

“gözümün nuru oğlum” yazmıştır. Cephedeki asker oğluna mahkeme reisi sıfatıyla resmi ağızdan yazıp kapattığı mektuba kurşun kalemle böyle bir eklenti yaparak kendini affettirmeye çalışır. Zarfı sakladığı kitabın sayfalarına, yıllardır haber alamadığı oğlundan geriye kalanlar arasında bu zarfın saklanmış olmasının yanıt alamasa da affedildiği biçiminde yorumladığı notunu düşmüştü.

Kitabın sayfalarındaki diğer notlar ise kederli ve hayata küskün bir babanın artık hayatta olmayan oğluya tek taraflı konuşması şeklinde kaleme alınmıştı.

Son sayfada ise Hacı Ahmet Bey, mealen “gittiğin yerde sıkılmayasın oğlum, cevabını bu zarfı saklayarak bana gönderdin. Bu bana yeter. Bazen söylemedikleri de yaşatır insanı, benim de sana söylemediklerim var. Gün gelir kavuşuruz konuşuruz umarım” diye yazmıştı. •

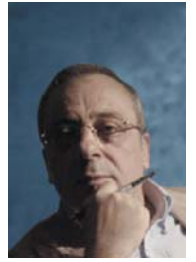
mehmetuhri@butundunya.com.tr

* *Yüzbaşı Hasan Refik Van (1328-c-P. 178) 5 nci Kafkas Tümeni 13 ncü Alay 12 nci Bölük Komutanı, İnönü, Sakarya Muharebelerine katıldı ve 21 Eylül 1921’de şehit düşmüştür.*

Kaynak: Türk İstiklal Harbinde Şehit Düşen Subaylar E. Kur. Alb. Nusret Baycan (Gnkur. Ataşe Bşk.lığı Arşivi, Dosya No. i, 1302-P. 39: 1338-P. Ds. 148)

Not: Adı geçen zarf halen Thomas Kelly U.K. zarf arşivinde yer almakta ve onun izniyle yayınlanmaktadır.

OTOPSİ
Cengiz Özakıncı

On iki Eylül’ün Derin Misyonu FEDERASYON!

→ 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi, 30 yaşında... Otuz yılda pek çok değerlendirme yayınlanmasına karşın, darbenin “neden”leri, “niçin”leri, “nasıl”ları bugüne dek tüm yönleriyle aydınlatılabilmemiş değil. Kuşkusuz, herkes kendi penceresinden bakar ve ne gördüğünü söyler; ama hiç bir toplumsal olay, bir tek nedene dayandırılmayacağı gibi, tek pencereden bakılıp nasıl görüldüğüyle açıklanamaz. >>

12 Eylül 1980 tarihli Hürriyet Gazetesi

Bu yazıda, 12 Eylül değerlendirmelerine, ilk kez “Türkiye’nin Siyasi İntiharı” adlı kitabımda belgeleriyle gözler önüne serdiğim, daha önce bakılmamış bir pencereden bakarak, özgün belge ve yorumlarla katkıda bulunmak istiyorum. Bunun için, epeyce gerilere gidip, Lozan’dan başlayarak Kıbrıs’tan Türkiye’ye gelmek gerekiyor.

Lozan’da Türkiye, diğer ülkelerde yaşayan Türkler’e tanınmayan hiç bir ayrıcalığın, Türkiye sınırları içinde yaşayan diğer etnik topluluklara tanınmayacağını savunuyordu. Örneğin Yunanistan’da bulunan Türkler’e tanınmayan hiç bir ayrıcalık, Türkiye’de bulunan Rumlar’a tanınmazdı. (1)

Atatürk, komşu ülkelerde yaşayan Türkler için “özerklik”, “otonomi”, “federal yönetim” vb. gibi “yönetimsel ayrıcalıklar” istenmesi durumunda; o ülkelerin de Türkiye’de yaşayan kendi soydaşları ve dindaşları adına, aynı ayrıcalıkları Türkiye’den isteyeceklerini; bunun da Türkiye’nin tek-odaklı (uniter) ulus devlet yapısını içten çökteceğini öngörüyordu. Bu amaçla Lozan’da, başka ülkelerde yerleşik bulunan Türkler’in; ya iki yıl içinde Türkiye uyuşuna geçerek Türkiye’ye taşınmaları; ya da buldukları ülkenin uyuşuna geçmeleri karara bağlanmış (2) ve yine bu bağlamda, Kıbrıs’taki Türkler’in de; ya adada kalıp İngiliz uyuşuna geçmeleri ya

Lozan Antlaşması gereği, Yunanistan’da yaşayan Türkler, Türkiye’ye göç ediyor

da Türkiye’ye gelip Türk yurttaşlığına geçmeleri üzerinde anlaşılıyordu. (3-4) O yıllarda Anadolu, savaşlar, salgın hastalıklar, açlıklar, kıtlıklar, kırgımlarla nüfusu 7-8 milyona düşmüş ıssız bir toprak parçası olduğundan; Türkiye, komşu devletlerde yaşamakta olan Türkleri Doğu ve Güneydoğu’da topraklar vererek Türkiye’ye çekmeye ve kimi etnik toplulukların Anadolu’da belli bölgelerde yoğunlaşmasının yol açacağı sakıncaları, etnik kaynaşmalar yoluyla gidermeyi amaçlıyordu. Lozan Antlaşması’na, yurtdışında tek Türk kalmamacasına hepsinin Anadolu’ya göç etmeleriyle sonuçlanabilecek -çoğu bilgisizlerce Türklüğe ihanet olarak damgalanan- maddeler konulması, Türkiye’nin işte bu yaşamsal gereksinimlerinden kaynaklanıyordu.

Hiç bir ülkede, hiç bir etnik ya da dinsel topluluğa, o ülkenin toprak bütünlüğünü, tek-odaklı yönetim biçimini ve toplumsal birliğini parçalayacak,

Lozan Anlaşması’na uyarak komşu ülkelerden Türkiye’ye göç edip Niğde’ye yerleşen Türkler.

devlet içinde devlet oluşturacak nitelikte ayrıcalıklar verilemeyeceği görüşü; Atatürk Türkiye’sinin iç ve dış politikasının değişmez direğini oluşturuyordu. 1930’larda imzalanan “Balkan Paketi” ve “Sadabat Paketi”nin ana ilkesi; birbirinin içişlerine karışmamak; birbirinin toprak bütünlüğünü, toplumsal ve yönetsel birliğini parçalayıcı eylemlerde bulunmamak; bu ilkelere aykırı eylemlerde bulunmaya yeltenen iç ve dış güçlere karşı, hep birlikte karşı koymaktı. Sadabat Paketi’nin 7. maddesi: “Bağıtlı taraflardan her biri, kendi sınırları içinde diğer bağıtlı tarafların kurumlarını yıkmak, düzen ve güvenliğini sarsmak veya politik rejimini bozmak amacıyla silahlı çeteler, birlikler veya örgütlerin kurulmasını ve eyleme geçmelerini engellemeyi yükümlenir.” diyordu.

Balkan Paketi konulu Romen pulu

Atatürk’ün “yurtta barış, dünyada barış” ilkesi, hem güven veren, hem korku salan ve bu ikili özelliği ancak virgül (,) yerine eşit (=) konulduğunda doğru kavranabilen bir denklemdi. [“yurtta barış = dünyada barış”] denklemi, aynı zamanda [“yurtta savaş = dünyada savaş”] meydan okumasını da içeriyor ve bu yönüyle, Türkiye’nin içini dıştan çökmek sokarak karıştırmayı tasarlayan “içsavaş” kışkırtıcılarına korku salıyordu. Yurtta barış, yani “içbarış”; ancak “içsavaş”la bozulabilir; “içsavaş” da ancak etnik, dinsel ya da sınıfsal egemenlik istemleriyle ulus devleti yıkmaya yönelik örgütlü eylemlerden doğabilirdi. Türkiye, kendi “içbarış”ını, ancak komşu devletleri Anadolu’daki etnik ve dinsel uzantılarını kışkırtmaktan uzak tutarak sağlayabilir; komşu ülkeler de, kendi “içbarış”larını, ancak kendi topraklarında yaşayan Türkler’in Türkiye tarafından kışkırtulmasını önleyerek sağlayabilirlerdi.

Atatürk’ün “yurtta barış = dünyada barış” denklemi, bir anlamda, komşusunda “içsavaş” kışkırtanın, kendi “içbarış”ını koruyamayacağını dile getiriyordu. Atatürk, bu sözleriyle, bir yandan “içimizi karıştırmayanın, içini karıştırmayız” güvencesini verirken, öte yandan “yurt-

Atatürk, Türkiye'yi ziyaret eden İran Şahı Pehlevi ile.

ta savaş = dünyada savaş" (yani, yurdumuzda içsavaş çıkartanın, yurdunda içsavaş çıkartırız) korkusunu yayıyordu. Demek ki, "yurtta barış = dünyada barış" denkleminin özü, "Misliyle Mukabele"ydi. (5)

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile nüfusunun azımsanmayacak bölümü Müslüman-Türk olan Sovyet Rusya arasındaki ilişkileri de, yine bu "denklem" belirliyordu. Atatürk Türkiyesi, Sovyet Rusya'da yaşayan Müslüman Türkleri ayrılıkçılığa kışkırtmıyor; bu-

1921 Türk-sovyet antlaşması imzalanırken

nun karşılığında Sovyet Rusya da, Türkiye'de patlak veren ayrılıkçı ayaklanmaların bastırılmasına Kızıl Ordu'yu Türk sınırına yığarak katılıyordu. (6) İki ülke, birbirinin "iç barış"ının güvencesiydi. Bütün bunların 12 Eylül'le ilgisini az sonra göreceğiz.

Türkiye, 1945'lere dek komşularının iç işlerine karışmayan, komşularını da kendi iç işlerine karıştırmayan, kendi toprakları üzerinde ve komşularında ortaya çıkacak her türlü etnik, dinsel ayrımcılığa karşı, tek odaklı ulus toplum düzenini savunan, bu yönüyle bütün dünyanın ve komşularının saygısını üzerinde toplamış bir ülkeydi.

İkinci Dünya Savaşı biter bitmez, ülkelerin birbirine düşman iki öbekte toplanarak "Soğuk Savaş"a tutuşmalarıyla birlikte, başını ABD'nin çektiği Anti-Sovyet, Anti-Komünist Cephe'ye katılan Türkiye; üzerine yüklenen askeri ve stratejik görevleri yerine getirirken, Atatürk'ün dış politikasından yavaş yavaş uzaklaşıp, komşularının iç işlerine karışan bir ülkeye dönüşecek; örneğin, Atatürk döneminde iç işlerine karışmadığı Sovyet Rusya'daki Türkleri örgütle-

yip Sovyet yönetimine karşı ayaklandırmak amacıyla gizli çalışmalar yürütecek; Irak, İran, Suriye, Mısır gibi ülkelerde yönetim değişikliklerine karşı sert tutumlar takınacak; kimi komşularındaki yönetimleri devirmek için, o ülkelerdeki Amerikan ya da İngiliz yandaşı etnik ayrılıkçıları koruyup kışkırtan bir ülkeye dönüşecek; salt yönetimi değişti diye Suriye'yi işgale davranacak; böylelikle Atatürk'ün "yurtta barış, dünyada barış" ilkesinden uzaklaşacaktı.

O günlerde, komşularımızın içbarışını bozmaya yeltenmemiz durumunda, kendi içbarışımızın da tehlikeye düşeceğini; komşularımızın da Türkiye'deki ayrılıkçıları kışkırtıp ayaklandırmabileceklerini anımsatanlar yok değil kuşkusuz; fakat alay ediliyordu

Türk birlikleri Kore'de

bu-
bunlarla.

12 Eylül'den 25-30 yıl önce, Türkiye'de ve dünyada ortam buydu. İşte "Kıbrıs Sorunu" 1940'ların sonu 1950'lerin başında, böyle bir ortamda patlak verecekti. Lozan'da Türkiye, İngiltere'nin 1914'te ilhak ettiği Kıbrıs üzerindeki egemenliğini, [günün birinde adayı terkedecek olursa başka

Kıbrısta İngiliz karşıtı Rum gösterileri

bir devlete değil Türkiye'ye bırakabileceği biçimde]- tanımtı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bir yandan Amerika, diğer yandan Rusya, İngiltere'yi bütün eski sömürgelerinden kopup oraları kendi egemenlikleri altına almak için yarışırken, gözlerini Kıbrıs'a da dikecek, İngiltere'nin Kıbrıs'tan

da kovulması için çalışacaklardı. Amerika ve Rusya, Kıbrıslı Rumları kışkırtarak aday İngiltereden ko-partmaya yönelince, adanın gelecekte Yunanistan'a bağlanma olasılığı belirmiş ve 1947

Ekimi'nde Rumlar, İngiltere Sömürgeler Bakanına başvurarak, adanın Yunanistan'a verilmesini istemişlerdi.

Adadaki Rumlar'ın sosyalist olanları Sovyet Rusya tarafından, diğerleri Amerika tarafından İngiltere'ye karşı bağımsızlık savaşı vermeye özendirilirken, İngiltere'nin adadaki egemenliğini korumak için yapması gereken

İngiliz askerleri Kıbrıs sokaklarında arama yapıyor.

şey, adaya daha fazla İngiliz askeri göndermekti kuşkusuz. Fakat, üçyüz yılı aşan sömürgecilik deneyimi bulunan İngiltere, yönettiği ülkelerde yaşayan toplumlar arasındaki etnik, dinsel ve mezhepsel ayrılıkları kışkırtıp onları birbirine düşürerek aralarına kan davası sokmak ve ne zaman bu topluluklardan biri kendisine karşı bayrak açacak olsa, onun karşısına aralarında kan davası bulunan diğer

toplulukları dikerek, kendisine yönelik saldırıları başkalarına yönlendirip etkisizleştirmekte ustaydı.

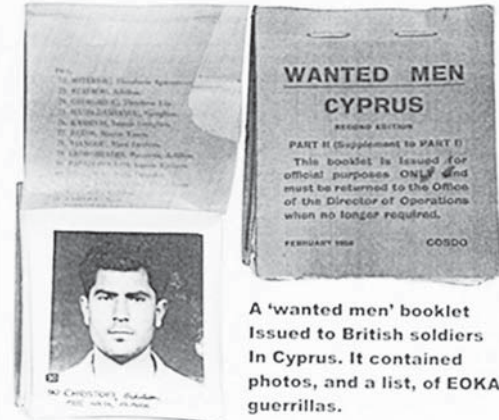
Kıbrıslı Rumlar, ABD, Rusya ve Yunanistan tarafından kışkırtılarak İngiliz yönetimine karşı eylemlere başladığında, bir kaç provokatif eylemle onların karşısına Kıbrıslı Türkleri dikmeyi başaran ve böylece adadaki egemenliğini daha fazla İngiliz askeri

getirerek korumak yerine, ada Türkleri'ni Rumlarla karşı karşıya getirerek korumaya yönelik İngiltere; dünya kamuoyu gözünde, adada Rum-Türk çatışmasını önleyebilecek, "varlığı gerekli" biricik güç olarak algılanacaktı.

İngiltere, adanın Rumlarca Yunanistan'a bağlanmaya çalışıldığından yakınlıkla Türkleri Rumlara karşı doldurduğu sırada; tek Parti döneminin son Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, 23 Ocak 1950'de T.B.M.M.'nin

Necmettin Sadak

A 'wanted men' booklet issued to British soldiers in Cyprus. It contained photos, and a list, of EOKA guerrillas.

Kıbrıs'ta İngiliz ordusunca aranan EOKA militanları listesi

de yaptığı konuşmada; "Kıbrıs meselesi diye bir mesele olmadığını, İngiltere'nin adayı bir başka devlete (Yunanistan'a) vermek niyetinde bulunmadığını, bu nedenle gençlerin beyhude yere heyecana kapıldıklarını" söylemişti. (24.01.1950 Cumhuriyet)

Fuat Köprülü (siyah gözlüklü) Demokrat Parti'yi birlikte kurdukları Celal Bayar, Adnan Menderes ve Refik Koraltan ile birlikte.

Madem Kıbrıslı Rumlar adayı Yunanistan'a bağlamak istiyorlardı; Türkiye Lozan'da adanın İngiltere'ye ait olduğunu kabul ettiğine göre, sahibi olduğu adanın Yunanistan'a bağlanmasını önlemek de İngiltere'ye düşerdi; Kıbrıslı Türkler, İngiliz-Rum anlaşmasında taraf olmamalıydı. Dört yıl sonra, Menderes'in Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü de Türkiye için "Kıbrıs sorunu diye bir sorun var olmadığı" görüşünü yineleyerek, "Kıbrıs halen İngiltere'ye aittir." diyecekti. (02.04.-1954, Vatan)

Madem ki Kıbrıs İngiltere'nin yönetimindeydi; madem ki Rumlar İngiltere'yi adadan kovup ABD ve Yunanistan'a bağlamaya çalışıyorlardı;

eh, İngiltere'nin ordusu vardı, polisi vardı, uçağı vardı, donanması vardı, topu vardı, tüfeği vardı; Kıbrıs'ın tüm gelirleri İngiltere'nin kasasına giriyordu; öyleyse, adayı İngilizler'den alıp Yunanistan'a vermek isteyen Rumları bastırmak; ada halkının can ve mal

güvenliğini sağlamak, İngiltere'ye düşerdi; ada Türkleri ve Türkiye, İngiliz'in Rum'a karşı savaş meydanına sürebileceği Gurkalar, Anzaklar değildi; ada Türkleri, Lozan gereği topluca Türkiye'ye gelip Türk uyruğuna geçmeleri önerilmişken o tarihte adada kalıp İngiliz uyruğuna geçmeyi yeğleyenlerdi; bunlar İngiliz yurttaşları idiler; güvenliklerini sağlamak da İngiltere'nin görevi değil miydi? İngiliz devleti tüm gücüyle adaya egemenken, Türk ordusu adanın iç güvenliğini sağlamak için Kıbrıs'a asker mi yığacaktı? Kıbrıslı Türkler, şayet can ve mal güvenlikleri

Kıbrıs'taki üslerinden Süveyş Kanalı bölgesine giden İngiliz paraşütçüleri.

kalmamışsa; pekala Türkiye'ye göçebilirlerdi...

Verdiği demeçle İngiltere'nin Türkiye'yi ve Türkleri Gurkalara, Anzaklara, sömürge askerlerine dönüştürmesine karşı çıkan Fuat Köprülü, İngiliz politikasını destekleyen gazeteler tarafından "Türk düşmanı", "vatan haini" imiş gibi damgalanacak; fakat Türkiye'yi kendi çıkarları doğrultusunda kullanamayacağını anlayan İngiltere, adaya on uçak dolu su İngiliz askeri göndermek zorunda kalacaktı.

Bu olaydan sonra basın yoluyla Türkiye'nin Lozan'a dayalı Kıbrıs politikasını halkın gözünde vatan hainliğiyle eşdeğerde bir suç haline getiren ve sonunda Menderes'e "Kıbrıs sorunu milli bir dava haline gelmiştir" dedirten İngiltere, Türkiye'yi Kıbrıslı Rumların ve Yunanistan'ın karşısına dikerek, kendisini sanki "taraf" değilmiş gibi, "hakem" konumuna yükseltmeyi başaracak; Kıbrıs'ta Türklerle yönelik Rum saldırılarına karşı 6-7 Eylül 1955'te Türkiye'de Rumlara yöne-

lik İngiliz güdümlü "etnik saldırı"lar gerçekleştirilecek ve İngiliz politikasına ters düşen Fuat Köprülü, Dışişleri Bakanlığı'ndan uzaklaştırılacaktı.

Sömürgeçler Bakanı Lennox Boyd, Aralık 1956'da Avam Kamarası'nda İngiltere'nin Kıbrıs'ta "etnik taksim" kozunu açıklayacak; Menderes, 28 Ocak 1957 tarihinde bütçe görüşmeleri sırasında "etnik taksim" tasarısını benimsediğini vurgulayacak; İngilizlerin, adayı elinden almak isteyen ABD ve Yunanistan'ı caydırmak amacıyla bir koz olarak öne sürdüğü "etnik taksim", İngiliz yandaşı Türk gazeteleri tarafından "ya taksim ya ölüm" sloganına dönüştürülerek bütün Türkiye'ye yayılacaktı. Slogandaki "taksim" sözcüğü, İstanbul'un bir semti olan "Taksim" değil, Kıbrıs'ın siyasi anlamda "etnik paylaşımı" anlamına geliyordu.

O tarihte belki de hiç kimse, Türkiye'ye İngiltere tarafından benimsenen "etnik taksim" tasarısının, ileride Anadolu'nun taksimini isteyenler tarafından Türkiye'ye karşı kullanılabileceğini öngörmüyordu.

İngilizlerin "etnik taksim" tehdidi, adayı Yunanistan'a bağlamak isteyen Rumları ürkütmüş; Türklerle barış içinde bir arada yaşayabileceklerinden dem vurmaya başlamışlar ve bir kaç yıl süren görüşmelerden sonra, aralarında bakanlar da bulunan altmıştan fazla Kıbrıslı Rum, Türk, İngiliz ve EOKA örgütü üyeleri, Manevi

Cihazlanma Örgütü'nün İsviçre'de Caux'ta bulunan Şato'sunda buluşmuşlar; Fazıl Küçük ve Ahmet Emin Yalman'la birlikte orada bulunan Rauf Denktaş, EOKA'cı teröristlerin de günah çıkarıp tövbekar göründükleri bu Şato'da yaptığı konuşmada;

"Bugün geçmişte olanlar için özür dilerim, Kıbrıs'ta Rumlarla Türklerin birlikte yaşamasının Allah'ın isteği olduğunu taktir edemediğimizden kan aktı. Devamlı şüphe ve korkularımızdan faydalananlar sadece komünistler olmuştur. Kendimizi ilk önce Kıbrıslı, daha sonra Türk ve Rum olarak kabul etmeliyiz." demişti. [MRA- Manevi Silahlanma Mecmuası, 1960, sf. 18-20]

Gelgelelim, Kıbrıs'ta, yurttaş kimliğinin, etnik kimliğin üzerine çıkartıldığı ortam çok kısa sürecek,

1963-1964'lere gelindiğinde, Rumlar'ın Türklerle yönettiği saldırılar ve toplu kıymlar doruğa tırmanacaktı.(7) Mart 1964'te TBMM, Türkleri Rum saldırılarından kurtarmak üzere adaya askeri müdahale kararı alacak; İngilizleri Rumlara kovdurtup adayı Yunanistan'a bağlayarak kendi güdümüne sokmayı amaçlayan Amerika, Türkiye'yi frenleyecek; jetlerimiz 7-8 Ağustos 1964'te Kıbrıs göklerinde uyarı uçuşları yapacak; uçağı düşen Cengiz Topel'in şehit olduğu haberi, Türkiye'yi yasa boğacaktı.

Bu süreç tırmanırken 4 Şubat 1964 günü Amerikan New York Times gazetesinde yayımlanan demecinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kıbrıs'ta "etnik federasyon"dan başka hiç bir siyasi çözümü kabul etmeyeceğini dünyaya ilan eden Başbakan İsmet İnönü, 16 Nisan 1964 günü bu

Fuat Köprülü'nün 6-7 Eylül 1955 olaylarıyla ilgili açıklamaları.

Zenon Rossides, adadaki Türk Kurumları Federasyonu Başkanı bulunan Rauf Denktaş ve Hükümet temsilcileri ile beraber Caux'ya gelmişlerdi. Mensup oldukları cemaatlar, birbirlerine karşı senelerce şiddetli mücadele etmişlerdi. Caux'da sayın Denktaş dedi ki: « Bu gün, geçmişte olanlar için özür dilerim. Kıbrıs'ta Rumlarla Türklerin birlikte yaşamalarının Allahın isteği olduğunu taktir edemediğimizden kan aktı. Devamlı şüphe ve korkularımızdan faydalananlar sadece komünistler olmuştur. Kendimizi ilk önce Kıbrıslı, daha sonra Türk ve Rum olarak kabul etmeliyiz. »

Zenon Rossides ise fikirlerini şöyle açıklamıştır: « Türk dostlarımıza açık bir kalp ile elimi uzatıyorum. Manevi Silahlanmanın ruhu içinde biz, bütün dünyaya hürriyet, doğruluk, birlik

(Devamı 20'inci sayıfta)

Rauf Denktaş'ın demeci. MRA- Manevi Silahlanma Mecmuası, 1960, sf. 18-20.

Başpiskopos Makariosun müşaviri ve Birleşmiş Milletlerde Yunan Delegasyonunun Kıbrıs arası Zenon Rossides (solda) Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanı Rauf Denktaş ile beraber. 11 Ağustos, 1959 tarihli Times gazetesi şöyle yazmıştır: « Rauf Denktaş tarafından izah edilen siyasi olgunluk, Kıbrıs'ta aklıselim ve iyi niyetin en yüksek kademe devam edeceği ümidini artırmıştır. »

Kıbrıs'ta şehit olan pilotumuz Cengiz Topel, uçağıyla birlikte.

görüştünü yineleyerek; “Batı ittifakı yıkılır, yeni şartlarla yeni bir dünya kurulur; Türkiye bu yeni dünyada kendisine yer bulur; Kıbrıs için razı olacağımız asgari çözüm, federasyondur.” diyecekti.

1964'te Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kıbrıs sorununa önerdiği “siyasi çözüm”; “Etnik Federasyon”du.

Adada etnik ayrımcılığa, etnik teröre başvuran ve etnik bir egemenlik peşinde koşan Rumlar, siyasi istemlerini hep “Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti” gibi etnik çağrışım yapmayan adlandırmalarla dile getirme kurnazlığı göstermişlerdi. Aynı kurnazlık, ayrılıkçı Kürtler'in etnik istemlerini

“Demokratik Cumhuriyet” vb. gibi etnik çağrışım yapmayan adlandırmalarla dile getirmelerinde de görülüyor. Buna karşılık, az önce Rauf Denktaş'ın konuşmasında gördüğümüz gibi, siyasi özlemleri gerçekte “eşit yurttaşlık”tan başka bir şey olmayan Türkler ise, istemlerini hep “taksim”, “federasyon” vb. gibi etnik adlandırmalarla dile getirme yanılığısına düşmüşlerdi. Türkiye, pekala Kıbrıs'ta Türklerin yaşadığı bölgede bir “Kıbrıs Yurttaşlar Cumhuriyeti” Kurulmasını önerebilir; Türk bölgesinde Rumların da eşit yurttaş olarak yaşayabilecekleri etnik ayrımcılığa dayanmayan bir ulus devlet tasarısı sunabilirdi.

Fakat öyle olmamıştı. Türkiye'nin Kıbrıs'ta Türkler için “etnik federasyon” istemesi, Türkiye'deki ayrılıkçı Kürtlerle Batı'daki Ermeni örgütlerini ayağa kaldıracak ve Sevr özlemini diriltmek için bahane arayan Batı; Türkiye'nin Kıbrıs'ta Türkler için istediği “etnik federasyon” kurma hakkının, Türkiye tarafından Türkiye'de yaşayan Kürtlere de tanınmasını isteyecekti. Kırk yıldır sesi soluğu çıkmayan Ermeni örgütlerinin, 1965 yılında birden bire harekete geçip ABD ve

Avrupa'da “Soykırımın 50. Yılı” kampanyaları başlatmaları ve aynı yıl Türkiye'de gizli “Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi” kurulması; Türkiye'nin Kıbrıs Sorunu'ndaki “federasyon” talebine, Batı'nın, ayrılıkçı Kürt ve Ermeni örgütlerini kullanarak verdiği “federasyon”cu bir yanıt olacaktı.

Türkiye'de hangi etnik kökenden olursa olsun her bireyin eşit yurttaş

Ermenilerin 1965'te soykırım kampanyası için bastırdıkları ilk pul.

olarak tüm olanaklardan yararlandığı; oysa Kıbrıs'ta Türkler'in böyle bir olanaktan yoksun bırakıldıkları; can ve mal güvenliklerinin bulunmadığı; Türklerin Kıbrıs'taki durumuyla Kürtlerin Türkiye'deki durumunun asla birbiriyle karşılaştırılmayacağı ortadaydı. Fakat Türkiye, terazinin bir kefesine “Kıbrıs'ta Türklerle federasyon” tezini koyunca; Batı, öbür kefeye derhal “Anadolu'da Kürtlere, Ermenilere federasyon” tezini yerleştirecek ve Başbakan İsmet İnönü, kendisine New York'tan gönderilen bir mektupta; “Kıbrıs'ta Türk Federasyonu” > “Anadolu'da Kürt Federasyonu” denklemini-

le karşı karşıya kalacaktı.

27 Mayıs'tan kısa süre önce Türkiye'den kaçıp ABD'ye iltica eden Demokrat Parti Milletvekillerinden Mustafa Remzi Bucak, Başbakan İnönü'ye seslenen ve kimi Türk gazetelerine de postaladığı 3 Ocak 1965 tarihli mektubunda (8), Amerika'da kurulan bu denklemi şöyle açıklıyordu:

Türkiye Cumhuriyeti Başvekili Sayın İnönü'ye Açık Mektup Yahut Federasyon Neden Türkiye'de Tatbik Edilmesin!

Sayın İnönü,

Kıbrıs'ın geleceğine ilişkin görüşlerinizi, 4 Şubat 1964 tarihli New York Times gazetesinde ilgiyle okumuştum. (...) Kıbrıs'ın iç yapısına ilişkin görüş ve önerilerinizi, yani “iç otonomi”yi, “federatif” yönetim biçimini bilmem bizzat Türkiye Cumhuriyeti için bir an olsun düşündünüz mü? (...) Cumhuriyet devleti sınırları içerisinde yoğun olarak en az sekiz milyon Kürt yaşamaktadır ve bunlar örneğin Kıbrıs'taki Türkçe konuşan kitlenin sahip olduğu siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik hakları özgürce kullanmaktan vazgeçtik, kendilerine Kürt diyebilmek, anadillerini serbestçe konuşmak ve okuyup okutabilmek hakkında bile sahip değillerdir. (...) Çözüm, sizin alt tarafı 80.000 Kıbrıs'lı Türkçe konuşan topluluk için düşünüp uygun gördüğünüz “federatif” yönetim biçiminin bizzat Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşamakta bulunan 8.000.000'lik Kürt topluluğu için de kabul edilip uygulanmasıdır. (...)

Kıbrıs'taki kardeş kanının akıtıl-

16.04.1964, Milliyet, Sayfa 1

İNÖNÜ, "TİME",
DERGİSİNE
VERDİĞİ
DEMEÇTE, MÜTTEFİKLERİN TUTUMUNU DEĞİŞTİRMESİNİ İSTEDİ

"BATI İTTİFAKI YIKILIR"

Müttefiklerimiz NATO'nun dağılması için çalışmakta olan uzak devletlerle yarış etmektedirler. Biz bozulmasın diye sabrediyoruz

İNÖNÜ'NÜN 16 NİSAN 1964 GÜNLÜ MİLLİYET'TE YAYIMLANAN DEMECİ

İNÖNÜ «Amerikanın mes'uliyetine inansızdım. Bonun cezasını görüyorum demektir» dedi

ANKARA, 16 NİSAN 1964

masını önlemek için, Kıbrıs'a "federasyon" öneren Sayın İnönü, acaba neden Başbakanlığını yaptığı devlet sınırları içindeki 8.000.000' luk Kürt kitle için bir an evvel ızdıraptan kurtulmasını aklından olsun geçirmez? (...) Sizin Kıbrıs'taki Türkçe konuşan kitle için bir hak görüp önerdiğiniz "federatif" yönetim biçimi, yönetimini üstlendiğiniz devlette de uygulanmayacak olursa sonuçta ayrılma gerçekleşecektir. Ve bundan doğacak her sorumluluğun bütünüyle Cumhuriyet devleti yöneticilerinin boynunda kalacağını kesin olarak bilmek ve kabul etmek zamanın gelmiş ve geçmekte olduğunu görmeniz gerekir. (...)

Anayasa buna uygun biçimde değiştirilerek devlete yeniden bir çeki

Mustafa Remzi Bucak.

düzen verilir, duruma ve ortama en uygun olan "federatif" yönetim biçimi kabul edilerek uygulamaya geçilir, bir iç kanama ve operasyona tabi tutulmadan devlet hakkıyla iç huzuruna kavuşmak mutluluğuna erişir. (...) Fe-

deratif Kürt-Türk Cumhuriyet Devleti'ni görmek ümit ve dileğiyle. (...) En derin saygılarımızla,

Mustafa Remzi Bucak.

3 Ocak 1965, 619 W 176 apt. 5 K.

New York-33 N.Y.

Mustafa Remzi Bucak'ın dilini güncelleştirerek özetlediğimiz 30 sayfalık mektubunda, "Ağrı" dağından Ermenice adıyla "Ararat" diye söz etmesi, Türkiye'nin Kıbrıs'ta etnik federasyon tezine karşı Amerika'da "Soykırımın 50. Yılı" kampanyası başlatarak; "madem Türkiye Kıbrıs'ta Türkler için etnik federasyon istiyor, öyleyse Ararat (Ağrı dağı) ve dolayları da Ermenilerindir." diyen Ermeni örgütleriyle dayanışma içinde bulunduğunu ele veriyordu.

New York'ta Amerikan İncil Derneği (American Bible Society) üyesi olan Mustafa Remzi Bucak'ın kızı da Teksas Baptist Hıristiyan Kolej'de (Texas Baptist College) okumaktaydı.

Uluslararası İnsan Hakları Derneği'nin (International League for the Rights of Man) yönetim kurulu üyesi olan Bucak, bu örgütte "Kürt Hakları Uzmanı" olarak çalışıyordu. (9)

İnönü, 5 Şubat 1965 günü Başbakanlık'tan istifa edip yerine Suat Hayri Ürgüplü'nün Başbakanlığında yeni bir koalisyon hükümeti kurulunca, Bucak, aynı mektubu 23 Şubat 1965 günü, bir kez de Ürgüplü'ye de gönderecekti. O tarihte Ürgüplü'nün Başbakan yardımcısı olan Süleyman Demirel, seçimleri kendi partisinin kazanmasıyla birlikte Başbakan olunca, Bucak'ın ["Kıbrıs'ta Türk federasyonu" > "Türkiye'de Kürt federasyonu"]

Suat Hayri Ürgüplü, İsmet İnönü ile

denklemini bu kez de onun önüne konacaktı. Merhum general Vedii Bilget, bir makalesinde Amerika'dan ulaştırılan "Federatif Kürt-Türk Cumhuriyet Devleti" tasarımının, Başbakan Demirel tarafından Genelkurmay'a iletilikten sonra reddedildiğini yazacaktı. (10)

Ocak 1965'te Amerika'da tasarlanan ["Kıbrıs'ta Türklere federasyon" > "Türkiye'de Kürtlere federasyon"] denklemini, 11 Temmuz 1965'te Diyarbakır'da kurulan gizli "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi"nin belgeleri arasında da bulunacaktı. Sosyalist Rus yandaşı Kürt örgütlerine karşı; Amerikancı Kürt aşiret reislerinin, Kürt toprak ağalarının, Kürt ulema ve mollalarının çıkarlarını savunan; 19 Ocak 1968'de üyeleri yakalanıp yargılanan, fakat bir yöneticisinin kimliği saptanamayan bir gizli parti, Amerika'da yaşayan Remzi Bucak'la bağlantılıydı. "1914-Doğu Anadolu Islahat Proje-

si"nde Ermenilere tanınan bütün ayrıcalıkları, "Ermeni"yi silip yerine "Kürt" sözcüğünü yazarak Kürtler için istemekten ibaret olan parti programı, özetle şöyleydi:

Parti bütün esir milletlerin yardımcısıdır. Birleşmiş Milletler fikrine bağlıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nde meskun Kürtlerin

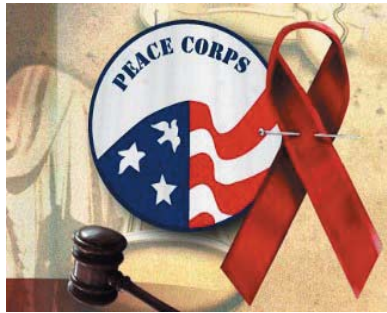
siyasi, iktisadi ve kültürel haklarının tanınmasını amaçlar. Türk Anayasası'na şu kayıtlar konmalıdır: "Türkiye Cumhuriyeti, Kürt ve Türklerden teşekkül eder. Bu iki millet her hususta eşittirler." Türk Parlamantosunda Kürtler nüfus oranına göre temsil edilmeli, vekiller heyetinde yer almalıdırlar. Türkiye ve Kürdistan bölgelerinin sınırları belirtilmelidir. Kürdistan topraklarına muhacir yerleştirilmemelidir. Kürdistan vilayet ve köylerinin isimleri değiştirilmemeli yahut değiştirilmiş olan varsa eski isimlerine çevrilmelidir. Kürdistan şehirlerine vali, idare amirleri, adli ve bütün memurlar Kürtlerden olmalı, Kürtlerin örf ve adetleri kanunlarda yer almalıdır. Türkiye Kürdistanı'nda resmi dil Kürtçe olmalıdır. Tahsil Kürtçe olmalıdır. Ama Türkçe de öğretilmelidir. Kürdistan Üniversitesi kurulmalı, Kürtlerin tahsili devlet tarafından karşılanmalı-

dır. Kürdistan'da Kürtçe radyo kurulmalıdır. Kürtçe kitap gazete mecmua neşredilmelidir. Alim ve molla ile ibadethaneler de devlet tarafından karşılanmalıdır. Petrol ve madenler çıkarılmalı ve Kürdistan'da tasviye edilmelidir. Kürdistan'da çıkan petrol ve madenlerden temin edilen kârın % 75'i Kürdistan'a sarfedilmelidir. Türkiye Kürdistanı 46 yıldır Türkiye'nin sömürgesidir. Türkiye Kürtlere jenosid (soykırım) uygulamıştır. Kıbrıs'ta Rumlardan federasyon isteniyor da Kıbrıs'ın birliği bozulmuyor. Amacımız, Türkiyelileşmektir. (11)

1962'den başlayarak Amerikan Barış Gönüllüleri'nin doluştuğu Diyarbakır'da 11 Temmuz 1965 günü

Esir Milletler Komitesinin amblemi

Barış Gönüllüleri Örgütü Amblemi

kurulan gizli "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi"nin yukarıda özetini verdiğimiz programında Amerikan parmağı bulunduğunu ele veren olgu, 1. maddede geçen "Esir Milletler'in Yardımcısı" deyimiydi. Bu, Amerika'da, Chicago'da, ABD Başkanı Eisenhower tarafından 1959 yılında özel kanunla örgütlenen "Captive Nations Friends Committee" adının Türkçe çevirisinden oluşuyordu. (12)

Bu örgütün her yıl Temmuz ayında düzenlediği "Esir Milletler Haftası"nın baş rol oyuncularını Ermenilerdi. Anlaşılan, 11 Temmuz 1965'te, yani ABD'de "Esir Milletler Haftası" etkinliklerinin yapıldığı günlerde, belki de o tarihte Diyarbakır'da bulunan kimi Ermeni kökenli Amerikan Barış Gönüllüleri'nin iteklemesiyle kurulmuş olan gizli "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi", Amerika'da Ermenilerin etkin olduğu bu komiteye bağlılığını, programın ilk maddesinde partinin "Esir Milletlerin Yardımcısı" (Captive Nations Friend) olduğunu belirterek vurgulamıştı.

Parti üyeleri 1968 yılında MİT tarafından izlenip yakalanır yakalanmaz, Amerikan Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International of the U.S.A.) devreye girip Türkiye'nin Washington'daki Büyükelçiliği'nden bilgi isteyecek ve Amerikan örgütleri, bu partinin kılına zarar gelmemesi için var güçleriyle çabalayacaklardı.(13) Partinin yukarıda özetini verdiğimiz programı dikkatle okunduğunda, bugün gazetelerde, televizyonlarda en yüksek sesle savunulan görüşlerin tümünün; gerçekte, 45 yıl önce 1965'te

02.10.1966, Milliyet, Sayfa 7

Barış gönüllülerinin felsiz cihazları faşıldığı iddia ediliyor

ANKARA, ÖZEL

Senatör Sıtkı Ulay Barış Gönüllüleri ile ilgili olarak Başbakan'a bir mektup göndermiş ve şu soruların cevaplandırılmasını istemiştir:

Barış Gönüllüleri'nin casus olabilecekleri 1966 yılında Senato'da tartışılmıştı.

Amerikan parmağıyla kurulan bu gizli parti tarafından ortaya atıldığı görülecektir. Daha da ilginç, bu Amerikan güdümlü etnik federasyoncu partinin görüşleri; 1960'ların sonunda kurulan Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi'nin programında aynen yinelenmişti.

"Kıbrıs'ta Türk Federasyonu" > "Anadolu'da Kürt Federasyonu" denk-

lemnin Türkiye'ye ilk kez dayatıldığı 1965 yılından günümüze dek Türkiye'de hangi dış etkilerle ne gibi siyasal bozunumlar yaşandığını "Bütün Dünya"nın Kasım 2009 sayısında yayımlanan "Yurttaşlığın Küresel Düşmanları" başlıklı yazımda ayrıntılarıyla anlattığım için, burada yinelemekten geçiyorum.

İngiltere'nin, kendisini Kıbrıs'tan kovmaya çalışan Amerikan, Rus, Yunan destekli ada Rumlarının karşısına 1945'lerden başlayarak çeşitli provo-

kasyonlarla ada Türklerini dikip, iki toplum arasında kan davası sokarak adadaki varlığını koruma sürecinde, olaylar giderek tırmanmış; sonunda Türk ordusu, İngiltere'nin kendisini adaya çekmek amacıyla kasten engel olmadığı bu katliamlara bir son vermek üzere, "1974 Kıbrıs Barış Harekati"ni gerçekleştirmişti.

Anımsamakta yarar var: Amerika, kapalı kapılar ardında Saddam Hüseyin'i Kuveyt'i almaya kışkırtmış; Amerikan Büyükelçisi Bayan April Glaspie, 25 Temmuz 1990 günü yaptıkları görüşmede, Kuveyt'i almaya kararlı olduğundan söz eden Saddam'a; "Sizin Kuveyt'le olan sorunuzun ya da Arap dünyası ile çekişmeleriniz bizi ilgilendirmez. Dışişleri Bakanımız Baker, bunu size açıkça bildirmemi istedi, 1960'larda bu sorun ilk çıktı-

◀ TİİKP'nin Türkiye'de Etnik Federasyonu savunduğu Milli Mesele kitapçığı.

1968 Bayezit Kıbrıs Mitingi

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı Haberi

ğında da söylediğimiz gibi, Kuveyt ABD'nin müttefiki değildir.” diyerek, ABD'nin tarafsız kalacağını bildirmiş; fakat Irak ordusu 2 Ağustos 1990'da ABD'nin sözlü güvencesine dayanarak Kuveyt'e girer girmez, aynı Amerika, Saddam'a derhal işgalci damgası vurup Irak ordusunu Kuveyt'ten çıkartmak üzere bütün dünyayı ayağa kaldırarak Irak'a milyonlarca ton bomba yağdırdıktan sonra; askeri, siyasi, ekonomik ambargolar uygulamaya başlamış; 12 yıl süren ambargolar sonunda, hastahaneleri tedavi yapamaz, uçakları uçamaz, silahları kullanılamaz, sanayisi üretmez, petrolü satılamaz hale gelip bütün kurumları çöken Irak'ı, 2003 yılında, bir kaç gün içerisinde işgal edivermişti.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na, kapalı kapılar ardında hayır deme-

yen ABD ve İngiltere'nin, Türk askeri adaya ayak basar basmaz Türkiye'ye işgalci damgası yapıştırıp; daha sonra da ekonomik, askeri, siyasi ambargo uygulayarak, Türkiye'ye açıktan açığa “federasyon” dayatmaları; 12 Eylül Askeri Darbesi'ne giden yolda Türkiye'nin yazgısını belirleyen belki de en önemli olaydı.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra 1975'te “Kıbrıs Türk Federe Devleti” kurulmuş; buna karşılık ABD ve Batı, bir yandan Türkiye'ye silah ambargosu uygularken, aynı anda ayrılıkçı örgütleri silahlandırmaya hız vermiş ve 1975 yılında kurulan Ermeni ASALA örgütü Türk diplomatlara ardarda suikastler düzenlemeye başlamıştı.

1976-1977-1978 yılları, “federasyoncu”luğu sosyalizmin besmelesi imiş gibi benimsetmeye koyulan sol örgütlerin silahlı eylem dozunu artırdığı yıllar olmuştu. 12 Eylül'e 2 yıl kala; sokakları kan gölüne çeviren dış destekli siyasal terör; ordunun ambargo nedeniyle yedek parçasızlıktan ve bakımsızlıktan çürüyen savaş araç gereçleri; dış borç musluklarının kapan-

Diplomatlarımıza suikastler düzeleyen Asala Terör Örgütü militanları.

ması nedeniyle Demirel'in deyiimiyle “yetmiş sente muhtaç” duruma düşmemiz; Merkez Bankası'ndaki döviz rezervinin 10 milyon dolar gibi gülünç bir düzeye düşmesi; dışa bağımlı sanayinin en yaşamsal dış girdilerinden yoksun bırakılması; ihracatın da ithalatın da uluslararası ekonomik ve siyasi engellere toslaması; (14) ülkenin ordusunu, maliyesini, sanayisini hızla çökertiyordu.

Türkiye, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra Batı'nın uygulamaya başladığı ambargolarla, 4 yıl içinde çöküşün eşiğine gelmişti. Batı'nın gerek Türkiye'ye gerekse Kıbrıs Türkleri'ne ambargo uygulamasının nedeni, Türkiye'nin Kıbrıs'ta Türkler için hak saydığı “etnik federasyon”u, Anadolu'da Kürtler için hak görmeyerek, Birleşmiş Milletlerin etnik federasyonlara yasallık sağlayan sözleşmesini imzalamamasıydı. Türkiye ne zaman Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin tanınması için uluslararası girişimlerde bu-

lunsa, “Anadolu'da Kürtler için etnik federasyon kurmadıkça, Kıbrıs'ta Türkler için kurduğunuz “etnik federasyon”u tanımayız” denilerek geri çevriliyor; Türkiye'yi adım adım yıkıma sürükleyen ambargoların kaldırılması, bu uyduruk, haksız, dayanaksız denklemin çözülmesine bağlıyordu.

Türkiye, yıkıcı ambargolardan kurtulmak için, “çifte standartçı devlet” konumundan bir an önce çıkmak; bu düğümü bir an önce çözmek zorundaydı. Devlet yönetiminde görev alan sivil, asker, bürokrat, diplomat ve siyasetçiler arasında; “Ambargolara daha fazla direnemeyiz; Batı'nın dayattığı federasyonu kabul edip Ambargolardan kurtulalım” diyenlerin sayısı her geçen gün artıyordu. Tümünden yok olmaktansa “federasyon”a dönüşerek var kalalım, diyenlerin görüşü; Orgeneral Kenan Evren'in 7 Mart 1978'de Genelkurmay Başkanı olmasıyla birlikte ağır basacak ve Türkiye'nin federasyon sözü vermesi kar-

Kanlı 1 Mayıs 1977 günü öldürülen yurttaşlarımız.

şılığında Amerika, Türkiye'ye uyguladığı ambargoyu 25 Eylül 1978'de kaldıracaktı.

Ambargonun Amerikan üslerini kapatma tehditlerimizin sonucu olarak kaldırıldığına inanlar vardı. Oysa, 1978'e dek Cumhuriyet tarihi boyunca

Ambargonun kaldırılmasına ilişkin 11.12.-1978 günlü Milliyet'te yayımlanan dizi yazı.

tek-odaklı ulus devleti dillerinden düşürmemiş olan sivil, asker, bürokrat, diplomat ve siyasetçilerden pek çoğunun, 1978'de ambargo kaldırılır kaldırılmaz "eyalet", "federasyon" havarisi kesilmeleri; Amerikan ambargosunun, federasyon ödünü karşılığında kaldırıldığını gösteriyordu.

Gelgelelim, 1978'de Türkiye'de halk desteğinden yoksun bir avuç ayrılıkçı dışında kendisini Kürt sayanlar dahil geniş kitlelerin "etnik federasyon" istemi bulunmadığı gibi, "sen Kürtsün, ben Türk'üm" gibi etnik kimliği öne çıkartan sürtüşmeler dahi parmakla sayılacak denli azdı. Böyle bir Türkiye'de, Hükümetlerin durup dururken "etnik federasyon"dan söz etmeleri, herşeyden önce kendi milletvekilleri ve seçmenleri tarafından alınlarına hain damgası vurulmasına yol açacağından; ortada ayrılıkçı bir

terör örgütü ve bütün Türkiye'yi sarıyan ayrılıkçı eylemler olmalıydı ki, hükümetler "çözüm getiriyoruz" diyerek halka "etnik federasyon"u benimsetebilsinler. İşte, MİT'in kullandığı bir büroda çaycılık yapmış, İslamcı şair Necip Fazıl'ın hayranı, Milliyetçi-Mukaddesatçı Abdullah Öcalan'ın, 24 Mayıs 1978 günü bir MİT mensubunun kızıyla evlendikten 6 ay sonra 27 Kasım 1978'de kurduğu "etnik

federasyon"cu ve de "sosyalist" maskeli PKK; Amerika'nın ve Eylül 1978'de Amerika'ya federasyon sözü veren Türk yöneticilerin, toplumu "federasyon"a ikna etme gereksinimlerini karşılayan bir örgüt olarak o kesimlere böyle bir "hizmet" yapacaktı.

Nitekim, 1999'da Kenya'da yakalanan Öcalan'ın uçaktaki ilk sözleri; "Eğer bir hizmet gerekiyorsa yaparız. Türkiye'ye dönünce hizmet edeceğim. Fırsat vererseniz ederim. İyi hizmet edeceğime inanıyorum. Bir fırsat verilirse, bir hizmet imkanım varsa,

Abdullah Öcalan, yakalandığı Kenya'dan Türkiye'ye getirilirken uçakta.

ki inanıyorum vardır, hizmet yapabilirim." olacaktı. (15)

Batı'nın Anadolu'da "etnik federasyon" dayatmasını 1978'de kabul eden sivil, asker, bürokrat ve siyasetçiler arasında, bunu halka Osmanlı'dan kalma "eyalet" adıyla benimsetmenin daha kolay olacağını düşünenler çoğunlukta idi, çünkü o tarihte "federasyon", "özerklik" gibi sözler halka doğrudan Sevr'i çağırıldığından, vatan haini diye damgalanmaktan korkuyorlardı.

Başbakan Demirel'in; "Türkiye'yi Ankara'dan yönetmek imkanı kalmamıştır. Türkiye 15 bölgeye ayrılmalı, her bölge için ayrı plan yapılmalıdır." (16) sözleri, 1979'un Aralık ayında işte böyle bir ortamda yayımlanacak ve "Eyaletçi" 12 Eylül Askeri Darbesi, Demirel'in bu demecinden

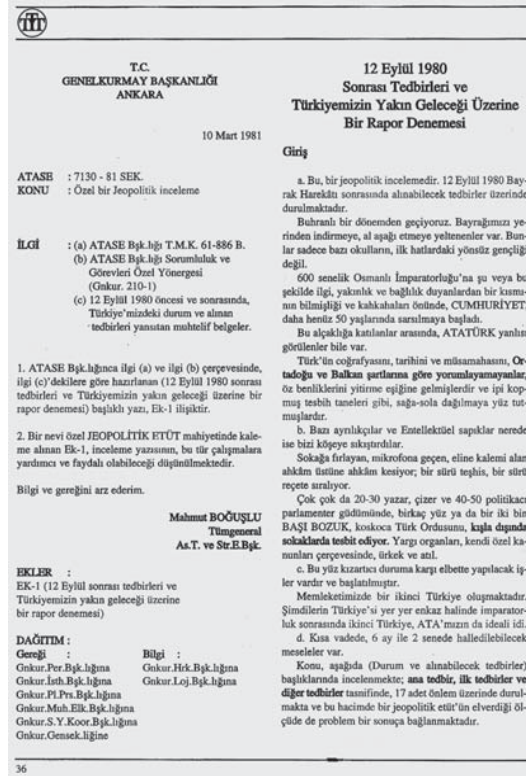
12 Eylül Darbesi, Newsweek dergisi kapağında.

çok değil 10 ay sonra gerçekleştirelecekti.

Anımsatalım: O tarihte doğrudan devlet güçlerine, devlet kurumlarına yönelik bir "etnik terör" yoktu. PKK, bu darbeyi –her nasılsa?- aylar önceden haber alıp Suriye'ye taşınmış ve o tarihte bu örgüt henüz Türkiye'de askere polise yönelik etnik ayrılıkçı nitelikte bir tek saldırı dahi gerçekleştirmemişti. Yıllarca Türkiye'yi kan gölüne çevirip bir türlü yakalanamayan diğer teröristler ise, darbeden sonraki bir kaç gün içerisinde –kuşku verici bir hızla- yakalanmışlar ve ülkede iç güvenlik bütünüyle sağlanmıştı.

Darbeye direnen yoktu. Böylesine sükunetli bir ortamda, darbenin Genelkurmay Başkanı, bir yandan alanlarda birlik beraberlik söylevleri çekip "Kürt diye bir şey yoktur" diyerek ayrılıkçılığa ver yansın ederken; öte yandan, aynı anda, kendi buyruğunda çalışan Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etütler (ATASE) bürosu, Türkiye'yi Atatürkçü bir görünümle "federasyon"a geçirebilmenin yollarını yöntemlerini oluşturmaya çalışıyordu. Bu doğrultuda, darbeden altı ay sonra tamamlanan bir tasarı, 10 Mart 1981 günü Genelkurmay'ın ilgili odaklarına ulaştırılacaktı. Türkiye'nin, bizzat darbe yönetimi tarafından ve Türk yöneticiler eliyle Kürt federasyonuna bölünmesinin "en Atatürkçü" (!) yolunu gösteriyordu bu Genelkurmay tasarısı...

İlk kez Şubat 1997'de "Belgelerle Türk Tarihi Dergisi"nde, bizzat kaleme alan general tarafından gizliliği kaldırılıp yayımlanan 10 Mart 1981

Darbe döneminde hazırlanan Genelkurmay tasarısının giriş sayfası.

günlü Genelkurmay ATASE belgesi, 12 Eylül'ün derin misyonunun Atatürk'ün kurduğu tek-odaklı Cumhuriyeti, Atatürkçü görünerek çok-odaklı "federasyon"a dönüştürme işinin nasıl yapılacağını özetle şöyle açıklıyordu:

**T.C. GENELKURMAY
BAŞKANLIĞI - ANKARA**
10 Mart 1981
ATASE: 7130 – 81 SEK.

KONU: Özel bir Jeo-politik İnceleme-
12 Eylül 1980 Sonrası Tedbirleri ve

Türkiyemizin Yakın Geleceği Üzerine Bir Rapor Denemesi:

(...) Millet'in Ankara'ya güveni ciddi biçimde sarılmıştır ve Türkiye'miz bugün tek merkezden idare edilebilme imkânını yitirme sınırına gelmiştir. (...) Her il merkezî,.. teşriî (yasama), icrai (yürütme) ve kazai (yargı) yetkileriyle tehzil edilerek (...) 67 il merkezimizde,.. Millet Meclisleri kurulmalıdır. (...) 1919-1938 yılları arasında, Ankara'daki tek lider Gazi Mustafa Kemal Atatürk, bütün Türkiye'ye yetiyordu. Ancak köprülerin altından çok sular geçti,.. Bugün tek değil, her vilayette bir Atatürk'e; 67

adet 23 Nisan 1920 Meclisine ihtiyaç vardır. (...) Yunanlılar eski Osmanlı vatandaşlarıdır. (...) Yunanistan'la bir federasyon kurmalıyız. (...) Kıbrıs dörde bölünüp Girne Türkiye'ye bağlanabilir,.. Baş Yunanistan'a bırakılabilir,.. bunlar dışında kalan topraklarda da federe bir devlet kurulur: Türk - Rum Federe Devleti (...) TRT ve diğer yayın organlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun azınlıklara karşı müsamahası uygun vesilelerle dile getirilmelidir. (...) Bilgi ve gereğini arz ederim.

Mahmut Boğuşlu. Tümgeneral.
As. T. ve Str. E. Bşk.

Daha 1981'de "yerinden yönetim"le "merkezsizleştirme"yi kurtuluş olarak gösterip, sanki her il bir milletmiş gibi her ilde yasama, yürütme, yargı eşdeyişle devlet yetkileriyle donanmış bir Millet Meclisi kurulmasını ve her ilin kendi Atatürk'ü (yani, kuratıcısı, devlet kurucusu) tarafından yönetilmesini savunmak; her ilin kendi yasama, yürütme, yargı organları olmalı diyerek böylece çok hukukluluğa yönelmek; bir yandan Türkiye'de 67 eyaletli bir federasyon oluşturulmasını isterken bir yandan da "Türk-Yunan Federasyonu" önermek; Girne'yi Türkiye'ye bağlayıp Kıbrıs'ın geri kalanını bırakmak, vs... bütün bunlar; Kıbrıs'ta kurulan Türk Federe Devleti'ni Anadolu'da bir Kürt Federe Devleti kurduklarını ödetmek isteyen Batı'ya, ambargoyu kaldırması karşılığında vaadedilmiş olan federasyonu, "Atatürkçü, çok Atatürkçü"(!) görünerek gerçekleştirebilme çabalarının bir sonucuydu.

12 Eylül Genelkurmay'ının kapalı kapılar ardında gizlice "federasyon" tasarladığını gözler önüne seren bu belgenin altı sayfadan oluşan eksiksiz tıpkı basımını, "Türkiye'nin Siyasi İhtiharı: Yeni-Osmanlı Tuzağı" adlı kitabımın 673-681. sayfalarında yayımladım. Okuduklarına inanamayan kimi gazeteciler, 12 Eylül Darbesi'nin Devlet Başkanı + Genelkurmay Başkanı + Milli Güvenlik Konseyi Başkanı olan Orgeneral Kenan Evren'e koştular. Evren'in 28 Şubat 2007 günü Sabah gazetesinde yayınlanan:

"Bölge valilikleri belki de eyalet olur diye düşünmüştük. Bundan kork-

mamak lazım." (...) "Kaç senesi var bilmiyorum ama Türkiye ileride eyalet sistemine geçebilir." sözleri çok yaratacak; bütün gazete ve televizyonlar, daha fazla demec almak için Evren'in kapısına yığılacak ve Evren, 1 Mart 2007 günü Hürriyet gazetesinde yayımlanan demecinde:

"Aşında bu düşüncem yeni değil. Daha 1980'li yılların başında bunları düşündüm." (...) "Bölge idare mahkemelerini kurarken bu zihniyetle hareket ettik. Türkiye'yi birtakım bölgelere böldük. Yetkileri oraya devrettik." (...) "Cumhurbaşkanı iken Baviera'yı ziyarete gitmişim. Baktım üç bayrak çekmişler. Bir Türk, öteki Alman bayrağıydı. Bu üçüncüsü ne bayrağı diye sordum. 'Burası Baviera Eyaleti, onun bayrağı' dediler." (...) "Türkiye bir gün mutlaka bu adını atacak. Yoksa huzur bulmamız mümkün değil." (...) "Tutturmuşlar bir karış toprak vermeyiz diye. Bunlar dünyaya ayak uyduramayan insanlar. Huzur bulmak istiyorsak cesur adımlar atmalıyız." (...) "Geldiğim yaş ve yaptığım işler bana bu cesareti veriyor. İşte ben de çıkıp söylüyorum." diyecekti.

Daha önce, "Türkiye'de Valileri seçilmiş dört eyalet istedim, olmadı" sözleri 28 Mayıs 2000 tarihli Yeni Binyıl gazetesinde yayımlandığında kimsenin dikkatini çekmeyen Evren; 2007'de verdiği bu dikkat çekici demeclerle, "Türkiye'nin Siyasi İhtiharı" kitabımda belgelerle gözler önüne serdiğim "12 Eylül'ün derin misyonu federasyondur." saptamamı, en yüksek

Kenan Evren Baydemir'i yaya bıraktı

03 Ağustos 2010 Salı 11:20

Meğer Osman Baydemir'in günahını almışız. Kenan Evren'in sözleri Baydemir'in isteklerinden daha ileride...

Evren'in "eyalet" tasarısı O. Baydemir'in federasyon tasarısıyla örtüşüyor.

Evren'in 8 eyaleti

1 Mart 2007

Hasan TÜFEKÇİ / ANKARA

Türkiye'nin eyalet sistemine geçmesi gerektiğini söyleyen eski Cumhurbaşkanı Kenan Evren, dün ülkenin 8 eyalete bölünebileceğini açıkladı. Evren bu eyaletleri "Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Erzurum, Diyarbakır, Eskişehir, Trabzon" olarak sıraladı.

KENAN EVREN İLE YAPILAN TELEFON GÖRÜŞMESİ İÇİN TIKLAYIN

7'NCİ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, sürpriz bir açıklamayla Türkiye'nin eyalet sistemine geçmesi gerektiğini söyledi. Evren dünkü Sabah Gazetesinde yayınlanan sözlerini bir adım daha ileri götürerek Türkiye'nin hangi eyaletlere bölünebileceğini açıkladı. Evren'e göre Türkiye 8 eyalete bölünebilir. Eski Cumhurbaşkanı, bu 8 eyaleti şöyle sıraladı:

"Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Erzurum, Diyarbakır, Eskişehir, Trabzon."

Evren, Hürriyet'in bu konudaki sorularını şöyle cevapladı:

ASLINDA 1980'LERDEN BERİ DÜŞÜNÜYORUM

Evren'in 1 Mart 2007 günlü Hürriyet'te yayımlanan söyleşisi

Evren'in tasarısındaki 8 eyaletin konumu

düzeyde doğrulanmış oldu.

Gelgelelim, kendisini Kürt sayanlar dahil, toplumun ezici çoğunluğu-

nun "federasyon" diye bir talebinin bulunmadığı; dahası, PKK'nın bile henüz devlet güçlerine karşı eylemlere başlamamış olduğu 1980 yılında; bir Türk Genelkurmay Başkanı'nun amaçları arasında nasıl olup da Türkiye'yi "federasyon"a geçirmenin bulunduğu; darbeci generallerin nasıl olup da PKK'dan önce "federasyon"cu olabildikleri sorusu, kimsenin usuna gelmedi.

12 Eylül Genelkurmayı, bir yandan 7 Kasım 1982'de yürürlüğe soktuğu Anayasa'da "Madde 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür" derken, öte yandan kapalı kapılar ardında Türkiye'yi federasyona dönüştürmek üzere sinsi çalışmalar sürdürecekti; federasyona geçişte ilk adım olduğu 27 yıl sonra Evren tarafından ifşa edilen "Bölge Valiliği" kararnameyi, 6 Kasım 1983 seçimlerinden bir ay önce, 4 Ekim 1983 günü Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe sokacaktı. Atatürkçü subaylara; "8 jandarma bölgesinde 8 bölge valiliği kurarak sivil idareyi askeri yapılanmaya uyarlıyoruz" diye yutturulan bu kararnamenin kanuna dönüştürülme işini büyük bir kurnazlıkla sivil parlamentoya bırakan Darbe Yönetimi; parlamentoya girecek sivil yandaşlarının kararnameye "bölge valilerinin halk tarafından seçilmesi" maddesini ekleyerek kanunlaştırılmasını ve böylelikle "bölücü" damgasının gelecek kuşaklarca darbeci askerlere değil, seçimle toplanmış sivil parlamentoya yapılandırılmasını tasarlıyordu. Seçimlerden sonra parlamento gündemine getirilen bu federasyoncu kararname; kimi milletvekillerince "valilerin halk tarafından seçilmesi" koşuluyla savunulurken, çoğu milletvekilince "bu, Türkiye'yi böler!" diye eleştirilecek ve askerin hazırlayıp yürürlüğe soktuğu federasyon kararnamesi, sivil parlamentoda reddedilerek yürürlükten kaldırılacaktı. Bu "sürpriz" sonuç, hem Batı'yı, hem 12 Eylül Genelkurmayı'nı, hem PKK'yı

Genelkurmay açıklaması

«Teröristler iki jandarma karakolu ile bir subay gazinosuna saldırdı»

● 15 Ağustos gecesi meydana gelen olayla ilgili olarak Siirt ve Hakkari'ye takviye birlikleri gönderildi. Ayrılıkçı teröristlerin yakalanabilmesi için operasyonlar sürüyor

ANKARA, ANKARA
SILAHLI teröristlerin bir gün içinde iki ayrı jandarma karakolunu basarak çevreyi otomatik silahlarla taradıkları açıklandı.

çok öfkelenirecek; Evren'in federasyon kararnamesi yürürlükte olduğu sürece hiç bir eylem yapmadan "paşa paşa" bekleyen PKK, -bölge valiliği kararnamesinin federasyon için tasarlanmış ilk adım olduğu sırrını Evren 2007'de ifşa etmeden önce, daha 1983-84'te her nasılsa biliyor olmalı ki- bu kararnamenin 11 Temmuz 1984'te sivillerce yürürlükten kaldırılması üzerine derhal silaha sarılarak 15 Ağustos 1984 günü Şemdinli-Eruh Baskını'yla ilk etnik federasyoncu terörist eylemini gerçekleştirecekti.

O günden bu yana PKK'nın her kanlı eyleminde, yurttaşlarımız -[12 Eylül Generkurmayı'nın gizli tasarısının federasyon olduğunu bilmeden salt PKK'yı lanetlemekte]- "federasyon"u tartışmakta ve Türkiye, otuz yıldır "Eyaletçi Generaller" in örsü ile "Federasyoncu PKK"nın çekici arasında dövüle dövüle "federasyon"a sürüklenmektedir.

1974'te Kıbrıs'ta, Beşparmak dağlarını bir kaç yüz şehit vererek 3 günde Rumlardan temizleyen ve basında, televizyonda, bir tek şehit fotoğrafı dahi yayımlatmayan Türk Genelkurmayı'nın; coğrafi yapısı askeri harekate Beşparmak dağlarından daha elverişli olan Kandil dağına 20 yılda PKK'dan temizleyememiş olması; 2008'de eksi 20 derece soğukta 1,5 metre kar altında PKK'ya karşı sınır ötesi harekate gönderilen birliklerin,

bir kaç gün sonra "donacaksınız, dönün!" emriyle geri çağırılmaları; PKK'nın topluma, Amerika'dan alınacak anlık istihbaratlar ve İsrail'den alınacak Heron'lar olmazsa yenilemeyecek bir örgüt olarak tanıtılması; toplumu yıldınlığa, yenilgi psikolojisine sokan yayınların hiç bir yasal sınır tanımadan sürdürülüyor olması; bir saat önce şehit olan bir askerimizin, ilkokul, sünnet, nişan, düğün fotoğraflarıyla bütün aile albümü, en özel anlarıyla, sevgilisine, nişanlisına, eşine, dostuna, anasına, babasına, çocuğuna, yavuklusuna yazdığı "özel

Birliklerimiz kar ve dondurucu soğuk altında 22 Şubat 2008 günü sırtlarında onca ağırlıklarıyla "Güneş" adı verilen sınır ötesi harekate giderken.

PKK'nın onlar olmadan yenilemeyeceği öne sürülen İsrail yapımı Heron adı verilen insansız hava aracı.

yaşamın dokunulmazlığı" kapsamında izinsiz yayımlanması kişilik haklarına saldırı oluşturan mektuplarıyla birlikte, henüz cesedi bile soğumadan, televizyonlarda "reality show" gibi kurgulanmış haberle konu olabilmesi ; şehitlik haberinin görevli subaylarca aileye bildirileceği gün ve saatin, aileden önce televizyonlara haber verilererek, kameraların o anda orada hazır bulunmasının sağlanması; şehit ailesinin kapısını çalan subayın omuz başından, apoletlerinin üzerinden çekim yapan kameraların, kapının ziline çalındığı andan itibaren kayda girmesi; ocağına ateş düşen bağıri yanık anaların, babaların, eşlerin, çocukların çığlıklarının, haykırışlarının, ağlamalarının, dövünmelerinin, ağıtlarının "reality show"lara taş çıkartırcasına montajlanıp üzerlerine müzikler bindirilerek tekrar tekrar gösterilmesi, vs... bütün bu saçmalıkların anlamı, 12 Eylül'ün "derin misyon"unda gizlidir.

12 Eylül Askeri Darbesi'nin "derin misyon"u, "etnik federasyon"dur. Türkiye'yi "federasyon"a götürmeye yönelik ilk silahlı eylem, PKK'nın 15 Ağustos 1984 Şemdinli-Eruh Baskını değil, ondan önce gerçekleştirilen, 12 Eylül 1980 Darbesidir. 12 Eylül Eyaletçi Federasyoncu Askeri Darbesi'nden bu yana otuz yıldır toplumuz, Batı'nın federasyon istekleri doğrultusunda;

•Bir yandan; Evren'in çizgisini sürdürerek, tıpkı onun gibi, Atatürkçü görünüp birlik beraberlik söylevleri çekerken, bir yandan da kapalı kapılar

ardında federasyoncu etkinliklerde bulunan kimi askerler ve onların sivil yandaşlarıncı,

•Bir yandan; "Federasyoncu PKK" ve onun sivil yandaşlarıncı,

•Bir yandan; medyanın federasyoncu "genel yayın kurumaları"ncı, üç başlı bir "sacayağı" tarafından, "federasyon"a hazırlanmaktadır.

Şimdi, Karagöz: "Ayrı eve çıkacağım" (konfederasyon) diye tutturdu. Hacivat "Evin içinde ayrı oda (federasyon) vereyim" diyecek; ve medya bu "Hacivat - Karagöz" oyunuyla federasyonu Türkiye'ye "ehven-i şer" (kötünün iyisi) olarak kabul ettirecektir.

Ne diyelim? "Allah devlete millete zeval vermesin"

Amin...

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Kaynakça

- 1- Lozan Antlaşması, 45. madde. 2- Lozan Antlaşması, 30-36. maddeler. 3- Lozan Antlaşması, 16, 17, 20, 21. maddeler. 4- Dr. Erdoğan Karakuş, "Türk-İngiliz İlişkileri", IQ y., 2006. sf. 272-279. 5- Uğur Yıldırım, "Mislîyle Mukabele", Truva y. 6- Cengiz Özakıncı, "Dersim Dersi", Bütün Dünya dergisi, 2010-1 sayı, 45 sf. 7- Time Dergisi, 3 Ocak 1964: "Greece 850, Turkey 650, Britain 10,000 troops at two bases on the island." 8- Mustafa Remzi Bucak, "Bir Kürt Aydınından İsmet İnönü'ye Mektup" Doz y., 1. bsb, 1991 9- Bilal N. Şimşir, "Kürtçülük II", Bilgi y., 2. bs., Şubat 2009, c.2, sf. 228-233. 10- Vedii Bilget, Cumhuriyet gazetesi, makale, 11- Şefik Epözdemir, "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi" 1968/235 Antalya Davası Savunması, Peri y., 1. bs. Mart 2005 12- Russell Warren Howe- Sarah Hays Trott, "Washington Kulisleri", Milliyet y., Nisan 1978, sf. 144. 13-Bilal N. Şimşir, "Kürtçülük II", Bilgi y., 2. bs., Şubat 2009, c.2, sf. 232. 14- Alber Bilen, "Türk Sanayiinde Kırk Zorlu Yıl", İst., 1988, Final Matb., sf. 373-379 15- Milliyet, 18.02.1999 16- Arslan Bulut, Yeniçağ gazetesi, 20 Ekim 2006 "Demirel yıllar önce neler savunmuş". (Ferit Öngören, Günaydın gazetesi, 6 Aralık 1979, sf.12, "Demirel neler vaatmiş".)

Batılı askeri uzmanların 6 aydan önce alınmayacağını bildirdikleri sarp ve duvar gibi dik Beşparmak dağı, tepesindeki beton koruganlara yuvalanmış Rumların yoğun uçaksavar ateşine maruz kalan Türk askerince, 24 saat gibi kısa bir süre içinde ele geçmiştir.

**EVRENSEL
BAKIŞ AÇISI**

Gürbüz Evren

**Böyle yasa
değişikliği
görülmedi**

Evinize, arsanıza, binanıza her an el koyabilirler.

Medyada yer alan 24 Haziran 2010 tarihli haberlerde şöyle bir cümle vardı: “Belediyelerin, konut, sanayi ve ticaret alanlarında, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmesini öngören 5998 sayılı ‘Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun’ Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.”

İşin içinde yasa, resmi gazete, belediye vb ifadeler bulunduğu için ilgili insanların dışında kimsenin dikkatini çekmeyen bir haber olması nedeniyle bu konunun üzerine gidilmedi. Oysa bu yasa değişikliği hemen her Türk vatandaşını, özellikle de ev, bina, arsa, arazi türü taşınmazları yakından ilgilendiriyordu. Söz konusu değişikliğin ismarlama olduğunun ortaya çıkması da çok uzun sürmedi.

‘Bu değişikliği İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanları istedi’ iddialarını ilgili kişiler yalanlanmadı. Aynı şekilde ‘Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından uygulamaya konulan kentsel dönüşüm projeleri nedeniyle mağdur olan vatandaşların açtıkları sayısız davayı kazanmaları, Belediye Başkanını yeni bir yasa değişikliği ismarlamaya itti’ iddiasına da yanıt gelmedi.

Bu yasa değişikliğinin öne çıkan bölümlerini teknik terimlerden arındırıp herkesin anlayabileceği bir dilde paylaşmak ve hepimizi bekleyen tuzaklara dikkati çekmek istiyorum. Hemen bir hatırlatma yapayım, yasa değişikliği metninden aktaracağım, tırnak içine aldığım bölümlerdeki imla hataları, cümle düşüklükleri ve tekrarlar benden kaynaklanmıyor.

Yasa değişikliğinin özeti şöyle, “Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden

inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilecek.”

Buraya kadar her şey kulağa hoş geliyor değil mi? Belediyeler yaşadığımız kentleri güzelleştirmek ve daha güvenli kılmak için anlamlı projelere imza atacak diye düşünüyor insan. Oysa durum hiç de öyle değil. Bundan sonrasını lütfen daha dikkatli okuyarak, bir yasa değişikliğinin kent ve

Belediyeler yaşadığımız kentleri güzelleştirmek ve daha güvenli kılmak için anlamlı projelere imza atacak diye düşünüyor insan.

Oysa durum hiç de öyle değil.

kentlilere vereceği zararları görün. Yasa değişikliğinin bir bölümünde, “Proje alanı olarak ilan edilecek alanın üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğunun belirlenmesi, alanın büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar arasında olması, etaplar halinde yapılabilmesi hususlarının takdiri belediye meclisinin yetkisinde olacak” denilmektedir. Buradaki tuzak, ‘yoğunluk’ kavramıyla açıklanabilir.

Örneğin Ankara'nın gözde ve gelişen bölgelerinden Çayyolu'nda, Büyükşehir Belediyesi, korunmada öncelikli olduğu vurgulanan birinci sınıf tarım arazilerini, yeşil alanları ve ağaçlandırma bölgelerini meclis kararıyla neredeyse sınırsız bir yapılaşmaya açabilecektir. Zaten yasa değişikliği öncesinde bu tehlikeli yoğunluk politikası uygulanmaya başlamış, ancak projelerin çoğu yargıya takılmış, belediye tazminat davalarıyla karşı karşıya kalmıştı. Yasa değişikliği iyi incelendiğinde, ilçe belediyelerinin de yok sayılacağı ve büyükşehir belediyelerinin insafına terk edileceği görülecektir.

Yasa değişikliği iyi incelendiğinde, ilçe belediyelerinin de yok sayılacağı ve büyükşehir belediyelerinin insafına terk edileceği görülecektir.

Yasa metnindeki, "Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkili olacak" ifadeleri ilçe belediyelerine vurulacak darbenin kanıtıdır.

Örneğin Ankara'nın Yenimahalle

belediyesi, sınırları içinde Büyükşehir Belediyesi'nin gerçekleştireceği bir kentsel dönüşüm projesine hayır diyemeyecek. Ayrıca, olası projeler nedeniyle imar işlemlerinden elde edeceği gelirlerden de mahrum olacak, bunu büyükşehir belediyesine bırakmak zorunda kalacaktır.

Yasa değişikliği 'adam kayırmacılığı' da normal işlerden biri haline getirmektedir.

"Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından

yapılacak veya yaptırılacak" ifadeleri bu durumun itirafıdır. Böylelikle belediyeler 'yandaş' inşaat şirketlerine rahatlıkla iş yaptırabilecek, kendilerinden olmayanları dışlayacaktır. Daha açık söylemek gerekirse, kentsel gelişim ve dönüşüm projeleriyle yaratılacak rant yandaş inşaat firmalarına verilecektir.

Yasa değişikliği inşaat yapan kişi ve şirketleri de mağdur edecektir. De-

ğişiklik metnindeki "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulacak. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilecek. Toplam durdurma süresi on yılı geçemeyecek" ifadeleri, başlanmış inşaatların durdurulmasıyla kişi ve şirketlerin nasıl zarara uğratılacaklarını ortaya koymaktadır. Böylelikle belediye başkanlarıyla iyi ilişkiler içinde olmayan inşaat sahiplerinin keyfi olarak cezalandırılmasının önu açılmaktadır.

Vatandaşın hakkını elinden alabilecek gelişmelerden biri de, "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilecek. Belediye, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini gerçekleştirmek amacıyla; imar uygulaması yapmaya, imar uygulaması yapılan alanlardaki taşınmazların değerlerini tespit etmeye ve bu değer üzerinden hak sahiplerine dağıtım yapmaya veya hasılat paylaşımı esas alan uygulamalar yapmaya yetkili olacak. Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinden proje alanında kendilerine ilgili kanuna göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanlar kamulaştırmaz el atma davası açabilecek" yönündeki düzenlemeler nedeniyle yaşanacaktır. Belediye, kent-

sel dönüşüm projesi uygulayacağı bölgede taşınmazı bulunan vatandaşlara, taşınmazını şu fiyattan alıyorum diyecektir. Vatandaş bunu kabul etmediği takdirde bu kez kendisine gösterilen (belki de dağ başında) yerdeki taşınmazla takası onaylaması istenecektir. Bunu da kabul etmeyenlere, madem taşınmazının kentsel dönüşüm projesinin uygulandığı alanda kalmasını istiyorsun, öyleyse buradaki yüksek alt yapı masraflarına katılacaksın denilecektir. Kentsel değişim ve dönüşüm projelerinin maliyetleri düşünüldüğünde, sıradan bir vatandaş payına düşen alt yapı masraflarının altından kalkamayacağı için taşınmazını elinden çıkarmak zorunda kalacaktır.

Belediye, kentsel dönüşüm projesi uygulayacağı bölgede taşınmazı bulunan vatandaşlara, taşınmazını şu fiyattan alıyorum diyecektir.

Türkiye, adaletteki gecikmenin önüne bir türlü geçemeyen ülke olarak bilinir. Mahkeme kapılarını yıllarca süren davalar nedeniyle aşındırmaya alışmak zorunda bırakılmış vatandaşlarımız son yasa değişikliğindeki, "Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görülecek ve karara bağlanacak" ifa-

derlerini okuyunca ne güzel bir gelişme diye düşünecektir. Oysa burada da çok ince bir hesap vardır. Son düzenlemeyle önu açılan vatandaş değil, belediyedir. Belediyelerin, kentsel dönüşüm projesi adı altında attıkları adımlarda zaman ve para kaybetmelerine yol açabilecek uzun dava süreçlerinin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

Yasa değişikliğiyle ortaya çıkacak haksızlıklardan biri de “Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu Kanun hükümleri uygulanacak” ifadelerinde saklıdır.

Evensel hukuk kuralları, yeni yasalar geriye doğru uygulanamaz der. Burada ise, daha önce yürürlükte olan yasaya göre açılmış davalarda da yeni değişikliğin uygulanması söz konusudur, bu da hukuk ilkelerini alt üst eden bir gelişmeyle karşı karşıya olduğumuzun kanıtıdır.

Böylelikle vatandaşların kazanılmış hakları da tehlikeye girecektir. Bu hakkı yok saymak ise anayasaya aykırıdır.

Yasa değişikliği, toplu taşımacılık alanında, özellikle de metro, tramvay gibi raylı sistemlerde verdiği sözleri bir türlü yerine getiremeyen belediyeleri de sorumluluktan kurtarmaktadır.

Bu ayrıntının da, son 2 seçimde sözünü verdiği metro hatlarını tamamlayamayan Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ısmarlandığı iddia edilmişti. İlgili taraftan iddiayı yalayan bir açıklama gelmedi. Değişiklik sayesinde metro inşaatını Ulaştırma Bakanlığı tamamlayacak ve bundan sonraki metro projelerinden de bakanlık sorumlu olacaktır.

Yukarıda vatandaş mağdur edecek ayrıntılara dikkat çektim, ama yasa değişikliğinin yol açacağı başka önemli sorunlar da var. Belediyelerin, konut, sanayi ve ticaret alanlarında, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmesini öngören yasadaki değişiklik, siyasi hesaplaşmaların da önünü açmaktadır. Bu değişiklik, yerel seçimin ardından belediyede koltuğuna oturan yeni başkana, seçimdeki rakiplerini cezalandırma fırsatını vermektedir. Siyasi kini olan yeni başkanlar ya rakiplerinin taşınmazlarının bulunduğu bölgeleri kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanları ilan ederek ya da inşaatlarını 5-10 yıl süreyle durdurarak onlardan intikam alabileceklerdir.

Aynı şekilde yeni başkana oy vermeyen bölgeler de intikam almak isteyen başkanların hışmına uğrayabilecektir. Bu seçmenler, yaşadıkları semtlerdeki, başta yeşil alanlar olmak üzere, nefes aldıkları tüm ortak alanların kentsel dönüşüm projelerine kurban

edilmesi tehdidini enselerinde hissedeceklerdir.

Son 8 yıldır bizi yönetenler, Türkiye'nin demokratikleştiğini, insan hak ve özgürlüklerinde büyük aşama kaydedildiğini, ülkemizin gösterdiği gelişmenin örnek alındığını hemen her fırsatta söylüyorlar. Yine yöneticilerimiz çıkardıkları ya da değiştirdikleri her yasayı “Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlamak için” sözleriyle savunuyorlar. Kentçilik alanında eğitim yapmış ve yıllarca Avrupa'nın farklı ülkelerinde çalışıp yaşamış bir uzman olarak büyük bir iddiayla söylüyorum, hiçbir Avrupa Birliği ülkesinde bu yazıda ele aldığım türden bir yasa ve değişikliği yok. Hadi bunu ülkemizin insanları bilmiyor, peki Avrupa Birliği temsilcileri de yapılan değişikliğin müktesebatla bir ilgisi olmadığını görmüyor mu?

Diyelim ki göremediler ve anlamadılar; peki, Avrupa Konseyi'nin yayınladığı “Avrupalı Kentsel Şartı” ilkelerinden de mi haberleri yok. Be-

lediye yasasındaki son değişikliği yapanlara, “Avrupalı Kentsel Şartı”ndaki, ‘Yerel yönetimlerin doğayı ve yeşil alanları koruma yükümlülüğü’, ‘Tüm insanların sağlıklı, yerleşik, güzel ve özendirici bir çevrede yaşama

...bir uzman olarak büyük bir iddiayla söylüyorum, hiçbir Avrupa Birliği ülkesinde bu yazıda ele aldığım türden bir yasa ve değişikliği yok.

hakkı’, ‘Eskimiş konut dokusunun yenilenmesinin bedelinin burada oturan, sosyo-ekonomik seviyesi düşük gruplara yüklenmemesi’ ve ‘Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projede halka danışma gereği’ gibi ilkeleri anımsatsam, inanın bunlar da neymiş diye sorarlar. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Önemli Olan Vermektir

Hastaneye ağır hasta bir kız getirdiler. Tek yaşam şansı, beş yaşındaki kardeşinden acil kan nakli idi. Küçük oğlan aynı hastalıktan mucizevi bir şekilde kurtulmuş ve yanında o hastalığın mikroplarını yok eden antikorlar oluşmuştu. Doktor durumu beş yaşındaki oğlana anlattı ve ablasına kan verip vermeyeceğini sordu. Küçük çocuk bir an duraksadı. Sonra "Eğer kurtulacaksa, veririm kanımı" dedi. Kan nakli yapılırken, ablasının gözlerinin içine bakıp gülümsüyordu. Kızın yanaklarına yeniden renk gelmeye başlamıştı; ama küçük çocuğun yüzü de giderek soluyordu...

Titreyen bir sesle doktora sordu: "Hemen mi öleceğim?"

Çocuk, doktoru yanlış anlamıştı. Ablasına vücudundaki bütün kanı verip, öleceğini düşünüyordu.

1-Alpleri 57 fil ile geçen Kartacalı general kimdi?
a-Augustus b-Caesar
c-Annibal d-Claudius

2-Zekâ testi sonunda bulunan değer nedir?
a-BN b-IQ
c-XY d-QL

3-İsa döneminde konuşulan Filistin dilinin adı nedir?
a-Aramaik b-Aryan
c-Afrikaans d-Esperanto

4-1976 Nobel Ödülünü kazanan ekonomist kimdir?
a-Galbraith b-Keynes
c-Lucas d-Friedman

5-Basketbol oyunu 1891 yılında kimin tarafından bulundu?
a-Matt Eaton
b-James Naismith
c-Greg LeMond
d-Leon Spinks

6-Kleopatra Mısır tahtına nasıl ortak oldu?
a-Kuzey Afrikayı işgal etti
b-Babasını zehirledi
c-Annesine saray entrikası yaptı
d-Erkek kardeşiyle evlendi

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

7-Chicago'da ilk halkevlerinden birini kuran ABD'li kadın feminist kimdir?
a-Jane Addams
b-Lydia Becker
c-Susan B.Anthony
d-Aphra Behn

8-Mao'nun "Kültür Devrimi" hangi yıl sona erdi?
a-1966 b-1967
c-1968 d-1969

9-Belirli bir bölge üzerindeki mutlak otoriteye ne denir?
a-Hegemonya
b-Manda
c-Korporatizm
d-Egemenlik

10-Machiavelli'nin "Prens"ine konu olan kimdir?
a-Lorenzo b-Cosimo
c-Giovanni d-Leo

11-Erişilebilen ve işletilmesi ekonomik olan madenlere ne denir?
a-Kaynak
b-Yenilenebilir
c-Akış tipi
d-Rezerv

12-Afrika dinlerine göre doğal afetlerin nedeni nedir?
a-Ölmüş atalarına hakaret etmek
b-Kabile reisine saygısızlık
c-Fil sürüsüne saldırmak
d-Durgun suyu kirletmek

13-"Avrupa Serbest Ticaret Birliği" hangi yıl kuruldu?
a-1951 b-1946
c-1967 d-1960

14-Toplumu karşılıklı ilişkileri olan parçalar kabul eden sisteme ne denir?
a-Pozitivizm
b-Anomi
c-İşlevselcilik
d-Fenomenoloji

15-Sovyetler döneminde kurulan Ekonomik İşbirliği Komisyonu'nun kısa adı nedir?
a-OECD b-EEC
c-OPEC d-COMECON

16-1982 Akademi Ödülünü 6 dalda hangi film kazanmıştı?
a-Gandhi
b-Ve Tanrı Kadını Yarattı
c-Venedikte Ölüm
d-Baba

17-Eflatun'un önemli eserinin adı nedir?
a-Eşyanın Tabiatı Üzerine
b-Devlet
c-Tanrı Şehri
d-Sosyal Sözleşme

18-Eski Mısır'ın birinci Hanedanı'nın ilk kralı kimdir?
a-Menes
b-Kserkses
c-Kiros
d-Kambyses

Yanıtlar: 149. sayfada →

AKILLA BESLENMEK

Kenan Demirkol

Akılla Beslenmek

Doğru beslenmenin başlangıcı sağlıklı gıda üretimi olduğuna göre bu birinci birlikteğimizde tarım ve hayvancılıktan söz etmek istiyorum. Günümüzde dört çeşit tarımsal üretim yapılmaktadır.

1 Tüm gelişmiş ülkelerde ve ne yazık ki ülkemizde en yaygın uygulanan tarım biçimi, büyük ölçekli tarım arazilerinde tek bir cins bitkinin yetiştirildiği ve oldukça fazla kimyasal (böcek öldürücüler, yabancı ot öldürücüler, yapay gübre v.b.) kullanılan endüstriyel tarımdır. Bu tarımla elde edilen ürünlerin oldukça fazla tarım ilacı artığı bulunmakta. Yıkama ile artık tarım ilaçlarını tümüyle yok etmek mümkün olmamaktadır. Tarım ilaçlarının endokrin bozucular grubuna girmektedir. Endokrin bozucular diye adlandırılan maddeler insan bedeninde bulunan hemen tüm hormonları taklit eder ya da zıt etki göstererek kanser dahil birçok hastalığa yol açabilmektedirler. Ayrıca yapay gübreler ve tarım ilaçları yeraltı ve akar sulara karışarak içme suyunun da zehirlenmesine yol açarlar.

KENAN DEMİRKOL KİMDİR:

1956 yılında Priştine/Kosova’da doğdu. Aynı yıl ailesi ile İstanbul’a göç etti. İstanbul Tıp Fakültesi’nden mezun olduktan sonra genel cerrahi uzmanlığının ardından profesör oldu. 1987-89 yılları arasında Almanya Erlangen Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde kalın bağırsak ve makat hastalıkları cerrahisi üst ihtisası yaptı. Halen İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı’nda öğretim üyesidir. Beslenme ile ilgisi, öğrencilik yıllarında Türkiye’nin beslenme sorunları hakkında sonradan eşi olan Mübeccel Pakter ile birlikte yazdığı 80 sayfalık bir raporla başladı. 2001 yılında 1884 Vakfı bünyesinde **“Umut 2010: Gençlerin sağlıklı beslenme eğitimi”** adında bir proje başlatıp İstanbul’daki okullarda beslenme konferansları verdi. Çok sayıda üniversite ve sivil toplum kuruluşunda konferanslar verdi. Televizyon programlarında gıda emperyalizmini dile getirerek özellikle sağlıklı olan zeytinyağının ülkemizde kanser yaptığı bilinen mısır özü yağı, ayçiçek yağı ve margarin tarafından nasıl kenara itildiğini anlattı. Mayıs 2010’da GDO: Çağdaş esaret adlı bir kitabı yayımlandı. Halen **“Gıda Emperyalizmi Kısacında Akıllı Beslenme”** ve **“Şeker”** adında iki kitap üzerinde çalışmaktadır.

Endüstriyel tarım yukarıda da belirtildiği gibi çok geniş tarlalara tek tip bitkinin ekildiği tarım olduğundan ve büyük tarım makineleri ile işlendiğinden ciddi bir şekilde toprak kaybına da (erozyon) yok açmaktadır. Buna bir de vahşi sulama eklenince, toprak kaybı ürkütücü boyutlara varmaktadır. Türkiye toprak erozyonu ile tarım yapılabilecek toprak katmanını %60 oranında kaybetmiştir. Tarım yapılabilen toprak katmanı sadece 50 cm’dir. Son 60 yılın hatalı tarım politikalarıyla Türkiye ortalaması 20 cm’ e inmiştir. Böyle devam ederse 20-30 yıl sonra bir demet maydonoz yetiştirecek toprağımız kalmayacak.

Tam da bu olumsuzluktan kendine yarar sağlamaya çalışan diğer bir tarım modeli topraksız tarımdır. Evet doğru okudunuz. Topraksız.

Bundan sonra domatesiniz, patlıcanınız fabrikada üretilecek, hiç toprak kullanılmadan. Emperyalist şirketler yediğimiz bir sap nanenin bile rantına

kazanmak peşindedir. Bu ürünleri hâlâ besin maddesi olarak adlandırmanın tıbbî açıdan olanağı kalmamaktadır.

Üçüncü tarım modeli son yıllarda özellikle Avrupa’da tüm tarım alanlarının %1-15’inde (ülkeden ülkeye çok değişik oranda) uygulanan organik tarımdır. Bu tarım modeli ülkemizde de giderek taraftar bulmakta. Sağlık açısından bakıldığında organik tarım hiç kimyasal madde kullanılmadan yapılan bir tarım modeli olduğundan kesinlikle desteklenmesi gerekir. Ancak sosyo-ekonomik açıdan durum daha farklıdır. Aynı endüstriyel tarım gibi organik tarım da girdi maliyeti yüksek, dışa bağımlı bir tarımdır. Organik tarım sertifikası veren Türkiye’deki 8 kuruluşun tümü yabancı şirketler. Kullanılan organik gübre ve organik ilaçlar ithal edilmek zorunda. Bu nedenle küçük çiftçi organik tarıma geçememektedir.

Çiftçi, bir çift öküzle işlenebilen tarım arazisi sahibi olana denir. Diğer taraftan çifti topraktan elde ettiğinin bir kısmını hayvana yediren, hayvanın gübresiyle de toprağını besleyen kişiye denir. Hayvancılık ile tarım birbirini bütünleyen, girdi maliyetini düşüren dolayısıyla çiftçinin emeği karşılığı karnını doyurabildiği bir sistemdir. Bulardan hangisini çıkartarsanız sistem

çöker. Çiftçi-Sen Genel Başkanı Sn. Abdullah Aysu çiftçiyi bu şekilde tanımlamaktadır. Tarım konusunda 5 kitabın yazarı olan Aysu aynı zamanda bir çiftçi.

“Kenan hoca bizi Ortaçağ geri götürmek istiyor.” “Küçük çiftçilikle 75 milyon nüfusa ulaşmış Türkiye’yi nasıl doyururuz?” gibi itirazları duyar gibi oluyorum. Çok haklısınız bunları dü-

şünmekte. Çünkü yıllardır yediğimiz ekmekte, soğanda gözü olanlar bize “modern tarımı” dayattılar. Tarım ne kadar modern olursa girdi maliyeti o kadar artar ve harcanan paralar emperyalist şirketlerin kasasına akar. Oysa ki sağlıklı beslenme için gerekli sağlıklı ürünleri sadece ve sadece organik tarım ve daha iyisi “bilge köylü tarımla” [1] üretmek mümkün.

Bilge köylü tarım kendi tohumunu kullanarak, hiç kimyasal kullanmadan, zararlılara karşı 10 bin yıllık tarım geçmişi olan bu toprakların bilgeliklerinden yararlanan tarımdır; toprağa dost, kurda kuşa dost, insana dost.

Gelelim doyurma meselesine.

Malum dünyada bir milyarı aşkın aç insan var. Bunların %70'i çiftçi. Ne büyük ironi değil mi? Gıda üretkenler açlıktan ölüyor. Yine bir milyar açın %70'i Asya kıtasında yaşıyor. 2006 yılında Asya Kalkınma Bankası Asya'daki açlar doyurulmak isteniyorsa girdi maliyeti düşük küçük çiftçi tarımına dönülmesi gerektiğini bir rapo-

Bir bürokrat bir köyün yakınından geçerken ayağı kayıp bataklığa düşünce "İmdat" diye bağırdı. "Boğuluyorum. Kurtarın beni!"

Yakındaki bir köylü, sesini duyup yaklaştı; ama kurtarmak için

hiç çaba göstermeyince adam paniğe kapılarak "Lütfen" diye yalvardı "Bir dal uzat. Kurtar beni!" Köylü, "Olmaz" dedi "Sen şu anda Hazine toprakları üzerindesin. Hazine'den bir şey almak suçtur!" Adam şaşkınlık ve öfkeyle "Dalga

runda belirtti.

Haydi diyelim ki Asya Kalkınma Bankası yanıldı. Kapitalizmin baş bekçisi Dünya Bankası 2009 yılında aynı içerikli bir rapor yayınladı. Gerçek bu! İnsanları doyurmak istiyorsanız ve bunu binlerce yıl daha sürdürmeyi düşünüyorsanız tek çare var: toprağa, kuşa-kurda, insana saygılı bilge köylü tarımı.

Hayvancılık için de aynı gerekçeler geçerli. Merada otlayan hayvan ile çelik kafeslere hapsedilmiş hayvanların et ve sütü arasındaki fark yani küçük çiftçilik ile "modern" hayvancılık arasındaki fark hasta olmakla olmamak arasındaki fark kadardır.

Bunun ayrıntısını gelecek yazımda açıklayacağım.

Sağlıcakla Kalın. •

kenandemirkol@butundunya.com.tr

[1] Abdullah Aysu'nun tanımı.

mı geçiyorsun" diye bağırdı. "Ölüyorum. Kurtar beni!"

Köylü sakince yanıtladı: " Ben Hazine'den mal alıp suçlu duruma düşmem. Önce gidip muhtara haber vereceğim.

O kaymakamı, kaymakam da valiyi arar. Mal müdürüne sorulur. Eğer Hazine arazisi değilse, vali itfaiyeye talimat verir ve seni kurtarırlar..."

Adam isyan ederek " İyi ama " dedi,

"O zamana dek ben ölüyorum."

Köylü güldü "Ben ölmezsin demiyorum ki" diye yanıtladı "Ölsen de, bürokrasiye uygun ölürsün!"

Gönderi: NURAY BARTOSCHEK

Adalet topaldır, ağır yürür ama gideceği yere er geç varır.

Mirabeau

Alton Logan, tam 26 yıl önce ABD'nin Illinois Eyaleti'nin Chicago kentindeki bir McDonalds restoranında, bir güvenlik görevlisini öldürmekten suçlu bulundu ve yaşam boyu hapis cezasına çarptırıldı.

Gönderi: NURAY BARTOSCHEK

Logan ısrarla cinayeti işlemediğini söylese de, üç görgü tanığının ifadeleriyle yetinen mahkeme heyetinin görüşü değişmedi.

Bu tutuklamadan bir ay sonra, Andrew Wilson, avukatı Dale Coventry'ye McDonalds lokantasındaki cinayeti kendisinin işlediğini itiraf etti. Ancak Amerika'daki avukat-müvekkil ilişkisini belirleyen hukuk kurallarına göre Dale Coventry, müvekkili Wilson'un katil olduğunu hiç açıklayamadı.

Alton Logan somut kanıt bulunmaması nedeniyle, üç görgü tanığının ifadelerine dayanılarak 26 yılını cezaevinde geçirdi. Durumdan vicdanen çok rahatsız olan avukat Coventry, bildiklerini belgeleyen bir yeminli ifadeyi kaleme alarak no-

tere onaylattı ve bir kasaya kilitledi. Gerçek katil Andrew Wilson ölünce Avukat Coventry kasayı açtırdı ve Logan'ın serbest bırakılmasını sağladı. Coventry, yıllar sonra "katili açıklamamı kurallar engelliyordu, ben de etik kurallara uydum. Masum bir insanı suçlu buldular ve ben de hiçbir şey yapamadım" diye konuştu.

Hayatının baharında girdiği Stateville Hapishanesi'nde 26 yıl geçiren Logan, gazetecilere idam cezasının "hızlı ölüm", ömürboyu hapis cezasının ise "yavaş ölüm" anlamına geldiğini söyledi ve hapishanede "yavaş yavaş öldüğünü" belirtti.

Alton Logan, hapisteyken hem annesini, hem de kendisini büyüten annesini kaybetti. Büyük bir üzüntü içinde olan annesi ve büyük annesine suçsuz olduğu konusunda sözcüklerden başka bir kanıt sunamadı. Yıllarca bu sızıyı yüreğinde taşıyan Alton Logan, kendisine "Şimdi ne yapacaksın" diye soran gazetecileri, "Mezarlığa gideceğim ve annem ile konuşacağım. Ona, eve döndüm büyük anne diyeceğim" diyerek yanıtladı. •

SPORUN DÜNYASI

Metin Gören

Tersane İşçiliğinden Şövalyeliğe; Sir Alex Ferguson

üzerinde duran pembe yüzlü bakışları sert kişi, İngiltere'nin en popüler kulüplerinden biri Manchester United'in yeni teknik direktörü Alex Ferguson'dan başkası değildi. İskoç teknik direktör 6 Kasım 1986 yılında gerçekleştirilen

transfer işlemiyle, tam ondokuz yıldan bu yana şampiyon olmayan kırmızı şeytanları girdiği bunalımdan kurtarmaya gelmişti.

Vasat bir futbolcu olarak oynadığı

İngiltere'nin Manchester kentindeki ünlü Old Trafford stadına çıkarılan adam, şaşkınlık içinde binlerce taraftarın gösterisini izliyordu. Yürüdüğü yolların tozu hala ayakkabısının

on altı yılda, altı farklı takım ve attığı yüz yetmiş dört gol, üç farklı takımla kazandığı iki lig şampiyonluğu ve de iki kupanın da Manchester United gibi bir takımın sorumluluğunu taşımaya yetmeyeceği görüşünde olanlar çoğunluktaydı. Gelmeden üç yıl önce İskoç takımı Aberdeen'le kazandığı Avrupa Kupa Galipleri Kupası ve Celtic ve Rangers gibi ünlü takımların arasından sıyrılıp, lig şampiyonluğunu ellerinden alabilme başarısı nedeniyle Ferguson'un yeni görevini hak ettiğini düşünenler de vardı. İskoç teknik direktörün mucize yaratmasını bekleyenler çoğunluktaydı.

On iki yıl önce haftalığı kırk Pound'a parttime bir antrenör olarak işe başlayan Ferguson ne yüklediği ağır görevi taşıyamayacak dek acemi, ne de ligdeki konumu iç açıcı olmayan bir takımın kendilerini alkole veren futbolcularıyla mucize yaratabilecek sihirbazdı. İskoç teknik direktörün üstlendiği görev çok riskliydi.

Ailesinden gelen disiplin ve öz güveni işine yansıtarak kolları sıvayan Ferguson, tersanede geçen işçilik yıllarından edindiği küfürbazlığı da anlayışına monte ederek şekillendirdiği teknik direktörlük modelini, dikta yönetim uygulamasıyla, "Hiç kimse teknik direktörden üstün değildir." tümcesine değin uzattı. Bu güne dek süregelen başarısının bu denli disiplinli uygulamalardan kaynaklandığını düşünen İskoç teknik direktörün, tutkularını a-

Manchester United Teknik Direktörü 1998-1999 sezonuna dek en büyük mucizesini gerçekleştirememişti. O yıl, büyük bir başarı elde edecek ve en büyük üç kupayı bir sezonda müzesine taşıyacaktı.

bartıp bunu otoyoldan kendisini sollayıp geçen futbolcusuna ceza vermeye dek götürmesi de ilginçti.

Bir karşılaşmada yediği bir gol için kalecisi Schmeichel'e devre arasında bağırarak, işi küfüre değin götüren Alex Ferguson'un, ertesi gün pozisyon tekramını izledikten sonra ünlü kaleciye yönelik söylemi, hatasını kabul etmek yönündeydi; "Haklısın. Yeni aldığım

bu gözlükler, oturduğum yerden iyi göstermiyor, değiştirmeliyim."

Bunlar yaralı kartal Manchester United'i sıkıntıdan kurtaramadı. İskoç teknik direktör bıçak sırtı bir yolda dengesizce yürüyordu. United taraftarları da Ferguson'un devam eden başarısızlığın yarattığı öfke ile teknik direktörle aralarını iyice soğutmuşlar, karşılaşma öncesi ve sonrasında skor ne olursa olsun eylemlerini sürdürüyorlardı. İskoç teknik direktörün pes etme gibi bir düşüncesi yoktu. Ferguson tüm olumsuzluklara karşı direnişini sürdürmeye devam etti ve kazandı.

Manchester United Teknik Direktörü 1998-1999 sezonuna dek en büyük mucizesini gerçekleştirememişti. O yıl, büyük bir başarı elde edecek ve en büyük üç kupayı bir sezonda müzesine taşıyacaktı. İskoç teknik direktör koşullar ne olursa olsun gösteri-

len emeğe saygı duyulmasını istiyordu. Paylaşım, yardımlaşma ve birlikte hareket edebilme Ferguson'un tersane işçiliği sırasında kazandığı derinliği olan düşüncelerin, takım yönetiminde kullanılmasıydı.

Alex Ferguson'un teknik direktörlük yaşamını etkileyen ve dünyanın en saygın kişilerinden biri olmasını sağlayan iki önemli oyuncu Leeds United'dan alınan Fransız oyuncu Eric Cantona ve partneri Mark Hughes'ti. İki oyuncunun sergilediği olağanüstü performans Manchester sokaklarının yeniden kırmızı renkleri boyanmasını sağladı. Ferguson takımında ilk başarıyı bu iki oyuncunun mükemmel oyunlarıyla elde etti; İngiltere'de yılın menajeri ödülü ona tarifi zor bir keyif verdi.

Futbol sihirbazı Alex Ferguson 2004 yılında yeni bir rekor daha kırdı.

Mark Hughes

Eric Cantona

Fransızların ünlü takımı Lyon'a karşı oynadıkları Şampiyonlar Ligi karşılaşmasında, takımının başında bininci kez sahaya çıkan İskoç teknik direktörün, doksan dakika sonunda açıklaması dikkat çekiciydi; "Bir teknik adam nasıl olurda bir takımın başında bininci karşılaşmaya çıkar. Bu çok büyük bir başarıdır. Kendimle övünüyorum."

Sir Alex Ferguson'un rekorlarla dolu futbol serüveni, kim bilir nereye dek sürecek. Bunu kendisi de bilmiyor. Soranlara, "Henüz çok erken. Sanırım, cenaze törenim sırasında açıklama yaparım." şeklinde ilginç bir yanıt veriyor.

Manchester United'in efsane teknik direktörü, yaşamı boyunca kendisini çok üzen olumsuzlukların arasında, tam kırk yıl sonra kendi sahasında Fenerbahçe'ye Boliç'in golüyle yenilmelerini de gösteriyor.

İskoç teknik direktöre göre; biz

İskoç teknik direktöre göre; Türkler'in başka ulusların insanlarını şaşırtmaktaki mahareti sözcüklerle anlatılamaz.

Türkler'in başka ulusların insanlarını şaşırtmaktaki mahareti sözcüklerle anlatılamaz. •

metingoren@butundunya.com.tr

İÇTEN TEŞEKKÜR

Bir geceyarısına doğru Alabama Otoyolu'nun kenarında duran bir zenci kadın gördüm. Yoğun yağmurda, bozulan arabanın dışında dikkat çekmeye çalışıyor; geçen her arabaya el sallıyordu. Yanında durdum. 60'lı yıllarda bir beyazın bir zenciye, hem de Alabama'da, yardıma kalkışması pek olağan değildi. Onu kente götürüp bir taksi durağına bıraktım. Ayrılırken ısrarla adresimi istedi, verdim. Bir hafta sonra, kapım çalındı. Muazzam bir konsol televizyon indiriyordu adamlar. Bir de not ekliydi, armağanda...

"Otoyoldaki yardımınıza teşekkür ederim. O korkunç yağmurda kendime güvenimi yitirmek üzereydim. Sizin sayenizde ölmekte olan kocamın yatağının baş ucuna zamanında ulaşmayı başardım. Biraz sonra son nefesini verdi.

Tanı bana yardım eden sizi ve başkalarına karşılık beklemezsizin yardım eden herkesi kutsasın... En İyi Dileklerle,

Bayan Nat King Cole."

Size hizmet edenleri hep hatırlayın...

	4		7		2		8	
6			3		4			1
		9		5		4		
1	5						6	3
		7		2		8		
4	8						1	9
		6		7		1		
5			4		6			2
	2		9		1		5	

Sudoku Yapamayanlar İçin

8		1			9		7	4
	9						6	1
2						8		
				6				3
			4	3	2			
6				1				
		4						8
1	8						2	
9	3		5			1		

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

ZALİM İKTİDARLAR HESAP VERİYOR

Dünyada hiçbir Marksist yönetimde görülmedik ölçüde aşırı şiddet uygulamasına başvuran ve Kamboçya'da 1.7 milyon kişinin ölümüne neden olan Kızıl Kmerler, iktidardan düştükten yıllar sonra, işlediği suçların hesabını veriyorlar.

Birleşmiş Milletler'in (BM) desteklediği Phnom Penh'deki mahkemenin açıklamasına göre, işkenceci cezaevi müdürü Kaing Guek Eav'a "insanlığa karşı suç işlemekten" 30 yıl hapis cezası verildiği belirtildi.

İşkenceci cezaevi müdürü Kaing Guek Eav 30 yıl hapse mahkum oldu.

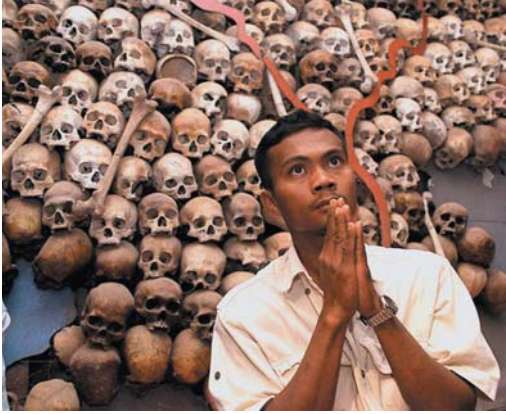
Takma adı "Douch" olan müdürün önce 35 yıl hapis cezasına çarptırıldığı, ancak 10 Mayıs 1999-13 Temmuz 2007 döneminde "yasalara aykırı olarak geçirdiği tutukluluk dönemi" göz önüne alınarak, cezasında beş yıl-

lık indirimine gidildiği kaydedildi.

Söz konusu cezaevinde 1975 ile 1979 arasında 15 bin kadar kişi işkence görmüş ve ardından öldürülmüştü.

Mahkemede yargılanacak diğer 4 kişi arasında Pol Pot iktidarının Dışişleri Bakanı Ieng Sary, Ieng Sary'nin eşi ve eski Sosyal Yardım Bakanı Ieng Thirit, Kızıl Kmer Yönetimi'nin eski lideri Khieu Samphan da bulunuyor. Kaing Guek Eav dışındaki diğer sanıklar henüz mahkeme önüne çıkmadı. Çoğu hasta ve yaşlı olan sanıkların dava sonuçlanmadan hayatlarını kaybedecekleri düşünülüyor.

Uluslararası katılımlı Kamboçya mahkemesi, BM ile Kamboçya hükümetinin 10 yıla yakın süren pazarlıklarının ardından Temmuz 2006'da kurulmuştu. 28 yıl boyunca Pol Pot iktidarının pek çok yetkilisi Kamboçya'da hiç dokunulmadan yaşamına devam etmiş, bazıları ise politik pozisyonunu korumuştular. Şimdiki Başbakan Hun Sen, eski bir Kmer askeriydi.

Kızıl Kmerler döneminde öldürülenlerin 1.7 milyon olduğu tahmin ediliyor.

Kızıl Kmerler, Kamboçya'da gerilla savaşıyla iktidarı ele geçirerek 1975-79 arasında ülkeyi yöneten radikal komünistlerdi. 1960'ların başlarında Fransa'da eğitim görmüş Marksistlerin yönetiminde Prens Norodom Sihanouk'a karşı bir ayaklanmaya katılan komünistler, 1967'de bir köylü isyanında, 1968'de ise hızla yayılan bir kabile ayaklanmasında yer aldılar. Mart 1970'te Prens Sihanouk'u deviren General Lon Nol liderliğindeki sağcı darbeyle Kmer Cumhuriyeti kuruldu.

Darbeden kısa bir süre sonra ABD ve Güney Vietnam birliklerinin ülkeyi işgal etmeleriyle Kamboçya Vietnam Savaşı'nın taraflarından biri durumuna geldi.

Yaklaşık beş yıl süren iç savaş boyunca komünistler kırsal kesimlerinin tümünde iktidarlarını pekiştirdiler. Nisan 1975'te başkent Phnom Penh'i başarılı bir saldırıyla ele geçirdiler. Ardından Demokratik Kamboçya hü-

kümetini kurdular.

Mart 1976'da Khieu Samphan devlet başkanı, Pol Pot başbakan oldu. 1977'de ise Çin çizgisindeki Komünist Parti resmen devlet partisi olarak tanındı.

Ülkedeki meslek sahiplerinin ve teknik elemanların hemen hepsi yok edildi. Kentlerde yaşayan milyonlarca kişi köylere yerleştirilerek, kolektif çiftliklerde çalışmaya zorlandı. Rejim düşmanı ilan edilenler aileleriyle beraber toplu olarak katledildi.

Yargılanacakları arasında Pol Pot iktidarının Dışişleri Bakanı Ieng Sary ve eşi de var.

Bu dönemde ekonomik sistemin felce uğraması nedeniyle baş gösteren açlık ve salgın hastalıklar sonucu ölenlerin sayısının, siyasi nedenlerle öldürülenlerle birlikte yaklaşık 1.7 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Kızıl Kmerler, 1998'de liderleri Pol Pot'un ölümünden sonra tamamen çözüldüler. Pol Pot'un ardılı Khieu Samphan'ın Aralık/1998'de teslim olmasından sonra, pekçok üyesi yakalandı. •

mehmetmuhsinoglu@butundunya.com.tr

Öğretmenleri de, Sınıf Arkadaşları da Aynı Sözde Birleşiyor:

“Aman Gayret Mehmet, Aman Sabret Mehmet...”

Röportaj: METE AKYOL

Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi'nin 50 yıl önceki öğretmenleri de, 6 /Edebiyat Bölümü öğrencileri de kucaklar dolusu selamlar, saygılar, gönüller dolusu sevgiler ve... Bitmek tükenmek bilmeyen özlem duygularını gönderdiler “1318 Mehmet”e...

Beden Eğitimi Öğretmeni Canpolat Pamay'ın, “coğrafyacı” Didar Sonat'ın, “Fransızca” Maksude Çubukçu'nun bu duygularını bir omuzumuza, 6 /Edebiyat Bölümü'nün hayat-

er'in selam, sevgi, saygı ve özlem duygularını öteki omuzumuza yükleyip, tümünü birden getirdik, biraz önce sınıf arkadaşları 1318 Mehmet'e teslim ettik.

“Unutmadan söyleyeyim Hocam,

öğretmenlerinizin ve sınıf arkadaşlarınızın bir de dileklerini getirdik size...” dedik ve Onların bu ortak dileklerini ise, sizin gözünüzün önünde, işte şimdi teslim ediyoruz Prof. Dr. Mehmet Haberal'a:

“Aman gayret, Mehmet... Aman sabret Mehmet...”

Öğretmenleri ve sınıf arkadaşları, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın çeşitli başarıları nedeniyle yıllarca çeşitli kez dile getirdikleri övünçlerini bir kez de not almam için bana yinelediler: “Biz Mehmet'in dünya çapındaki başarılarıyla 50 yıldan beri zaten övünüyor, gurur duyuyorduk...” dediler.

“Birbuçuk yıldan beri ise onun, asla öne eğdirilemeyen dimdik başıyla, örnek alınması gereken bir Türk aydını duruşuyla övünüyor, gurur duyuyoruz...”

“Ona bir kilo tuz yedirmiş olabilirler ama, kimse onun bir bardak su isteyeceğini boş yere beklemesin...”

Sınıf arkadaşlarından Hamit Kalyoncu, bir öğrencilik anısını anlattı:

“Rahmetli dedesinin bir öğüdünü, daha öğrencilik yıllarında kendine yaşam biçimi yapmıştı” dedi.

Rahmetli dedesi, şu öğüdünü Mehmet'in kulağına ta o günlerde bir küpe olarak takmış:

“Büyüdükçe öyle işler gelebilir ki insanın başına” demiş. “Gün olur bir

kilo tuz yemek zorunda kalırsın ama... Yine de kimseden, bir yudum bile su istemeyeceksin.”

“Mehmet, dedesinin bu öğüdünü öğrenciliğinde de tutuyordu, şimdi dünya çapında koskoca Profesör oldu, dedesinin bu öğüdünü yine aynı sadakatla tutuyor” dedi Hamit Kalyoncu.

“Ona bugünün ortamında bir kilo tuz yedirmiş olabilirler ama, kimse onun bir başkasından bir yudum bile su isteyeceğini boş yere beklemesin...”

Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi'nin o yıllardaki Beden Eğitimi Öğretmeni, eski ulusal atletlerimizden Canpolat Pamay ise, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın yalnızca öğretmeni olması özelliğiyle değil, 85 yaşının verdiği bir babalık duygusu ve 1920'lerden gelen bir Cumhuriyet çocuğu kimliğiyle de öğrencisini seviyor, izliyor ve onunla övünüyor, gurur duyuyor. “Bir öğretmenin başarısı öğrencisinin başarısıyla ölçülür” diyerek kendine de bir pay çıkarmanın öğretmenlere özgü yüreksel lezzetini duyumsuyor...

Öğretmen deyince, “Aman kaçırma!” korkusuyla Mehmet'in kollarına girmiş, onu mengene gibi aralarına sıkıştırmış polislerin öğretmenleri geliyor aklına o an... Meslektaşlarına “acıyorum” diyemediği için olacak, hayret ettiğini söylemekle yetiniyor Canpolat Pamay:

“Keşke yalnızca aman kaçmasın diye onun kollarına sarılmış polislerin değil, Mehmet'i terörist diye suçlayan savcılarının da, yargıçların da öğretmeni olsaydım” diyor. “Onlara alfabeden önce, 'yakalama' sözcüğünün ve terörist

sözcüğünün anlamını öğretirdim...”

Ve, “hukuk dili imiş” diye “alaylı bir gülümseme” ile aralanan dudaklarının kenarından, bir kiraz çekirdeği önemsizliğiyle, “yakalamak” sözcüğünü çıkarıyor, bir kenara atarcasına başını yanına çeviriyor.

“13 Nisan 2009 sabahı polisler onu ‘Aman kaçabilir’ korkusuyla kollarından yakalamışlar, kendilerinin gittiği yöne doğru götürüyorlardı. İşte o gün başladım Mehmet'i telefonla aramaya ve bugüne değin aralıksız sürdürüyorum aramalarımı. Yüzlerce kez arayıp, hatırını sormama ve sağlık durumunu öğrenmek istememe karşın kendisiyle bir kez bile konuşamadım... Fakat her aradığımda sağlık haberini aldım, gözlerinden öptüğümü bildiren notumu iletebildim...”

Gözlerinde sık sık oluşan nem taneciklerini saklamak için bakışlarını Karadeniz'in sonsuzluğuna dikiyor ve ancak bir süre durakladıktan sonra sürdürüyor sözlerini:

“Her aradığımda da hem o günkü sağlık durumunu öğrenemedim, hem de kendisine duyurmak istediklerimi hep duyurabildim...”

Hastanedeki nöbetçi kat hemşiresi açıyormuş telefonu.

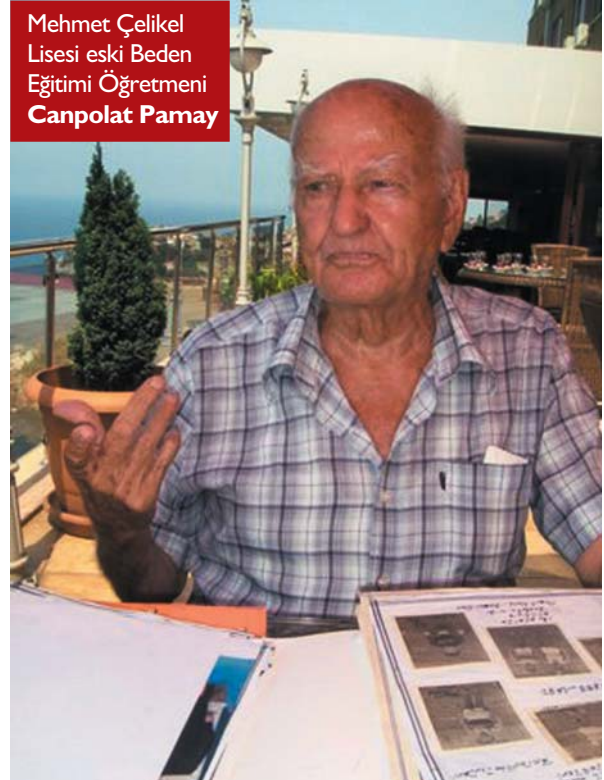
“Beni de, sesimi de artık tüm hemşireler tanıdılar, adımla da öğrendiler” diyor. “Önce onlar benim hatırımı soruyorlar, sonra da ben onlardan Mehmet'in o günkü sağlık durumunu soruyorum. Aldığım

haber sevindirici olursa, bir de not yazmalarını rica ediyorum hemşire hanımlardan. Onlar da kırmıyorlar beni, söylediklerimi yazıp, Mehmet'e ulaştırıyorlar.”

Emekli öğretmen Canpolat Pamay, çantasından orta boyda, kalınca bir not defteri çıkarıyor, kapağını kaldırıyor:

“Mehmet'e telefon ettiğim günün tarihini ve saatini, sonra da konuştuğum hemşire hanımın adını yazıyorum buraya” diyor. “Daha sonra da, onlardan aldığım bilgilere göre, Mehmet'in o günkü sağlık durumunu kaydediyorum. Telefonu kapatmadan da, Mehmet'e iletmek istediğim birkaç satırı yazdırıyorum hemşire hanımlara...”

Not defterinin açık duran birinci sayfasına kayıyor gözlerim.

**Mehmet Çelikel
Lisesi eski Beden
Eğitimi Öğretmeni
Canpolat Pamay**

“Senin nasıl harika öğrencim ve çok büyük ilim adamı olduğunu bütün dünya ve bizler bilmekteyiz.”

“Not edebilir miyim, Sayın Hocam?”
“Elbette, elbette” diyor. “Gizlisi, saklısı yok ki bunun... Buyurun, yazın...”

İşte 13 Nisan 2009 günü, emekli öğretmen, “yaşayan Cumhuriyet çocuğu” Canpolat Pamay’ın not defterine yazdıkları:

“Kanal B Televizyonu’nu izliyorum bütün gün: Tek Türkiye’ m var. Atatürk ve ilkelerine inandım. Ölünceye kadar da izindeyim. Ömrümü Türkiye’ye adadım. Tek Atatürk var. Tek Mehmet Haberal var.”

Not defterinin bir başka sayfasında, şu not var:

“Öğrencim en büyük insan, en büyük doktor, en büyük ilim adamı ve büyük Profesör. Öğrencim Mehmet Haberal’a geçmiş olsun der, gözlerinden öperim. Üzüntüm çok büyüktür.”

Birkaç sayfa sonra 17 Nisan 2009 tarihi altında bir telgraf metni yer alıyor:

“Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal, Haseki Hastanesi, İstanbul.

Senin sağlığın için duacıyız. En kısa zamanda aramızda olmanı ve Türkiye’mizin insanı için görevlerinin devamını ümitle bekliyorum. Büyük geçmiş olsun. Gözlerin-

den öperim. Canpolat Pamay.”

Birlikte sayfalar açıyoruz, günleri, haftaları, ayları geçiyoruz. İşte, Ağustos’a geldik. Sağ üst köşesinde 24 Ağustos 2009 yazılı sayfadaki notları okuyoruz birlikte:

“Hemşire ile konuşabildim. Durumu iyi imiş. İsmail Bey’le bana selam söylemiş.

Saat 11.55: Ali Haberal ile konuştum. ‘Akşam yanındaydım. Bir süre görüştük. Sağlığı iyi’ dedi. Akşam telefona Dr. Polat Bey çıktı. ‘Konuşmalar yasak. Ancak sağlığı iyi’ diyebildi.”

Canpolat Pamay’ın not defterinin 15 Eylül 2009 tarihli sayfasında ise, öğrencisi “Mehmet”e çektiği bir telgraf daha var:

“Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal, İstanbul Üniversitesi, Kardiyoloji Enstitüsü, Haseki, İstanbul.

Türkiye’ m için büyük Tanrı’ m ve tıp ilminin yetkilileri sizi en kısa zamanda aramıza katacaklardır. Senin nasıl harika öğrencim ve çok büyük ilim adamı olduğunu bütün dünya ve bizler bilmekteyiz. Sana inancım ve güvenim tamdır. Bayramın kutlu olsun. Gözlerinden öperim. Canpolat Pamay.”

Bu sayfadaki tarih ise, 2 Kasım 2009.

“Sekreter hanımla konuştum. Mesajımı ileticek. Durumu iyimiş.”

Aynı sayfada 5 Kasım 2009 tarihi: “Sekreterle konuştum. ‘Bugün ağrıları var’ dedi. Gece uyuyamamış. Mesajımı ileticek.”

25 Kasım 2009: “Doktoruyla konuştum. Grip olmuş. ‘Şimdi daha iyi’ dedi.”

27 Kasım 2009: “Hemşire.... İle konuştum. Bazı sorunlarından bahsetti. Aradığınızı söyleyince çok memnun oluyor’ dedi.”

Öğretmen Canpolat Pamay, “harika öğrenci” si Mehmet’in bir zamanlar sınav notlarını yazdığı not defterinden sonra şimdi de “evladı olarak gördüğü 50 yıl önceki öğrencisi”, “dünyaların tanıdığı büyük tıp adamı” Prof. Dr. Mehmet Haberal için bambaşka bir not defteri tutuyor, bambaşka notlar yazıyor o defterine.

Sonra da, “Bu günleri de mi görecektik?” üzüntüsünün gözlerinde yansıyan izlerini saklamak için bakışlarını, kimbilir kaçınıcı kez, yine Karadeniz’in sonsuzluğuna dikiyor ve... Mehmet Çeliker Lisesi’nin 50 yıl önceki mezunlarından hayatta olanlarına törenle verdikleri onur şildlerinden, üzerinde “1318 Mehmet Haberal” numarasının ve adının yazılı olduğu şildi uzatıyor.

“Bunu İstanbul’da Mehmet’e verirsin” diyor...

Benim, şildin üzerindeki yazıları

okumak için gözlerimi kendisinden ayırdığım birkaç saniyelik süreden yararlanıyor, o fırsatı kaşla göz arasında değerlendiriyor ve artık saklayamadığı göz yaşlarını avuçlarının dip bölümleriyle siliyor...

Yeniden göz göze geldiğimizde, bu kez sesi çapaklı ve kesik kesik çıkıyor dudaklarından:

“Söyle ona... Hasretle gözlerinden öptüğümü söyle... Bir de... Kendine dikkat etsin, ‘Ya kuvvet’ desin, ‘Hadi

gayret' desin, biraz daha sabretsin..."

Omuzlarımda Zonguldak'tan getirdiğim bu emanetleri, elbette avukatları aracılığıyla, Prof. Dr. Mehmet Haberal'a ulaştırdıktan sonra, bu kez posta kutumda, ona Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden bir sınıf arkadaşından gelen bir mektup buldum. Dr. Atilla Güngör imzası vardı mektubun altında. O mektubu ise şimdi buradan, Bütün Dünya aracılığıyla iletelim ona da, size de:

"Değerli Kardeşim Mehmet, 'Suçum Ne?' başlıklı mahkeme savunmanı üzümlerle okudum.

Değerli kardeşim, sınıf arkadaşım (A.Ü. Tıp Fakültesi'nden), sen suçunun ne olduğunu soruyorsun. Senin suçun (!!!!) pek çok...

Daha üniversite sıralarında, prensiplerinden ödün vermeyen, dürüst bir adamdın kısacası...

Ne yaptın? Çalıştın, çabaladın, aylarca, yıllarca koşturdun, uğraştın, vakıf kurdun, hastaneler açtın, üniversite kurdun, televizyon kanalı kurdun. Bunlar yetmiyormuş gibi, Kanal B'de sık sık paneller, açık oturumlar düzenledin.

Bütün bu suçların üzerinde tuzu biberi olan Kanal B'deki programlara çıktın, bütün gücünle "Bu ülke bizim. Bu ülkede sarfedilen çabaları boşa çıkartmayacağız" dedin, "Bu ülkeyi böldürmeyeceğiz, sattırmayacağız" dedin.

Sözde değil, özde Atatürkçü olduğunu vurguladın, üstelik bunu kanıtladın. Oldu mu (!!!!!) şimdi?

Eskiler daha insafliymiş. Onlar,

"Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar"mış. Şimdikiler kovmuyorlar, artık hapse atıyorlar.

Mete Akyol'un yazdığı gibi, "Bu da Geçer Yahu..."

Sevgili Kardeşim, Arkadaşların olarak gönlümüz seninle. Hak, yerini mutlaka bulacak. Senden şimdi tek isteğimiz, sabırlı olmadır.

Gözlerinden öperim, canım kardeşim. Dr. Ş. Atilla Güngör"

Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Zonguldak'tan, 50 yıl önceki öğretmenlerinden ve sınıf arkadaşlarından getirdiğimiz sevgi, saygı ve özlem duygularıyla "Aman Gayret Mehmet, Aman Sabret Mehmet" dileklerini ilettiler ama...

Sırada, Türkiye'nin dört bir yanından ve halkımızın her kesiminden gelen yüzlerce, binlerce sevgi, saygı, özlem iletileri ve "Aman gayret, Aman sabret" dilekleri var, ona iletilecek. Onları da ulaştırmanın bir yolunu buluruz da...

Bir de davetler konusu var... Asıl o davetleri ne yapacağız, onu bilemiyoruz.

Binlerce kişi, "Haydi artık görevinin başına" dedikleri mektup ve iletilemlerle kendisini göreve çağırıyor.

Onlara verebileceği bir yanıt yok ki... Kaç günlük, kaç aylık, kaç yıllık ceza kestiler başına, bilmiyor ki... Cezasını bilmesinden vazgeçtik; suç nedir, daha onu öğrenemedi ki...

Birbuçuk yıl oldu, kimse onun yaptığı bir suç da bulamadı, kimse onun üstüne uydurulabilecek bir suç da bulamadı... •

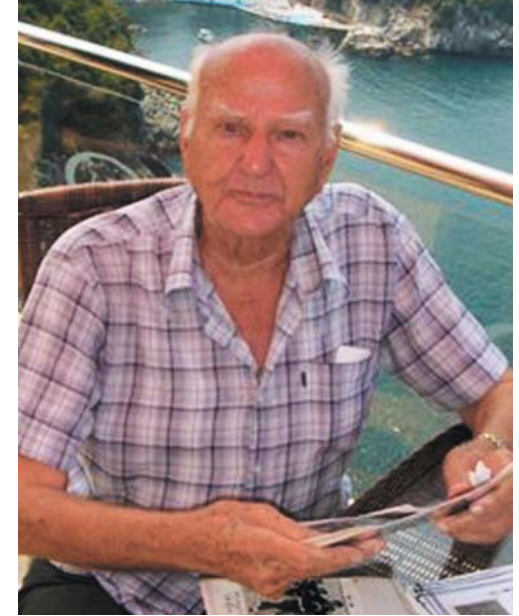
"Ebedi Öğretmen" Canpolat Pamay'dan, Eğitim ve Öğrenim Kuralları

Yazan: Gülçin ORKUT

Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi, kurulduğu 1938 yılından buyana öğretim kadrosunun üstün donanımlı öğretmen ve yöneticileri yanısıra, toplum yaşamımızda üst düzey görev ve sorumluluklar alan, ülke ve insanlık hizmetinde büyük başarılar sağlayan öğrencileriyle de, Türkiye'de ön sıralarda yer edinmiş bir ulusal eğitim ve öğrenim kurumumuzdur.

Öğretmenlik yaşamının tümünü Mehmet Çelikel Lisesi'nde geçiren Canpolat Pamay, Beden Eğitimi öğretmeni olduğu lisenin uzun süre müdürü olarak da görev yapmıştır.

Ulusal atletizm takımında yer alarak, ülkemizi yurtdışındaki çeşitli yarışmalarda temsil eden ve emekliliğinden sonraki yaşamını bu kez okul duvarları

Canpolat Pamay, gurur duyduğu öğrencilerinden gazeteci Fikret Bila ile

dışında, tüm Zonguldak'ta, Zonguldaklıların "Canbaba"sı kimliğiyle sürdüren "ebedi öğretmen" Canpolat Pamay, bugün 85 yaşını aşmış olmasına karşın, gençlere örnek oluşturan bir dinamizmle bilgi ve deneyimlerini, tüm gençlerle paylaşmakta, onlara yardımcı olmaktadır. Tüm Yaşamını "Daha iyi insan daha donanımlı insan" oluşturmak amacıyla eğitim ve öğretim çalışmalarına adanmış Canpolat Pamay'ın, her birini ilkeleştirdiği bu konudaki görüşlerini bir sonraki sayfamızda bulacaksınız.»

Eğitim ve öğretimde Canpolat Pamay görüşleri

- Eğitim politikası uzun süreli olmalıdır.
- Eğitimin esas yasaları, her siyasal değişiklikte değiştirilmemelidir.
- Demokratik ve laik eğitim, özümüzü oluşturmalıdır.
- Yeniliklere, temel unsurlar korunarak açık kapı bırakılmalıdır.
- Çağdaş eğitime, ulusal eğitimin temel ilkeleri daha iyi saptanarak yer verilmelidir.
- Eğitim konusunun kısa vadeli çıkarlar için kullanması önlenmelidir.
- Eğitim ve öğretimi eksik verebilecek donanımda öğretmenler yetiştirilmelidir.
- Yönetici konumundaki kişilerin atanmaları, kişisel görüş ve hesaplar düşünülmeden yapılmalıdır.
- Öğretmenlere uygun çalışma koşulları yanısıra, uygun yaşam koşulları da sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin başarıları, yetiştirdikleri öğrencilerinin eğitsel ve toplumsal çalışmalarındaki başarılarına göre belirlenmelidir.
- Siyasal görüş ayrılıkları, eğitim düzenine yansıtılmamalıdır.
- Uygulamalı eğitim ve öğretim sistemi yaygınlaştırılmalıdır.
- Öğrenci, üretici ve yaratıcı olmaya yönlendirilmelidir.
- Okul kitaplarının öztürkçemizi

zedelemen yazılımaları ön plana alınmalıdır.

- Liseyi bitiren öğrencilerin yüksek öğrenime geçişleri, uzun vadede değiştirilmeyecek biçimde düzenlenmelidir.
- Üniversiteye giriş eşitliği sağlanmalı.
- Çağdaş insan, yaratıcı, yönlendirici, dünyaya açık, çok yönlü ve önder niteliklidir. Bu insanların yetiştirilmelerini sağlayacak kurumlarda, bu amaca yönelik tüm olanaklardan yararlanılmalıdır.
- Türkiye'deki eğitim ve öğrenim düzeyi, yurt dışında sağlanan olanakları esas almalıdır.
- Bu yol, müsbet bilime dayalı akıl yoludur. Ezberciliği reddeden, araştırma, deney ve kanıta dayanan akılcılık yoludur.
- Atatürk'ün gösterdiği yol da, esasen budur.

C. M. Altar ile ilgili 35 yıl öncesine ait bir anı

Cevat Memduh Altar

Yazan: Dr. AHMET KURTARAN

Ankara'nın o günlerde Taşhan'daki ahşap tek sinemasında gösterilmekte olan film aniden durduruldu. Sahneye çıkan 2 zabıt yüksek sesle: "Cevat Memduh Efendi kimse bizle dışarı gelsin !..."

Almanya Leipzig'de "Güzel Sanatlar ve Estetik" üzerine müzik eğitimi görmüş 25'li yaşlarındaki genç adam, Ankara'ya dönmüş ve Cebeci semtinde oturuyordu. O gün yapacak pek bir işi de olmadığından, film seyretmeye gideceğini annesine söyleyerek evden çıkmıştı.

Aldığı batı eğitiminin heyecanını taşıyor, cumhuriyet ilkelerine ve yeni rejime gönülden inanıyordu... Ama apar topar, bir filmin durdurulup, 2 asker arasında cipe bindirilip, taşlı topraklı bir yoldan bir yerlere götürülmesine de pek bir anlam veremiyor, biraz da endişe duyuyordu.

Sonuçta yolculuk; adının Çankaya olduğunu sonradan öğreneceği bağ evinden bozma tepedeki evde sona erdi... Alındığı zemin katın bir köşesinde bilardo masasında askerler, ceketlerini çıkarmış bilardo oynuyorlardı. Biraz daha rahatladı. Bu bir tutukluluk hali değildi. Bir sebeple buradaydı ancak kimse de ona bir şey söylemiyordu. Bir köşeye sığıştı, anılara daldı...

Leipzig günlerinde, oradaki birkaç Türk öğrenci ile Kurtuluş Savaşı'nın gelişimini gazetelerden dikkatle izlemişlerdi... Günün birinde Alman gazetelerinde iri manşetlerle. "Türkler, İz-

mir önünde.”

Bir iki gün sonra da; “Türkler İzmir’e girdi” haberlerini okuyunca, olayın akışı hakkında daha etraflı bilgi için, gazete idarehaneleri önüne koştukları günü heyecanla hatırladı.

Ankara, saatin 4 olmasına rağmen, sıcaktan adeta kavruluyordu. Takvimler 1927 yılının bir Ekim günü idi. Belki de şu an içinde bulunduğu sıkıntılı durum, ona havayı böyle hissettiriyordu...

Daldığı düşüncelerden irkilerek uyandı, çevresinde bir hareketlilik başlamıştı. Askerler, ellerindeki bیلardo istakalarını yerlerine koyup, kıyafetlerine çeki düzen verdiler. Tam bu sırada, merdivenlerden aşağı, son derece bakımlı, saçları geriye taranmış, kendinden emin bakışlı bir çift mavi göz, loş bodrum katını adeta aydınlattı...

Bakışlarının muhteşem bir enerjisi vardı. Cevat Memduh; gazetelerden resmini birkaç kez gördüğü Atatürk’ü ilk kez karşısında görüyordu, kalbi duracak gibi çarpmaya başladı...

Yaver, Paşa’ya usulca yaklaşarak.. “Cevat Memduh Efendi’yi emriniz üzerine getirdik efendim.” diye tekmil verdi.

Atatürk baktı ve sevecen bir Rumeili şivesi ile “Sen misin çucuk !..” dedi.

Başkomutanla merdivenleri çıkarak, çalışma odasına geçtiler.

“Eh, anlat bakalım, Cevat, neler yaptın, neler öğrendin?”

O zaman karşısında sadece savaş alanlarının başkomutanı değil, yarınlar Türkiye’sinin Devrimci Devlet Başkanının oturduğuna bir kez daha inandı. Bu kişi yalnız bir asker değil, aynı zamanda sanat, kültür alanında da bilgi sahibi bir aydıdı...

Tam söze başlayacaktı ki yaver kapıda görüldü.

“Paşam, bir dakika bakar mısınız?”

Odada yalnızdı, göz ucu ile Paşa’nın masası üzerindeki açık kitaba gözü takıldı. Almanya’da eğitimi sırasında referans olarak verdikleri Fransız müzik bilgini Lavignac’ın “La musique et les missions” adlı müzik kitabı duruyordu. Üstelik, bazı satırların kenarına kurşun kalemle eski Türkçe notlar da alınmıştı. O zaman karşısında sadece savaş alanlarının başkomutanı değil, yarınlar Türkiye’sinin Devrimci Devlet Başkanının oturduğuna bir kez daha inandı. Bu kişi yalnız bir asker değil, aynı zamanda sanat, kültür alanında da bilgi sahibi bir aydıdı...

O tarihlerde yurt dışına sanat açısından gönderilip, dönüş yapan 3 kişi idiler. Fikret Mualla ile adını şu an hatırlayamadığı diğer ressam İstanbul’a, o ise Ankara’ya dönmüştü. Paşa; gazetelerden okuduğu bu haber üzerine, Ankara’da olan onu köşke çağırması-

tı. “Bu ne büyük bir lütf ve onur benim için.” diye düşündü.

Kısaca, bildiklerini, öğrendiklerini anlattı. Anlattı da, Paşa’nın insanı büyüleyen gözlerinin içine bakarak bunları söylemek hiç de kolay değildi.

Gazi Paşa anlatılanları dikkatle dinledi ve “Bundan sonra her salı Çankaya’ya, burada değilsem Çiftlik Marmara Köşkü’ne geleceksin.” şeklinde buyurdu.

Paşa’nın; ulusal-çağdaş kültürde reform hareketleri ile meşgul olduğunu sezmek imkânsızdı. Cumhuriyetin kuruluşundan 1 yıl sonra okullarımıza bilgili müzik pedegoglarını yetiştirecek “Musiki Muallim Mektebi”ni O kurdurmamış mıydı? O kalın kaplı kitabı karıştıran zeka, şimdi de ülkesinde sanat ve kültürümüzün oluşması için büyük bir gayret içindeydi...

İşte; Ata’nın C. M. Altar ile her salı saat 5’le 7 arasında ki çay muhabbetleri ile genç Türkiye Cumhuriyeti’nin sanat ve kültür temelleri böyle

C. M. Altar ve eşi Zeynep Altar (önde) Vakıf Başkanı M. Başman ve eşi Zeynep Başman ile törende

atılmış oldu.

Bu toplantıların ışığında; kervana yeni dehaların da katılımı ile ülkemizde sırasıyla; Maarife bağlı “Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü” (1935) ve bunu takiben yapılan Müzik Kongresi (1935) sonrasında da Prof. Paul Hindemith (1935) ile Prof. Carl Ebert’in (1936) davetleri ile Ankara Devlet Konservatuvarı (1940) kuruldu. Bunun mezunları; Ankara, İzmir, İstanbul Devlet Opera ve balelerini, Devlet Tiyatrolarını, Devlet Senfoni Orkestralarını oluşturular... Çok sesli Korolar, harika çocuklar yasanı ile de Türkiye Dünya vedetlerine sahip oldu.

Bu yazıyı kaleme alırken; bundan 35 yıl kadar önce kendisini tanımak mutluluğuna ulaştığım bu büyük müzik adamını,

Atatürk’ün öncülüğü ile Ankara Devlet Konservatuvarını organize eden Paul Hindemith (solda) bayan Hindemith Zeynep Altar ve C. M. Altar (sağda)

yaratıcı ve yapıcı Cevat Memduh Altar'ı sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duymaktayım.

Geçenlerde, Modern Folk'u 40. yılı ile ilgili bir DVD yapılmasına karar verilinece; Ata'nın TBMM açılışındaki konuşmasını buna dahil ettik, O büyük dehayı özlemle bir kez daha hatırladık...

1 Kasım 1934'de millete şöyle sesleniyordu:

“Muhterem Efendiler; bugün dinletilmeye yeltenilen musiki, yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Yapılması gereken, kendi öz benliğimizi kaybetmeden, onu genel son musiki kurallarına göre işlemeliyiz. Ancak bu sayede,

Türk Ulusal Musikisi yükselebilir, evrensel musikideki yerini alabilir.”

Modern Folk Üçlüsü'nün; 40 yıllık beraberliği ile artık misyonunu tamamladığına inanmaktayız. Bizler sadece Ata'nın gösterdiği yolda “öz benliğimizi kaybetmeden, evrensel musiki kurallarına uyararak” bir şeyler yapmaya çalıştık.

Şimdi büyük bir inançla yineleriz ki; büyük önderin 75 yıl önce önerdiği bu yol, Dünya'ya açılma arzusundaki Türk müzisyenleri'nin yarınları içinde geçerli bir hedeftir... •

(Gelecek ay: İdil Biret, C.M. Altar ve Harika Çocuklar Yasası)

AHMET KURTARAN: Modern Folk Üçlüsü olarak 41 yılı, Diş Hekimi olarak da 40 yılı geride bırakmış, halen Başkent Üniversitesi İstanbul Hastanesi Diş ve Ağız Sağlığı Bölümü Genel Koordinatörü. 200'ün üzerinde bilimsel, fikri tebliğ ve makalesi yanı sıra, ülkemizi yurt dışında; 35 ülkenin 70 kentinde, 300'ün üzerinde konser, TV-radyo programı ile temsil etmiş, 20 dolayında LP, 45'lik, CD ve DVD'si olan diş hekimi, müzisyen ve araştırmacı.

Modern Folk Üçlüsü bir konserde

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Acı biber ve tansiyon

Acı biberlerde bulunan capsaisin maddesi kan damarlarını genişletir ve tansiyonu düşürür.

Bakliyat

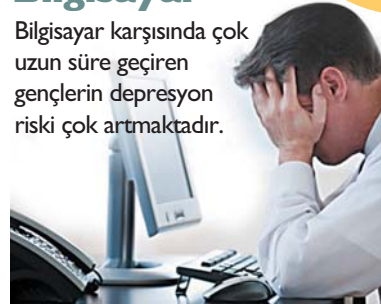
Fasulye, mercimek gibi bakliyat ürünlerinde yüksek doz antioksidanlar, bol lif, protein, B vitaminleri, demir, magnezyum, potasyum, bakır ve çinko bulunur. Bu ürünlerin sık tüketimi şeker, kalp hastalığı ve barsak kanseri riskini azaltır ve kiloyu önler.

Mide asiditesini önlemek için alınan ilaçlar kalsiyum emilimi çok azaltır ve kemikleri zayıflatır.

Yemeğinizi hafif müzik dinleyerek, yerseniz daha uzun sürede yer ve daha az yemiş olursunuz.

Bilgisayar

Bilgisayar karşısında çok uzun süre geçiren gençlerin depresyon riski çok artmaktadır.

Antioksidan zengini KARPUZ

Karpuz kalp hastalığına ve birçok kansere özellikle prostat kanserine karşı çok kuvvetli bir antioksidan olan likofenden çok zengindir. Karpuzda ayrıca damar sağlığı, kan dolaşımı ve kalp işlevine çok yardımcı olan sitrullin ve arjinin amino asitleri, bol potasyum, A, C ve B6 vitaminleri bulunur.

Gıda boyası

Hazır gıdalardaki renk verici boyaların bazıları kansere ve alerjilere yol açmaktadır.

Birçok gıdada bulunan ve mısırdan elden edilen **FRUKTOZ** kanser hücrelerini artırır.

SAKLI TARİH

Sinan Meydan

Vahdettin 5

Dosyası

Atatürk'ün Vahdettin'i Milli Harekete Yaklaştırma Çabaları

Atatürk, hem Anadolu'ya geçmeden önce İstanbul'da Padişahla yaptığı görüşmelerle, hem de Anadolu'ya geçtikten sonra Padişaha gönderdiği mektup ve telgraflarla onu Milli harekete katılmaya, en azından Milli harekete karşı olmamaya çağırmıştır. Ama Vahdettin, Atatürk'ün bu çağrılarını hep reddetmiştir.

Atatürk, İstanbul'da bulunduğu 13 Kasım 1918 ile 16 Mayıs 1919 tarihleri arasında birçok defa Padişah Vahdettin'le görüşmüş, bu görüşmelerde Harbiye Nazırı olmanın ve Vahdettin'i Anadolu'ya geçirmenin yollarını aramıştır.[1] Ancak bu görüşmeler sonunda padişahın kendisini Harbiye Nazırı yapmak ve Anadolu'ya geçmek istemediğini anlamıştır.

Atatürk, işgal İstanbul'unda Harbiye Nazırı olup Padişah Vahdettin'i Anadolu'ya götürme düşüncesini, 1920 Nisanı'nda Ankara'da Yunus Nadi Bey'e açıklamıştır.[2] Atatürk, bu düşüncesini daha sonra Yusuf Hikmet Bayur'a da açıklamıştır.[3]

Atatürk, 2 Şubat 1923 tarihinde İzmir İktisat Kongresi sırasında da işgal İstanbul'unda Harbiye Nazırı

olmayı ve hükümeti Anadolu'ya taşımayı düşündüğünü belirtmiştir.[4]

Atatürk, 1920 yılının başlarında Mazhar Müfit Bey aracılığıyla Padişah Vahdettin'i açıkça Anadolu'ya davet etmiştir. Padişahla görüşen Mazhar Müfit Bey, "Efendimiz'in Anadolu'ya, hatta Bursa'ya kadar teşrifleriyle mesele hallolur..." diyerek Padişahı Anadolu'ya çağırmıştır. Bu çağrıya, "Bana ulu ecdadımın başkentinden firar mı teklif ediyorsunuz?" diye bir soruyla cevap veren Vahdettin'e Mazhar Müfit Bey, "Hayır! Milletin ve vatanın bu sıkışık ve zor zamanında ulu ecdadınız gibi milletin başına geçmenizi teklif ediyorum" demiştir.[5]

Atatürk'ün, Kurtuluş Savaşı sırasında Padişah Vahdettin'i Anadolu'ya geçirmek istemesinin belli başlı nedenleri şunlardır:

1. Halife-sultana duyulan geleneksel bağlılıktan dolayı halkın moral gücünü yükseltmek ve kurtuluş inancını artırmak.

2. Ülkenin İstanbul ve Ankara hükümeti diye ikiye ayrılmasını önlemek, bağımsızlık mücadelesini bir bütün halinde daha etkili bir şekilde yürütmek.

3. Halifenin Anadolu'ya geçip bağımsızlık mücadelesine katılmasıyla İslam dünyasındaki İngiliz karşıtı propagandayı daha da etkili hale getirmek ve Müslüman sömürgelelerini kaybetmeyi göze alamayan İngiltere'nin Yunanistan'dan desteğini çekmesini, işgal ettiği yerlerden çok daha erken bir tarihte çekilmesini

Padişah Vahdettin'e "Ulu ecdadınız gibi milletin başına geçmenizi teklif ediyorum" diyen Mazhar Müfit Bey

sağlamak ve böylece Kurtuluş Savaşı'nı daha kısa sürede ve daha az kayıpla kazanmak.[6]

"Vahdettin, İstanbul'da kalmakla partiyi daha başlangıçta kaybetmiştir. Halbuki, İstanbul'un işgaline (16 Mart 1920) ve hatta bir süre sonraya kadar, Vahdettin'in elinde tahtını koruyacak büyük bir fırsat vardı. Anadolu'ya geçmek. Eğer bunu yapabilseydi, Mustafa Kemal Paşa, Zat-ı Şahane'nin niha-yet bir sadrazamı olurdu. Bütün memleket bir ölüm kalım mücadelesi içinde yaşarken Padişahın Yıldız Sarayı'nda oturması payitaht halkının acılarının azalmasına bile yaramamıştır." [7] Padişah Vahdettin'in hiçbir zaman Anadolu'ya geçmeyi düşünmemesinin nedeni, kurtuluşu "Anadolu merkezli

bir halk hareketinden değil, “İstanbul merkezli İngiliz desteğinden” beklemesidir. “İngilizlerin yardımını almak” dışında kafasında ikinci bir kurtuluş planı olmayan Vahdettin, bu yardımın alınabilmesi için öncelikle Anadolu’daki Milli hareketin yok edilmesi gerektiğine inanmış, politikasını bu doğrultuda şekillendirmiştir.

Atatürk, İstanbul hükümetini İngiliz isteklerine boyun eğmeye hazır görünce, Padişah Vahdettin’e bir telgraf çekerek onu uyarmak istemiştir.

“Üçüncü Ordu Müfettişi ve Fahri Yaveri Hazreti Şehriyan” diye imzaladığı uzun telgraf, aslında bir şikayetnamedir. Atatürk, bu telgrafının sonunda padişahı tehdit edencesine, “Eğer mecbur edilirim, resmi görevimden istifa ederek Anadolu’da ve sine-i millette kalacağım ve vatani görevi-

Vahdettin, Damat Ferit Hükümeti’nin Atatürk’ü görevden almasına, hatta tutuklama kararı çıkarmasına göz yummuştur. Bu gelişmeler üzerine Atatürk 7, 8 Temmuz 1919 gecesi ordu müfettişliğinden ve askerlik görevinden istifa etmiş ve İstanbul’a dönmeyerek Anadolu’da halkla birlikte bağımsızlık için mücadele edeceğini belirtmiştir. Atatürk’ü bu kararından vazgeçirmek isteyen Vahdettin, onun Selanik’ten yakın arkadaşlarından Abdülkerim Paşa’yı devreye sokarak Atatürk’le telgraf başında görüşürmüş, ancak herhangi bir sonuç alamamıştır. Bunun üzerine kurnaz Vahdettin, taktik değiştirmiş, 2 Temmuz 1919’da Atatürk’e bir telgraf çekerek, İstanbul’a gelmesinin ve azledilmesinin doğru olmadığını belirtmiş ve Harbiye’den 2 ay hava değişimi istenerek durum belli olunca ya kadar istediği şehir ya da kasabada dinlenmesini en uygun çözüm olarak sunmuştur.[9]

Ancak, Atatürk, “Buralarda havalar iyi!” diyerek Vahdettin’in bu kurnazca planını etkisiz hale getirmiştir. Vahdettin, son olarak Atatürk’ü ve ulusalcıları Milli harekettten vazgeçmeye ikna etmek için “nasihat heyetleri” oluşturmuştur.

Vahdettin’in Atatürk’ü ve arkadaşlarını İngilizlere şikayeti ve Atatürk’e hakaretleri

Vahdettin, 1920 yılından sonra İngiliz yetkililerle yaptığı görüşmelerde

sözü döndürüp doluşturup Milli hareketin yok edilmesine getirmiştir. Örneğin 21 Ağustos’ta Robeck’le yaptığı görüşmede Milli hareket hakkında şunları söylemiştir:

“İngiltere’nin gelecekteki yardımı konusunda biraz direniş gösterdi ve ülkesini yıkmış olan maceraperestleri sertçe kınadı... Onların Türk olmadıklarını öne sürerek, kurmuş oldukları gruplara saldırdı... Onların İngiltere ile Türkiye arasındaki geleneksel dostluğu ayaklar altına aldıklarını; ülkede çoğunluğu oluşturan gerçek Türklerin bu geleneğe sadık olduklarını ve bu dostluğu canlandırmak ve ona uymak için uğraştıklarını söyledi...” [10]

Londra Konferansı bitmeden önce Padişah Vahdettin, 23 Mart 1921’de sırasıyla İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcisiyle görüşmüştür. O gün Padişahla görüşen İngiliz temsilci Rumbold, Lord Curzon’a gönderdiği bir yazıda görüşmenin detaylarından şöyle söz etmiştir:

“Salonda, Sultan, ben ve yardımcım Andrew Ryan’dan başka kimse yoktu. Sultan kendi tercümanını salıverdi ve Ryan’ın tercümanlık etmesini buyurdu. Sonra da Londra’da yapılmakta olan konferansla ilgili Mustafa Kemal’den Tefik Paşa’ya gönderilmiş olan üç telgrafa değindi ve Ankara’nın kendi tahtını tehlikeye düşürmek ve kendi yetkisini kırmak amacı güttüğünü söyledi. Şunları ekledi:

‘Anadolu’daki durum şöyledir: Bir avuç haydut orada erki ele geçirmiştir. Sayıları azdır, ama tam olarak halkın boğazına ilmiği geçirmişlerdir

ve halkın itaatkar, korkak ve yoksul olmasından yararlanmaktadırlar. Onların gücü, tek kaygıları, kendi çıkarları olan 16.000 subayın desteğine dayanır... Ankara önderleri, bu ülkede gerçek çıkarları olmayan, ülkeyle kan veya başka ilişkileri olmayan kişilerdir. Mustafa Kemal, kökeni bilinmeyen Makedonyalı bir asidir. Onun kanı Bulgar, Yunan veya Sırp kanı olabilir. Türk olmayan, Arnavut, Çerkez olan hepsi de birbirlerine benzemektedir. Onlar arasında tek bir gerçek Türk yoktur. Buna rağmen, ben ve hükümetim onların önünde güçsüzüz. Onların kıskacı o kadar etkindir ki, propaganda vasıtasıyla bile Türklere ulaşmak olanaksızdır. Gerçek Türker merkeze sadıktır; ama tehdit ediliyor veya aldatılıyorlar. Bu adamlar bana boyun eğdirmeye çalışıyorlar ve dıştan Bolşeviklerden yardım sağlamaya uğraşıyorlar. Bolşevikler şimdi Türk hududuna yaklaşmıştır. Ankara önderleri onlarla hâlâ entrika çeviriyor.”

Rumbold, yazısını şöyle sürdürmüştür:

“Ankara önderleri Halifeliği İstanbul’dan kaldırmaya yeltenirse bunun Avrupa için çok tehlikeli olacağını vurguladı... Padişaha İngiltere’nin Londra Konferansı’nda oynadığı iyi (!) rolden söz ettim. Ona konferansta öne sürülen önerilerin, uzlaşmaya varılmasına olumlu bir zemin hazırlanış olduğunu anlattım; yeter ki, iyi niyetli tüm Türkler Padişahın önderliği altında birleşsin, makul bir barış yapılması fırsatından yararlansın ve İngiltere’nin eski dostluğunu kazansın; ama aşırı eğilimliler aşırı taleplerde direnirse

Atatürk’ün çağrılarına kulak tıkayan Padişah Vahdettin, Damat Ferit Hükümeti’nin Atatürk’ü görevden almasına, hatta tutuklama kararı çıkarmasına göz yummuştur.

me açık adımlarla devam edeceğim. Ta ki millet ve padişah bağımsızlığına kavuşana kadar...”[8] demiştir.

Atatürk’ün bu ve buna benzer çağrılarına kulak tıkayan Padişah

bunun sonucu olarak kararsızlık ve olaylar çıkmasından kaçınılmayacağı anlattım. Padişah beni büyük dikkatle dinledi ve bana teşekkür etti...” [11]

Görüldüğü gibi bir “yobaz yalanı” olan “Atatürk Türk değildir!” yalanını, yıllar önce İngilizlere yaltaklanan Padişah Vahdettin de söylemiş!... Demek ki “hainlik”, Atatürk’e dil uzatanların genetik yapısında var... [12]

Şimdi soruyorum: “Bu Vahdettin mi Atatürk’ü, Kurtuluş Savaşı’nı başlatsın diye Anadolu’ya gönderen? Bu Vahdettin mi “büyük vatan dostu?”

Gerçi sizin vatanımız İngiltere’ye searasını bilemem...

İngilizlerin Vahdettin’e verdiği gizli görev.

İngilizler, kendilerine yalvarıp yakan Padişah Vahdettin’i, Anadolu’daki Milli harekete ve bu hareketin lideri Atatürk’e karşı kullanmak istemişlerdir. İstanbul’daki İngiliz Yüksek Komiseri Sir Horace Rumbold, 10 Aralık 1921’de İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon’a gönderdiği “çok gizli” yazıda, Padişah Vahdettin’i “korumaktan” ve Mustafa Kemal Atatürk’e karşı kullanmaktan şöyle söz etmiştir:

“Ulusçuların amacı... Padişaha karşı hiç toleransları yoktur ve padişah şu üç seçenekle karşılaşacaktır: İstifa, sürgün veya ölüm... Şimdiki durumda hem gücünü hem saygınlığını yitirmiştir; ama onun tahtından indirilmesi,

ciddi düşünceli kamu arasında şok etkisi yapacaktır... Ankara’yı hizaya getirmemiz gereklidir ve onlarla işlemlerimizde kararlılıkla davranmalıyız. Padişahın kişiliği ve tahtta kalması arasında ayırım yapıyorum. Olağanüstü bir durumda onu korumaya söz vermiş bulunuyoruz. Bunun iki nedeni vardır:

1. Sevr Antlaşması’nın imzalanmasına bizim baskımızla izin vermiştir; **2.** istifa etmeyi ciddi olarak tasarlarken onu bu görüşten vazgeçirmişti. Ancak onun tahtında kalmayı sürdürmesi için hiçbir sorumluluk altında değildir. Kendi görüşümce Padişah, durumu oldukça umutsuz bir evreye gelinceye kadar görevinde kalmalıdır. Şu anda pek az gücü vardır. Ankara’daki önderler ondan hoşlanmıyor ve Türkiye’deki halk arasında pek popüler değildir...” [13]

İngilizler, “Ankara’yı hizaya getirmek” için, Sevr Antlaşması’nın imzalanmasına izin veren Padişahı, “durumu oldukça umutsuz bir evreye gelinceye kadar görevinde tutarak” kullanmayı planlamışlardır.

Vahdettin’in Büyük Taarruz öncesindeki ihanet planı

Vahdettin, Kurtuluş Savaşı’nın başından sonuna kadar her fırsatta Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını İngilizlere şikayet etmiş, onları ortadan kaldırmaları için İngilizleri harekete geçirmeye çalışmıştır. Vahdettin’in “Atatürk” ve “Milli hareket”

düşmanlığı o kadar fazladır ki, Büyük Taarruz’un yaklaştığı günlerde, 7 Ağustos 1922’de İngiltere Yüksek Komiseri Rumbold’a şunları söyleyebilmiştir:

“Millici liderler bir hükümet değildir, bir isyancılar ve bir ihtilalciler topluluğudur. Onlar İttihat Terakki’nin canlandırıncılarıdır. Çeşitli adlar altında –ki bunların sonuncusu milliyetçilerdir- kişisel çıkarları için ülkede egemenliklerini kurmaya çalıştılar. Masum halkın vatanseverliğini ve iyi niyetini sömürdüler. İnançları ve politikaları bakımından onlar Bolşevik’ten başka bir şey değildirlir. Ben ve hükümetim barış yapmaya ve bu yolda özverilerde bulunmaya hazırdır... Millicilerin gücü abartılıyor. Onların gücü, Yunanın Türk arazisini işgal altında tutmasından ve merkezi hükümetin sözünü geçirme olanaklarından yoksun bırakılmasından ileri gelmektedir.

Vahdettin, her fırsatta Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını İngilizlere şikayet etmiş, onları ortadan kaldırmaları için İngilizleri harekete geçirmeye çalışmıştır.

Yunanın geri çekilmesi ve boşalan arazinin kısım kısım meşru hükümete teslim edilmesi Millicileri güçsüz bırakacaktır...” [14]

Atatürk bir yandan dış güçlere karşı savaşım verirken diğer yandan da Padişah Vahdettin’le mücadele ediyordu

Türk ulusunun kaderini belirleyecek olan Büyük Taarruz’un başlamasına, tamı tamına 19 gün varken, Padişah Vahdettin, İngilizlere, Milli hareketi kötüyerek, “özverilerde bulunarak” barış yapmaya hazır olduğunu belirtmiştir. Kurnaz Vahdettin, İngilizleri kışkırtıp Yunanlılara saldırtarak ele geçirilen toprakların “merkezi hükümete” yani kendisine verilmesini istemiştir.

Atatürk’ün vatani düşman işgalinden kurtarma hesapları yaptığı günlerde, yukarıdaki hesapları yapan Padişah Vahdettin’e ne diyeceğiz?

İngilizler, Kurtuluş Savaşı’nın sonlarına doğru Milli hareketi ortadan kaldırmak için Atatürk’ü etkisiz hale getirmeye karar vermişlerdir. Atatürk’ü etkisizleştirmek için de Padişah Vahdettin’i kullanmaya çalışmışlardır.

Örneğin, 9 Ocak 1922’de Rumbold, Lord Curzon’a gönderdiği bir yazıda Atatürk’ü etkisizleştirmek için Padişaha verilecek rolden şöyle söz etmiştir:

“Bağlaşıklar aralarında birliği sürdürür ve padişaha bir antlaşma sunarak onaylatabilirlerse, padişahın Anadolu’ya başvurarak halkın desteğini sağlaması ve Kemal’i güç bir durumda bırakması olanaklıdır.” [15]

İngiltere Büyükelçiliği Baştercümanı Ryan’ın, 7 Şubat 1922’de Londra’ya gönderdiği “Atatürk’ü devirme planına” göre, Atatürk dışardan İtilaf devletlerinin askeri gücüyle değil, içeriden saltanatın gücüyle devrilecektir. Bunun için daha makul bir barış antlaşması yapıp sultana imzalatılacaktır. Bunun üzerine sultan milliyetçilerin bir kısmını kendi yanına çekip otoritesini yeniden kuracaktır. Arkadan da İtilaf devletlerince desteklenecektir. İtilaf devletleri Türk halkının milli amaçlarına istekli gözükiüp Sevr Antlaşması’nda yapılacak bazı değişiklikleri “tantanayla” ilan edecekler ve bunları kabul etmeyenlere karşı her türlü tedbiri uygulayacaklardır. Böylece Atatürk kendiliğinden etkisizleştirilmiş olacaktır. [16]

Yüksek Komiser, Rumbold, 15 Ocak’ta Lord Curzon’a gönderdiği gizli telgrafta, İtilaf devletleri Sevr Antlaşması’ndan çok daha iyi bir antlaşmayla, ulusalcılara uzlaşma önerisinde bulunurlarsa ve Atatürk bunu reddederse, yeni önerilerin Padişaha sunulmasını, İtilaf devletlerinin desteğiyle padişahın da halkın yardımına başvur-

masını önermiştir. [17]

Bu sırada Padişah da boş durmamış, yeğeni Prens Sami aracılığıyla 13 Ocak 1922’de Rumbold’a gizli bir mesaj göndererek, “harekete geçme zamanının geldiğine inandığını ve Ankara’nın gücüne karşı kendi gücünü kurmak amacıyla İngiltere’nin yardımı konusunda Rumbold’la görüşmeyi dilediğini” bildirmiştir. [18]

Rumbold, 7 Ağustos 1912’de Padişah Vahdettin’le bir görüşme yapmıştır. Görüşmede Vahdettin, Rumbold’a, İngiltere’nin barışı kendisiyle yapmasını, Yunan işgalindeki toprakların boşaltılıp kendisine teslim edilmesini ve Kemalist asileri temizlemede İngiltere’nin kendisine destek olmasını istemiştir. Vahdettin, İngiltere’nin daha önce Kavalalı Mehmet Ali Paşa isyanını bastırdığını, şimdi de askeri gücünü kullanarak Atatürk’ün isyanını bastırabileceğini söylemiştir. [19]

Vahdettin’in Atatürk’e düzenlediği komplo.

Milli harekete birlikte başlayan Rauf Bey ve Kazım Karabekir’in zaman içinde Atatürk’e karşı “bayrak açtıkları” ve muhalif gruba geçtikleri bilinen bir gerçektir. Atatürk bu durumu Nutuk’ta, “Milli Mücadele’ye beraber başlayan yolculardan bazıları, milli hayatın bugünkü cumhuriyete ve cumhuriyet kanunlarına kadar gelen gelişmelerinde kendi fikir ve ruhlarının kavrama sınırları bittikçe bana

direnmişler ve muhalefete geçmişlerdir...” diyerek açıklamıştır.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı sırasında TBMM’de kendisine karşı başlayan muhalefeti, “Milli Mücadele’ye beraber başlayan yolculardan bazıların... fikir ve ruhlarının kavrama sınırlarının bitmesine” bağlamıştır; ancak bu muhalefetin -Atatürk’ün bilmediği- başka bir nedeni daha vardır. İngiliz arşivlerinden çıkan bu gerçeği de biz açıklayalım.

İngilizler, Padişah Vahdettin aracılığıyla, Atatürk’ün silah arkadaşlarından Rauf Bey’i ve Kazım Karabekir’i Atatürk’e karşı muhalefete geçirmeye çalışmışlardır.

Ankara’da Atatürk’e karşı güçlü bir “muhalefet” olduğunu düşünen Rumbold, Mayıs 1922’de, Lord Curzon’a gönderdiği bir yazıda, “Anadolu’daki Anti Kemalistlerin Ankara Hükümeti’ni yıkmak için yararlı bir eleman olabileceklerini” belirtmiştir. [20] İngilizler, Atatürk’ü devirmek için meclis içi muhalefete ve Enver Paşa’ya güvenmiştir. İngilizler, özellikle Atatürk’le bazı konularda görüş ayrılıkları olan Rauf Bey ve Kazım Karabekir Paşa’dan yararlanmak istemişlerdir.

İngiliz arşivlerindeki bazı belgeler, İngilizlerin bu planı uygulamak için Padişah Vahdettin’den yararlandıklarını göstermektedir. Rauf Bey’le, Kazım Karabekir’i kendi yanına çekmek isteyen Vahdettin, İzzet Paşa aracılığıyla onlarla ilişki kurmuştur. 23 Şubat 1922 tarihli İngiliz gizli istihbarat raporuna göre, Vahdettin, Mahmut Sa-

Atatürk’ün silah arkadaşlarından Kazım Karabekir.

dık Bey aracılığıyla Kazım Karabekir’e önemli bir mesaj göndermiştir. Padişah, Karabekir’e gönderdiği mesajda özetle, Halifelik haklarını korumasını, barış koşullarının kabul edilmesi için gerekirse şiddet kullanmasını, Atatürk’ü ve Milli hareketi desteklememesini öğütlemiştir. [21]

Padişahın, Atatürk’ü meclis içinden vurmak için attığı bu haince adım, İngilizleri heyecanlandırmıştır. Örneğin, İngiltere Dışişleri Bakanlığı yetkililerinden Francis Osborn, 28 Şubat 1922’de gönderdiği yazıda Padişahın bu girişimden şöyle söz etmiştir:

“Padişah, Kazım Karabekir ve Rauf Bey’i, kendisinden yana çekebilirse belki Anadolu’yu Kemal’den kurtarabilir; ama bu iki etkili ulusçunun tutumu hakkında pek az bilgimiz vardır. Bildiğimiz, ikincisinin (Rauf Bey) son günlerde Ankara’daki Bakanlar Kurulundan çekilmiş ve Mustafa Kemal’e

arasının açılmış olduğudur.” Bu yazıya, Dışişleri Bakanı Lord Curzon da şunları eklemiştir: “Albay Rewlinson, her ikisinin de Kemal’e karşı olduklarını söylüyor.” [22]

10 Mart 1922 tarihli İngiliz gizli istihbarat raporuna göre Karabekir, Padişahın isteğine sözlü olarak verdiği yanıtta, “Ankara Hükümeti’nin uygulamakta olduğu ‘aşırı siyaseti’ yumuşatmak için elinden geleni yapacağını...” belirtmiştir. Nitekim kısa süre sonra Karabekir Paşa; Rauf Bey, Refet Paşa, Selahattin Bey ve ötekilerden oluşan Atatürk karşıtı muhalif grupları desteklemeye başlamıştır.[23] Bunun üzerine İngiltere Dışişleri Bakanlığı yetkililerinden Francis Osborne, 1 Nisan’da şu değerlendirmeyi yapmıştır: “Bu grup, Kemal’e karşı müthiş bir muhalefet oluşturacaktır.” [24]

İngilizlerin, Padişah Vahdettin’i kullanarak Milli hareketi bölme planı kısmen sonuç vermiştir. Mayıs 1922’de, Büyük Taarruz öncesinde meclis, Atatürk’ün başkanlığını bir kez daha uzatmayı reddetmiştir.

En kritik dönemde meclis içi muhalefet yüzünden ordu başsız bırakılmıştır. Temmuz 1922’de Rauf Bey, Atatürk’e rağmen Bakanlar Kurulu Başkanı seçilmiştir. Atatürk’ün, bakanları aday gösterme yöntemine de son verilmiştir. Ancak Atatürk, böyle bir dönemde orduyu başsız bırakmayacağını, fakat zaferden sonra köşesine çekileceğini belirterek başkomutanlık yetkisini uzattırabilmiştir.

“Atatürk’ün, Milli Mücadele’yi birlikte başlattığı arkadaşları ve meclis

çoğunluğu, Büyük Taarruz öncesi günlerde İngiltere ve Vahdettin’i umutlandıran böyle bir aymazlık içindedirler.” [25]

Şimdi soruyorum: “Milli hareketi yok etmek için İngilizlerle anlaşan ve en kritik bir dönemde, Atatürk’le silah arkadaşlarının arasını açmaya çalışsan bu Vahdettin’e ne diyeceğiz?” •

sinanmeydan@butundunya.com.tr

Kaynakça: [1] Meydan, Atatürk’ün Gizli Kurtuluş Planları, s.162 vd. [2] Yunus Nadi, Kurtuluş Savaşı Anıları, İstanbul, 1979, s.258,259; Meydan, age, s.172,173. [3] Bayur, age, s.166, Meydan, age, s.173. [4] Atatürk’ün Bütün Eserleri, C.15, s. 62. [5] Mazhar Müfit Kansu, Erzurum’dan Ölümüne Kadar Atatürk’le Beraber, C.II, Ankara, 1997, s. 538,539. [6] Meydan, age, s.181. [7] Selek, age, s.48. [8] Akşin, age, s.345, 346. [9] age, s.355. [10] FO,37115055/E, Robeck’ten Curzon’a gizli yazı, İstanbul, 28.3 1920; Sonyel, age, 109. [11] Sonyel, age, s.128,129. [12] Vahdettin, Türkiye’den kaçtıktan sonra da Atatürk’e hakaret etmeye devam etmiştir: İngiliz arşivlerinde yapılan araştırmalarda Vahdettin’in, bazı İngiliz yetkililerine yazdığı mektuplarda, Atatürk için, “kişire varan derecede ağır ifadeler” kullandığı görülmüştür. Metin Hülagü’nün dediği gibi, “Vahdettin, Atatürk’e bir bakıma düşman; çünkü Atatürk onu tahtından indirdi, saltanatına son verdi...” Bülent Günel, “Vahdettin, Kurtuluş Savaşı’nda Mustafa Kemal’e Destek Oldu mu? Ne Desteği, Mektuplarında Atatürk’e Küfür Bile Ediyor”, Prof Metin Hülagü İle Raporaj, Vatan, 26 Kasım 2007, s.17. [13] age, s.157. [14] Sonyel, age, s.187; Avcıoğlu, age, s.208,209; Meydan, age, s.551. [15] FO, 371/7853/E, 320: Rumbold’tan Curzon’a gizli telgraf, 6.1.1922; Sonyel, age, s.160. [16] Avcıoğlu, age, s.184. [17] Sonyel, age, s.160. [18] age, s.161. [19] Avcıoğlu, age, s.184. [20] age, s.184. [21] Sonyel, age, s.164,165. [22] FO, 371/7882/E 2219: İngiliz gizli istihbarat raporu, no: 548, 23.2.1922. “Padişah ve Kazım Karabekir Paşa”, R.321, İstanbul, 7.2.1922; Sonyel, age, s.165,166. [23] Sonyel, age, s.166. [24] FO, 371/7859/E 3493: İngiliz gizli istihbarat raporu, no. 605,30.3.1922; Sonyel, age, s.166. [25] Avcıoğlu, age, s.184.

YAZARAK
SÖYLEYEREK

Sadi Bülbül

Birgün size de gerekecek

Hani büyük kentlerin meydanlarında, sokaklarında satıcılar görürüz. Bir kulakları, zabıta için gelecek ıslık tüyosunda, bir çarşafa yayılmış, kazak, tarak, askı, ayakkabı çekeceği, tornavida, anahtarlık satarlar, bir yandan da avazları çıktığı kadar bağırlarlar:

“Çoluğuna çocuğuna lazım... Size de lazım. Size de lazım...”
Ve karşıdan zabıtayı görüp, ya da hafiyelerinin “kaç” işaretini alınca, bohçalarını bir anda toplarlar ve kaçarlar. Sonra tehlikeyi atlatınca, haydi tekrar:

“Herkes lazım... Herkes... Size de lazım... Size de...”

Sizin bu küçük şeylere gereksiniminiz yoksa, bunlar sizin için gerçekten önemsizdir. Ya olursa? Bir parmağınızda nasılsa çıkan şeytan tırnağına, aklınız takılıp kalmış ve tırnak makası bulamıyorsanız... Hemen açmanız gereken bir paketin ipini bir türlü koparamıyor ve bir küçücük makas arayıp duruyorsanız, en sevdiğiniz televizyon dizisinin en heyecanlı yerinde sünen

ışıklar keyfinizi kaçırmış ve birkaç santimlik bir sigorta telini dolaplarda, çekmecelerde arayıp duruyorsanız, işte o zaman işportacının sözleri size, bir bilgenin derin sözlerinden de derin ve önemli hale gelir ve "Tuh" dersiniz...

Bir çakı bıçağım olsaydı, bu güzelim şeftalinin suları böyle ellerime, parmaklarıma akıp durur muydu? Kol saatimin çıkan vidası için küçücük bir tornavida meğer ne kadar da gerekliymiş?

Evet. Bu önemsiz gibi görünen "küçük şeyler, küçücük şeyler"... Onlara gereksinim duyduğumuzda ne kadar da ortaya çıkar değerli oldukları... Biz onların önemini, değerini neden her zaman değil de, bize gerekli oldukları zaman anlarız? Çünkü dünyadaki herşeyin gerçek

değeri çoğu zaman, ona gerek duyulduğu zaman anlaşılır da ondan...

Eşinizin, çocuğunuzun, arkadaşınızın... Arabanızın, sıcak yatağınızın, üşüdüğünüzde sizi ateş gibi saran yün battaniyenizin... Bir telefon numarasını kaydetmek için gerekli küçük bir not kağıdının, yanlışınızı silecek küçücük bir silginin, hele hele şu elinizde tuttuğunuz kaleminizin olmadığını düşünün bir kez... Çok değil, yalnızca birkaç saniye.. Eşinizin yokluğunu düşünün... Akşama gidecek bir evinizin olmadığını düşünün... Çok önemli te-

lefon numaralarını kaydettiğiniz cep defterinizi düşünün.

İşte onlar, işte o zaman, işte o yerde önemlidirler ve bu önem bazen o kadar büyük olur ki... Dünyalara değer olurlar...

Bayılan bir insan için, milyarlarca liralık banka hesabı mı, yoksa birkaç damla kolonya mı daha değerlidir? Karnı aç bir bebek için, deniz kıyısındaki sıra sıra yalılardan da önemli olan, birkaç damla anne sütü değil de nedir?

Kısaca, herşey, ama herşey, ona gereksinim duyduğumuz zaman gerçek değerini belirir. İşte hukuk da böyledir. Onun gerçek önemini, onun gerçek değerini ancak, bize de gerekli olduğu zaman anlarız. Ve o, birgün mutlaka hepimize gerekecektir. Ne zaman ki bir gece yarısı kapınızı çalarlar ve oğlunuzu, kızınızı, babanızı, annenizi, kardeşinizi ya da sizi alıp götürürler... İşte o zaman, insan haklarının, hukukun gerçek değerini ve önemini anlarız.

Yani bizim kapımız çalınmca. Sıkıntı bizim başımıza da gelince... Hukuk, pekçok şey gibi, yokluğunda, yani ona gereksinim duyulup da bulunmadığında, gerçek değerini beyinlerimize yerleştirir. Tıpkı işportacıların, köşe bucak kaçarak, sattıkları ufak tefek şeyler için söyledikleri gibi...

Kısaca, herşey, ama herşey, ona gereksinim duyduğumuz zaman gerçek değerini belirir. İşte hukuk da böyledir.

Hukuk da "hepimize lazımdır... Birgün mutlaka size de, bize de lazım olacaktır..."

Bir küçük kağıt parçasının, bir kaleminizin, bir makasın, bir anahtarlığın, bir toplu iğnenin, bir saç fırketesinin önemi olur da, insan yaşamının önemi olmaz mı?

İşte insanın yaşamı, hukuktur. Ve

hukuk, hepimizin yaşantısına birgün mutlaka girecek olan bir konuktur.

Öyle bir konuk ki, birgün mutlaka kapımızı çalacak, birgün mutlaka bize gelecek, birgün mutlaka bizim için de gerekli olacaktır.

Böyle bir konuğa kayıtsız kalabilir, onu önemsiz sayabilir miyiz? •

sadibulbul@butundunya.com.tr

NASIL BAKARSAN ÖYLE GÖRÜRSÜN

Fransa'da, ağır işçilerin işleri hakkında ne düşündüklerini araştırmak üzere görevlendirilen bir memur, bir inşaat alanına gönderilir. Görevli, ilk işçiye yaklaşır ve sorar:

"Ne yapıyorsun?"

"Nesin sen, kör mü?" diye öfkeyle bağırır işçi.

"Bu parçalanması imkansız kayaları balyozla kırıp patronun emrettiği gibi yığıyorum. Cehennem sıcaklığında, bu çok ağır bir iş, ölümden beter."

Görevli hızla oradan uzaklaşır ve çekinerek ikinci işçiye yaklaşır:

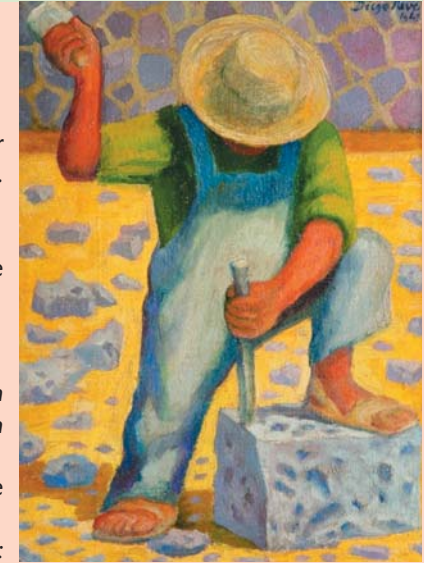
"Ne yapıyorsunuz?" İşçi cevap verir:

"Kayaları mimari plana uygun hale getirmeye çalışıyorum. Bu ağır bir iş, ama karım ve çocuklarım için para gerekli sonuçta bir işim var. Daha kötü de olabilirdi."

Biraz cesaretlenen görevli üçüncü işçiye doğru ilerler ve sorar:

"Ya sen ne yapıyorsun?"

"Görmüyor musun?" der işçi kollarını gökyüzüne kaldırarak. "Bir katedral yapıyorum."

Bu hikayenin ilginç tarafı her üç işçinin de aynı işi yapıyor olmaları. Görmeyi seçtiğiniz yol sizin tutumunuza bağlıdır. Bugün hava biraz bulutlu mu yoksa biraz güneşli mi? Güllerin dikenli mi vardır, dikenli dalların gülleri mi? Bardağın yarısı boş mudur, yarısı dolu mu? Yoksa bardak olması gerekenin iki katı büyüklükte midir?

Seçim size ait...

DEV KRİSTALLER MAĞARASI

Meksika'nın Chihuahuan Çölü'nde, Naica Dağı'nın 300 metre altında bulunan mağara, bölgede bir şirket için tünel açan iki madenci tarafından 2000 yılında bulunmuştu. Mağaradaki bazı kristal formlar dünyada şu ana dek bilinenlerin en büyükleri; şeffaf bir jips kristal çubuğu tam 11 metre uzunluğunda ve yaklaşık 55 ton ağırlığında.

BENEKLİ GÖL

Kanada'da bulunan bu Benekli Göl bir kızılderi kabilesine ait bölgede bulunuyor. Kabile başkanından izin alınmadan görülemeyen göldeki benekler, yazın suyun buharlaşması ve minerallerin kristalleşmesi sonucunda oluşuyor. Benekli Göl dünyada en çok mineral içeren göl olmasıyla da ünlü.

En kurak kasaba

Sahra Çölündeki Tidikelt kasabasına on yıl boyunca hiç yağmur yağmamıştır.

İLK TELEFON REHBERİ

Dünyadaki ilk telefon rehberi, sadece elli isimle 1878 yılının şubat ayında Connecticut New Haven'da yayınlanmıştı.

Vitamin ve mineral deposu

Dünyadaki 250 böğürtlen çeşidinden 54'ü ülkemizde bulunmaktadır.

Niçin tahtaya vuruyoruz?

Tahtaya vurma inancı milattan önce 2000'li yıllarda Kuzey Amerika yerlilerinde, sonra da Ege'de Helen uygarlığında gelişti. Her iki kültür de meşe ağacını çok sık yıldırım düşmesi nedeniyle tanrılarla ilişkilendirdiler. İnsanlar, övünmelerini veya iyi olacağını söyledikleri bir konuyu işterek öfkelebilecek tanrıyı sakinleştirmek ve korunmak amacıyla tahtaya vurma alışkanlığı edindi. Alışkanlık o devirden günümüze kadar da devam etti.

Denizler sadece ekolojik değil ekonomik açıdan da büyük değere sahiptir. Soluduğumuz havadaki oksijenin % 70'i, kanser ilaçlarının % 65'i denizlerden sağlanır. Uluslararası ticaretin % 90'ı denizler yoluyla gerçekleşir.

Bir litre motor yağının 530 ton içme suyunu kirletebildiğini biliyor muydunuz?

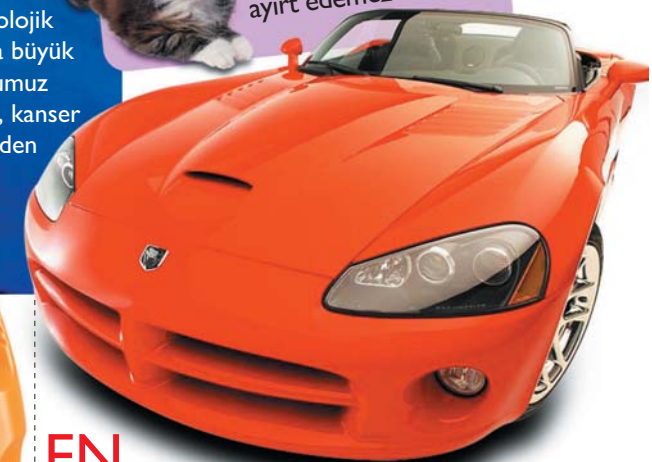

ŞEFFAF KANATLI KELEBEK

Panama'dan Meksiko'ya sıklıkla rastlanan bu kelebekleri yurdumuzda Fethiye Kelebekler Vadisi'nde de görebilirsiniz; ancak şeffaf kanatları nedeniyle kolayca farkedemezsiniz.

Kediler şeker tadını ayırt edemezler

EN VERİMSİZ MAKİNE

Benzin motoru ile çalışan otomobiller en verimsiz makinelerdir. İdeal şartlarda bile yakıt enerjisinin %15'i aracın hareketi için kullanılır. Yoğun şehir trafiğinde bu oran çok daha düşüktür.

HER YAŞTAKI ÇOCUKLAR İÇİN

Ali Murat Erkorkmaz

Sözcüklerin GÜCÜ

Geçenlerde kendimce bir araştırma yaptım. Tüm dilbilimcilerin ezbere bildikleri Amerika'yı baştan keşfetmeye kalktım. Böyle olunca hazıra konmak yerine yemek pişirme teknikleri artıyor insanoğlunun. Bu bana birşeyler öğrettiği gibi beni mutlandırıyor da.

Dil bilimi beni çocukluğumdan beri etkilemiştir. Çok basit ve çocukça olmasına karşın, herhangi bir sözcüğün köklerini ve diğer dillerdeki benzeşmesini, sesinin nereden, neye dayanarak oluşturulduğunu düşünmeden edemem. Bu ben de sanki bir tik biçimindedir.

Özellikle yabancı dillerdeki benzeşmeleri çok ilginç bulurum. Sözcüklerin kendiliklerinden oluşmadığı, temsil ettikleri madde, yüklem ve sıfatlara uygun olduklarını düşünürüm. “Boğa” sözcüğündeki öküzel ses ve harflerin kalmılıkları ile “sivrisinek” sözcüğünün inceliği bir tesadüf olmasa gerek. Patlatmak, çatırdamak, kıkırdemek, ağlamak sözcükleri. Ne kadar da yaklaşıyorlar harflerine.

İlkel toplumlar hayvanlar örneği sadece bir kaç sözcük ile anlaşabiliyorlarmış. Vatandaşların medeniyet katsayıları arttıkça yeterli sözcük sayısı yetersiz boyutlara inivermiş. Et-

raflarındaki cisimleri, hareketleri, canlıları tanımlayabilmek için birtakım sesler çıkartmak yetmemiş. Yüklemelerin geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanları dışında bile gel zaman gitme zaman bir akım zamanları olduğu, kertenkele ile timsahı büyüklük dışında da tanımlamanın işleri kolaylaştıracağı düşünüldü başlanmışlar yeni yeni sözcükler ve dil kuralları üretmeye. Hali hazırda Çince gibi çok konuşulan bazı diller hala yüklemlerine zaman atamada isteksiz kalsalar da çağdaşlık gereği birçok toplum bu işi ciddiye almış. Hatta Fransızca, Macarca gibi bazı diller yazılı kelimelerden istedikleri sesleri çıkaramadıklarını farkedip bir minik ses için onlarca harf yazmaya kalkmışlar.

Türkçe'miz bu bakımdan neredeyse mükemmeldir. Ne yazarsan onu okursun. A yazıp B diyemezsin. Oysa yıllar önce İngilizce öğretmenim karahtaya “Ghoti” yazıp bu kelimenin Türkçe okunuşuyla “Fiş” olarak seslendirilebileceğini söylemişti. Ortada “Fiş” sesi çıkartabilecek hiç bir harf

yokken nasıl oluyordu da koskoca Anglosakson dilinde böyle bir maskaralık olabiliyordu? Yanıt basitti. Gülmek anlamına gelen “Laugh” sözcüğünde “F” sesini çıkatan harfler “gh” idi. Kadınlar derken yazdığımız “Women” sözcüğünde de “e” harfi “i” sesini veriyordu. İstasyon anlamında da “Station” kelimesinde “ş” sedası”ti” harflerinin marifetiydi. Al bakalım sana kıvrır kıvrır bir Arapsaçı.

Türkçem, canım Türkçem benim.

Ne ekersen onu biçersin, ne yazarsan onu okursun. Bu nedenle bilgiler diline en yakın, en modern dil Türkçe'dir. Sanırım benzer bir iki dil daha vardır böyle olan ancak benim bilgi dağarcığım ancak bir iki dile yetmekte.

Sözcükler yıllardır bana yalnızca ve sadece ve tek nedenle iletişim kurma amaçlı bağlantı elemanları olarak göründüler. Derdini anlatma, ilişki kurma, ihtiyaç giderme falan gibi gereksinimler doğrultusunda ister istemez gelişen bir olgu. Ta ki geçen hafta kızkardeşim gelene kadar.

Kızkardeşim Hande marifetli bir kızdır. Ablam Tiraje'de öyle. Erkek kardeşim Asım da.

Bir kere, bizim ailede herkes resim yapar. Asım'ın çocukken yaptığı yağlıboya tabloları Picasso bey bile zor becerir. Beş yaşındayken Hilton otelinin balo salonunda otelin orkestrasına eşlik ederek Rolling Stones'un ünlü “Paint it Black” parçasında nefis bir davul ziyafeti çekmişti. Otururken ayakları pedallara yetişmediğinden ayakta çalıyordu. Orkestranın esas

davulcusu gözleri yaşararak izleyip, “Ben o yaşta henüz yürümeye başlamıştım” demişti, hala kulaklarımdadır.

Ablam Tiraje mimardır. Aynen Hande, ben ve eşi Ersin gibi. Mimari-den çok resme dalınca ünlü bir ressam oluverdi. Eminim bir çoğunuz onun sergilerini izlemiştir. Özellikle portre konusunda efsaneleşmiştir. Doğa bilimlerine meraklıdır. Her gün habire telefon açıp bana “Kayısı yedin mi? Limon kemirdin mi?” gibi telkinlerde bulunur. Her türlü hastalığın kayısı ve limonla iyileştirilebileceği konusunda inançları tamdır.

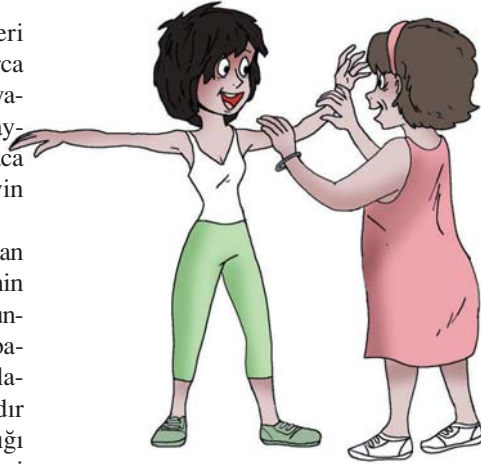
Handenin mimarlık yetenekleri ünlü dergilere defalarca ve sayfalarca konu olmuştur. Yıllar önce şehir hayatını bırakıp ekndini ormanlara ve hayvanlara adamıştır. Ama onun başkaca özellikleri son zamanlarda herşeyin önüne çıkmıştır.

Yine Bütün Dünya’da yayınlanan “Çıtçıt cafe” isimli yazıda Hande’nin bir Yusufçuk böceği ile olan dostluğundan bahsetmişim. Tüm Internet’i başsağlığı ettiğim halde benzerine rastlayamadığım bu ilginç olay dört yıldır devam etmekte. Onu sürekli yaşadığı Bodrum’dan çağırıp, böcekle iletişimi belgelemek üzere bir video kamera edinmesi konusunda ikna etmeyi başardım. Öyle ya, hayvan öldü mü, efsane de belgelenmeden yok olacaktı.

Hande soluğu bende aldı. Gidip güzel bir makine aldık. Hedef olayı belgeleyip National Geographic, Animal Planet gibi kurumlara iletmekti. Geldiği akşam Hande bana en ünlü

marifetinin hayvanlarla iletişim olmadığını, sözcüklerin gücünün bütün olaylar için kilit nokta olduğunu söyleyince ben de kendisini ispata çağırdım. O Yusufçukla konuşarak anlaşmış.

“Çılgıncım merhaba, nasılsın bakalım bugün? Haydi gel seninle havuza girelim” gibisinden insanla konuşur gibi konuşunca hayvancık onu anlayıvermiş. “Haydi Çılgın, ne olur gel elimine kon” deyince gelivermiş. Bu bir iki değil de her defasında olunca benim anlayışında izlenebilirlik ve ölçülebilirlik kazanıp bilimsel araştırmaya hak kazanmış sayılır.

Ama yine de benim gibi bilim tutkunu, yaşamında hurafeye yer vermeyen, yine de duygusal olmayı başarabilen bir zat için bu laflar o an için sadece güzel sohbet sözleriydi. Ta ki Hande sözcüklerin gücünü göstermek için Deniz’i ayağa kaldırıp ellerini iki yana açmasını söyleyene kadar.

Deniz kollarını açınca Hande onun

sol elini tutarak aşağıya bastırmaya başladı. “Direnmeye çalış, inmesin kolun aşağıya” dedi. Deniz güzelce direndi. Aynı şeyi sevmediği birinin ismini söyleyerek yapmasını istedi. Deniz ismi söylerken Hande kolu tekrar aşağıya bastırdı. Ancak bu defa bırak direnmeyi, sanki kolu kendiliğinden düşecekti aşağıya.

“Şimdi de hep güzellik, güzellik, güzellik, diyerek diren” dedi. Direnç tekrar sağlandı. “Bir de çirkinlik, çirkinlik de bakalım” dedi ve Deniz’in kolu pattadanak düştü. Hayretler içinde izlediğim bu deneyin ne kadar sahte, ne kadar gerçek olduğunu daha sonra bilumum arkadaşlar üzerinde deneyerek görmeye çalıştım. Böyle birşeyin asla mümkün olamayacağını düşünen en kabuklu vatandaşlar bile birkaç saniyede dehşet içinde teslim oldular. Güzellik ve çirkinlik sözcükleri insanın fiziksel gücünü inanılmaz

boyutta etkileyebiliyordu.

Bu bağlamda birçok sözcük test edildi. Bir kaç gün boyunca bizim ortam laboratuvara döndü. Detaylar ve ilişkiler değerlendirilerek kendileriyle konuşulan çiçeklerin nasıl büyüdüleri, hayata pembe bakan insanların hastalıklardan nasıl daha çabuk sıyrıldıkları konuşuldu.

Kötü ve negatif içerik yüklü sözler insanın tansiyonunu çıkartabildiği gibi çevresinde yaşayan diğer canlıların da sistemlerini etkilemekte. Kavga içerikli ailelerin hayvanlarının agresif olduğu herkesçe bilinir. Bizim eve gelen herkes nasıl olup da Çıtçıt Cafe hayvanlarının barış ve keyif içinde yaşadıklarına hayret ederler. Sanırım nedeni basit. Bizde hiçbir gün negatif bir sözcük oluşmaz, oluşamaz, yasak ve imkansız. Hayvanlarımız da asla kavga edip birbirlerini yemezler.

Bizde hayattaki en önemli değerlerden biri, huzur vardır. Yaşam içinde kavga, münakaşa ve öfke de gereklidir diyen herkesi bu anlayışlarını değiştirmeye davet ediyorum. Ancak o zaman huzurun var olacağına inancım tam.

Şu aralar ortalarda bir takım enerji kitapları moda. Herkesin saçtıkları veya emdikleri enerjilerin yaşamlarını nasıl etkiledikleri falan filan. Ortada bir enerji dolaşımı olduğu mutlakta ancak ben bunu cep telefonları, televizyonlar ve radyo yayınlarına, etrafta dolaşan kablolar, araba bujilerine bağlıyordum. Oysa biraz düşününce canlıların oluşturduğu enerjilerin ne kadar güçlü ve yaygın olduğunu his-

setmemek elde değil.

Geniş bir çimlik alana, yemyeşil bir ormana bakmak nasıl bir duygu uyandırır sizce? Er bir otun çıkardığı enerji çarpmaz mı yüzünüze?

Nedir bu enerji? Albert Einstein kardeşimiz onu almış, evirmiş, çevirmiş, $E=mc^2$ demiş. Yani kütle ile ışık hızının karesini çarpmış çıkmış işin içinden. İyi de nasıl olup bu formülü sözcüklerle kontrol edebiliyoruz onu anlatmamış.

Üstelik bu enerjinin iyisi var, kötüsü var. Bir adamla tanışırınız, içinize ferahlık serpilir, diğeriyle tanışırınız, gırtlığınıza kadar ölü toprağına boğulursunuz. "Bana iyi elektrik verdi" gibisinden sosyetik tümcelerle de olaylara açıklama getirilmeye çalışılır. Gerçek odur ki, bilimsel açıklamalardan yoksun olan, henüz ispat edilememiş oluşumlar, deneyip inandığı-

mız olgular olarak yaşamlarımızı etkilemekte. Hayır olmaz, kesinlikle yanlış gibi terimler, bilimin olmazsa olması olan "ne olur denebilir, ne olmaz, olabilecek tek şey olabirliktir" felsefesine ters düşerler

Hayatta öğrenecek o kadar çok şey var ki minicik beynimizin kapasitesi yetmez. Yaşama ne kadar pozitif ve sevgi dolu yaklaşırsak, o kadar güzel yaşarız. •

alimuraterkorkmaz@butundunya.com.tr

**SICAK MI,
SOĞUK MU?**

Avcunuza hohlayın!

Fark ettiyseniz ağızınızdan çıkan hava elinizde sıcaklık hissettiriyor.

Şimdi de avucuna dudaklarınızı bitiştirip üfleyin. Farkı hissetmişsinizdir: Ağızınızdan çıkan havayı eliniz soğuk olarak algıladı. Nedeni ne olabilir? Sıcak mı, Soğuk mu?

Hohladığımızda ciğerlerimizdeki hava ağızımızdan genişleme olmadan çıkar.

Kanımızın sıcaklığında olan bu hava genellikle ortamdaki havadan daha sıcaktır. Ellerimizin

Gönderi : TAYLAN ASLAN

bu havayı sıcak olarak hissetmesi bu yüzdendir.

Dudaklarımızı bitiştirip üflediğimizde ise (yani çıkış yeri dar olduğunda) ağızımızdan çıkmadan önce büzüşen hava çıkarken genişler.

Genleşme sırasında hava, moleküllerarası çekici kuvvetlere karşı iş yapmak zorunda kalır. Yani kendi enerjisini harcar.

Genleşme hızla gerçekleştiğinden, havanın ortamdaki enerji soğuracak zamanı olmaz. Bu durumda da sıcaklığında düşüş yaşanır.

Bu Joule-Thomson etkisine iyi bir örnektir.

**YAZAR DEDE VE
TORUNLARI**

Muzaffer İzgü

Papatyalı Yatağım

Canım öğretmenim, ne güzel konular bulur. Amacı bizi konuşturmaktır. O günkü konumuz neydi, biliyor musunuz?

"Çocuklar, size zaman zaman hediyeler veriliyor. Yakında aldığımız hangi hediyeler sizi çok mutlu etti?"

Hepimiz düşünmeye başladık. Öy-

le ya, yakında aldığımız hediyeleri düşünüyorduk. Ben de düşünüyordum. Neler aldım bakalım... Anneannem bana kara bir ayıcık aldı. Ayıları çok

seviyorum. Acaba o ayı mı?

Başka, başka?

Babam bir kalem kutusu almış. Gerçi kalem kutum vardı. Ama kalem kutusunun rengi çok hoşuna gitmiş. Babam benim mor rengi sevdiğimi biliyor. Bu kalem kutusunun ayrıca üzerinde adımı soyadımı yazacağım yer varmış. Acaba bu kalem kutusu mu?

Başka, başka, yakında? Aaaaa!... Hiç unuttur muyum, karşı dairede oturan Nuran teyzenin bana aldığı hediye? Ne çok sevmiştim, ne çok sevmiştim.

Hemen parmağımı kaldırdım. "Konuş, Damla." dedi öğretmenim.

"Öğretmenim ben şimdi her gece yemyeşil çayırın üzerinde, papatyaların arasında yatıyorum."

Arkadaşlarım gülmeye başladılar.

"Başımı da papatyaların üzerine

koyuyorum, mışıl mışıl uyuyorum..." Öğretmenim şaşkın şaşkın bana bakıyordu.

Hemen İnci'nin sesi duyuldu: "Öğretmenim, galiba Damla geceleri gidip kırdı yatıyor."

İlhan bağırdı:

"Yanında da koyun kuzu var mı Damla?"

Yasemin kocaman dilini çıkarmış, "Köpekler de gece Damla'nın yüzünü yalıyordur, işte böyle" diyor, dilini oynatıyordu.

Öğretmenim, "Çocuklar, bir dakika" dedi. "Damla daha sözünü bitirmedi ki."

Öğretmenim bana döndü:

"Açıklar mısın Damla?" dedi.

"Siz diyorsunuz ya öğretmenim, günde en az on saat uyuyun diye. Ben zaten uyumayı çok seviyorum. Papatya tarlasında uyumak çok hoş..."

Ah duramaz ki İlhan, bağırıverdi:

"Arılar vız vız, inekler mööööö, mööööö, eşekler aiii, aiii, aiii!..."

Sınıf kahkahalara boğulmuştu. Ben de onlara gülererek bakıyordum ve susmalarını bekliyordum.

Öğretmenim elini havaya kaldırdı.

"Ama çocuklar, Dam-

la arkadaşımızı konuşturuyorsunuz ki" dedi.

Bana sordu:

"Hediye neydi Damla?"

"Bir çarşaf, bir de yastık örtüsü öğretmenim"

Bütün arkadaşlarım susmuşlardı. Bana bakıyorlardı.

"Bizim karşı dairedeki Nuran teyze kızı Oya'ya almış, bana da almış."

Ah durur mu İnci. Hemen patladı.

"Çarşafın arasında bir demet papatya, bir de kocaman kulaklı ak kuzu,"

"Hayır" dedim. "Çarşaf yeşil çimen, üzerinde papatyalar. Ama öyle güzel ki öğretmenim... Daha annem çarşafı sererken, bir an önce kendimi yatağa atmak istedim. Önce yüzü koyun yattım öğretmenim, Bütün papatyaları kucakladım. Sonra sırt üstü yatım, yine papatyaları kucakladım..."

Anlamıyorum, arkadaşlarım niye gülüyorlardı ki?

"Hangi çocuk istemez papatya tarlasında yatıp uzanmayı, kim istemez onları kucaklamayı? O güzel papatya kokusunu, çimenin yumuşaklığını..."

İlhan durur mu? Yine yumurtlayıverdi:

"Hangi çocuk istemez papatya tarlasında yatıp uzanmayı, kim istemez onları kucaklamayı? O güzel papatya kokusunu, çimenin yumuşaklığını."

"Ah şurada bir papatya tarlası olsa da atlayıversem" dedi.

Öğretmenimiz birkaç arkadaşımızı daha konuşturdu.

"Tamam çocuklar, şimdi bu konuyu yazacaksınız. Dersin sonunda toplayacağım.... Hemen başlayın... Konu serbest..."

Hemen yazmaya başladım. Kağıttan başımı kaldırdığım zaman İnci 'yi, İlhan'ı görüyordum, ellerinde kalemleri, başlarını havaya kaldırmışlar, tavana bakıyorlardı.

Yazıyordum, papatyalı çarşafımı ve yastığımı anlatıyordum. Hayır, hayır, ben şimdi sınıfta değildim. Bir papatya tarlasındaydım. Başımı papatyaların üzerine koymuş, gökyüzüne bakıyordum. Gökyüzünde kuşlar dolaşıyorlardı. Güvercinler, tarla kuşları, üveyikler, bıldırcınlar...

"Orası bizim Damla hanım, orası bizim. Senin yatağın odanda..." diyorlardı. Parmağımı onlara doğru kaldırıyordum; "Birkaç dakikacık kuşlar, lütfen birkaç dakikacık. Elbette burası sizin, ama ben de papatyaları, çimenleri çok seviyorum. Siz de benim pencereme gelin, sizi konuk edeyim. Size ekmek kırıntısı, simit kırıntısı, nar ta-

neleri sunayım."

Ama papatyalar beni çok seviyorlardı. Yanımda kıpır kıpır kıpırdanıyorlar, "Sakın kalkma Damla... Biz seni çok sevdik. Her zaman buraya gel. Bak yatağın hazır. İstedğin denli yat. Hava çok güzel, hiç yorgan istemez..." diyorlardı.

Güneş, ağacın arkasından gülümseyordu bana. "Üşütmem ben seni Damlacık..." diyordu.

Dedemin anlattığı çocukluğunu düşünüyordum. Onun köyü... Köyün çağıldayan deresi ve yanındaki papatya tarlaları... Bana o denli güzel anlatmış. Şimdi kulaklarımda o derenin

çağlayan sesi vardı.

Ay o da nesi? Bir beyaz güvercin yanıma yaklaştı. Kulağımın dibine dek geldi.

"Sana bir masal anlatabilirim mi?" dedi. Bana bir güvercin masal anlatacak. Ay öyle mutlu olmuştum ki.. "Masal anlatırsam çabuk uyursun..."

"Anlat lütfen, anlat!.." dedim.

Güvercin gagasını oynata oynata öyle güzel bir masal anlatıyordu ki..

Uyuyor muyum?

Güvercin, "Uyu uyu, ben seni beklerim" diyordu...

Öğretmenimin sesi:

"Bir sen kaldın Damla."

Aaaa, uykudan mı uyandım? Nerede o beyaz güvercin? Ya papatya tarlası? Bir baktım,

bütün arkadaşlarım soluklanmaya çıkmışlar.

"Bitiriyorum öğretmenim" dedim.

"Bir iki tümce kaldı."

Öğretmenim güldü, başını salladı.. Yazı ödevini bitirmiştım. Nuran teyzeyi, bana aldığı hediye, annem çarşafı serip, yastığıma papatyalı örtüyü geçirince, yatağıma nasıl uzandığı, mutluluğumu ve düşlerimi anlatmıştım. Kağıdımı öğretmenime uzattım. Soluklanmaya çıktım, hemen İnci yanıma yaklaştı:

"Papatya tarlasında kaldın sanmıştım. İyi ki uyandın" dedi.

İlhan durur mu?

"Kaç kaplumbağa kulağına tısladı?" dedi.

Ay onları mı düşüneceğim... Dedemin köyündeki derenin çağılması, su içme isteğimi çoğaltmıştı. Dosdoğru çeşmeye koştum. Suyumu içtim. Bu kez Bahadır konuştu.

"Papatya tarlasının orada çeşme yok muydu?" dedi.

"Yoktu" dedim.

Birgün sonrası öğretmenimiz sınıfa girdi. İlk dersteydik. Elinde, birgün önce yazdığımız ödevlerimiz vardı. Bir bir adlarımızı söylüyor, kağıtlarımızı dağıtıyordu. Benim ve Bilge'nin adlarımızı söylemedi. Elindeki son iki kâğıdı gösteriyordu.

"Bu iki kağıt, çocuklar, biri Bilge'nin, biri de Damla'nın."

Sınıftaki arkadaşlarım heyecanlanmışlardı. Ben de, Bilge de heyecanlıydık. Öğretmenim iki kâğıdı havaya kaldırdı.

"İşte bu iki kağıdı seçtik..." Aaa, öğretmenim "seçtim" demedi, "seçtik" dedi.

Sınıftan çıt çıkmıyordu. Öğretmenim konuşmasını sürdürdü:

"Çocuklar, ilköğretim birinci kade-

me dalında il çapında bir yarışma açıldı. Kompozisyon yarışması. Konu serbest olacak. Çocuklar konuyu sınıfta yazacaklar. Sonrası okul birincisi, ikincisi, üçüncüsü öğretmenler kurulunda seçilecek ve Milli

"..biz öğretmenler aramızda bir seçim yaptık. Okul birincisi ve ikincisi bizim sınıftan..."

Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilecek. Ve onların içinden il birincisi, ikincisi, üçüncüsü seçilecek..."

Bütün arkadaşlarım bana ve Bilge'ye bakıyorlardı.

"Evet" dedi öğretmenim. "Dün siz evlerinize gittikten sonra biz öğretmenler aramızda bir seçim yaptık... Okul ikincisi ve birincisi bizim sınıftan..."

Bütün sınıf beni ve Bilge'yi alkışladı. Bir arkadaşım sordu:

"Üçüncü hangi sınıftan öğretmenim?"

"Beşinci sınıflardan... Şimdi biz bu üç kompozisyonu Milli Eğitim Müdürlüğü'ne göndereceğiz... Sonucu bekleyeceğiz..."

Çok sevinmişim. Bilge bana bakıyordu, ben Bilge'ye bakıyordum. Bilge'ye elimi uzattım.

"Kutlarım Bilge" dedim.
"Ben de" dedi Bilge...

Öğretmenim elini kaldırdı. "Çocuklar Damla'nınki niçin birinci oldu, biliyor musunuz?" dedi. "Çünkü çok özgün bir konu. Kimsenin aklına gelmeyecek bir konu. Hediye bebek, hediye araba, hediye kalem olabilir, ama papatyalı çarşafı düşünmek. Bundan sonra ödevlerinizi öyle yazın. Özgün olsun. Kimsenin düşünmeyeceği şeyler olsun... Yalnız şunu da söyleyeyim ki, Damla'nın da, Bilge'nin de düşlerini çok sevdim, anlatımlarını çok sevdim... Kutluyorum her ikisini de..."

Dışarıya çıkınca bütün arkadaşlarım beni ve Bilge'yi kutladılar.

Eve sevinçle gittim. Anneme anlattım. Anneanneme, babama telefon ettim... O gün öyle mutluyduk ki... Yatağımın yanına yaklaştığımda, çarşafıma da, yastığıma da söyledim.

"Biliyor musunuz, sizi anlattım ve birinci oldum..."

Nuran teyze evde yoktu. Birgün sonra ona da anlattım.

Beni kim kutlamadı biliyor musunuz? İnci, İlhan ve Bahadır... Benimle hep alay ettiler.

Amaaaa, il birincisi olunca, önce onlar kutladılar ve alay ettikleri için de benden özür dilediler.

"Papatyalı çarşafım, papatyalı yastık örtüm, il birincisi oldum!..." •

muzaffer izgu@butundunya.com.tr

ZOR SINAV SORUSU

Okuldaki ikinci ayımda, hocamız test sorularını dağıttı. Okulun en iyi öğrencilerinden biriydim. Son soruya kadar hızla geldim ve orada çakıldım kaldım. Son soru şöyleydi:

"Her gün okulu temizleyen hademe kadının ilk adı nedir?"

Bu her halde bir çeşit şaka olmalıydı. Onu hemen her gün görüyordum. Uzun boylu, sarı saçlı bir kadındı. 50'lerinde falan olmalıydı. Ama adını nerden bilecektim ki! Son soruyu yanıtızsız bırakıp kâğıdı teslim ettim. Bir öğrenci, son sorunun geçerli olup olmadığını sordu.

"Elbette, dahil" dedi, Hocamız... "İş yaşamınız boyunca insanlarla karşılaşacaksınız. Hepsi sizin ilginizi ve dikkatinizi hak eden insanlar bunlar. Onlara sadece gülümsemeniz ve 'Merhaba' demeniz gerekse bile..."

Bu dersi hayatım boyunca unutmadım. Hademenin adını da... Dorothy idi.

EYLÜL AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

3	4	5	7	1	2	9	8	6
6	7	8	3	9	4	5	2	1
2	1	9	6	5	8	4	3	7
1	5	2	8	4	9	7	6	3
9	6	7	1	2	3	8	4	5
4	8	3	5	6	7	2	1	9
8	3	6	2	7	5	1	9	4
5	9	1	4	2	6	3	7	2
7	2	4	9	3	1	6	5	8

Sudoku yapamayanlar için

8	5	1	6	2	9	3	7	4
3	9	7	8	5	4	2	6	1
2	4	6	1	7	3	8	9	5
4	2	8	7	6	5	9	1	3
5	1	9	4	3	2	6	8	7
6	7	3	9	1	8	4	5	2
7	6	4	2	9	1	5	3	8
1	8	5	3	4	6	7	2	9
9	3	2	5	8	7	1	4	6

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

1-(c) Annibal	10-(b) Cosimo
2-(b) IQ	11-(d) Rezerv
3-(a) Aramik	12-(a) Ölmüş atalarına hakaret etmek
4-(d) Friedman	13-(d) 1960
5-(b) James Naismith	14-(c) İşlevselcilik
6-(d) Erkek kardeşiyle evlendi	15-(d) Comecon
7-(a) Jane Addams	16-(a) Gandhi
8-(a) 1966	17-(b) Devlet
9-(b) Egemenlik	18-(a) Menes

Satranç Çözümleri

PROBLEM: D.J. Shire, 1997 2 # 1. _h2!
(1...Kxf3 2.Ve4+#, 1...Kd2+ Axd2+#,
1...Aa4 2.Vxa4+#, Ad1 2.Vxa2+#)

OYUN SONU: 1...Şd4 2.Ff5 Şc3 3.Fc8
Şb2 4.Fxb7 Şxa2 5.Fxc6 Şxb3 siyahın "a"
piyonu oyunun sonucunu belirliyor.

Kareler ve Rakamlar

$$\begin{array}{r} 466 + 322 = 788 \\ 388 - 199 = 189 \\ + \quad - \quad + \\ 854 + 123 = 977 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 865 - 493 = 372 \\ 517 - 386 = 131 \\ - \quad - \quad - \\ 348 - 107 = 241 \end{array}$$

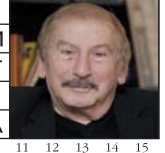
İlk dersimiz Türkçe

1-(d) 2-(a) 3-(b) 4-(c) 5-(a) 6-(b)- 7-(c) 8-(d)
9-(d) 10-(c) 11-(b) 12-(d) 13-(b) 14-(a) 15-(a)

Mantık Bilmecesi

Operatör	Yaşı	Tur Tarihi	Ülke
Çetin Pak	42	2007	Afrika
Emin Gür	46	2006	Çin
Hayri Gürbüz	43	2001	Mısır
Hüseyin Can	48	2004	İtalya
Tolga Tunç	45	2003	Prag

1	İ	L	H	A	N	S	E	L	Ç	U	K	E	D	A
2	P	A	P	A	R	K	A	F	A	U	N	A		
3	E	M	R	A	H	E	S	A	L	İ	M	A		
4	K	E	L	İ	A	N	E	K	A	T	R	A	N	
5	O	L	E	Y	E	L	A	B	E	L	A			
6	N	F	R	E	N	K	F	L	A	M	A	Ç		
7	G	R	A	Z	A	A	T	A	A	R	T			
8	U	Z	İ	Y	N	E	T	T	E	S	T			
9	N	E	N	U	R	B	E	L	E	K	E			
10	R	A	A	R	A	Z	R	A	M	A				
11	A	K	S	A	N	S	A	U	N	A	İ	R	A	
12	Z	A	N	A	M	A	A	N	A	S	O	N		
13	A	N	A	U	L	U	F	E	L	İ	T	I		
14	P	K	A	L	A	S	K	R	A	N	K	A		
15	K	R	A	V	A	T	K	İ	M	E	R	A	K	
16	A	N	A	E	Z	İ	N	E						
17	P	A	S	R	N	R	O	M						
18	I	A	L	O	P	A	K	T						
19	G	L	O	B	A	L	S	İ						
20	K	O	T	R	A	İ	S	A						

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Mustafa Yaman Kınık,
Ankara

Şevval Turan, Kastamonu

Kübra Saru, Tosya

Tuana Doğan, İstanbul

Ayça Hazar, Malatya

Güven Erdem Koç, Tokat

Melih ve Mustafa Kapankaya, Bodrum

Gizem Güner, Denizli

Sude Dura, İzmir

Yakup Yavuz Zengin, Muş

İrem Deniz Cömert,
Antakya

Hasan Ceylan, Hatay

Berna Demircan,
Karadeniz Ereğli

Gül Sıla Atalay, Adana

Elifnaz Limon, Yalova

Yasin ve Sema Öztelli, İstanbul

Melih Alp İnacı, Eskişehir

Simge ve Pelin Kalta, Trabzon

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

FISCHER'DAN ÖNCE BİR KOVBOY:
Reuben FINE

Reuben FINE
1914-1993

Dünya'da Sovyet satranç ekolünün kabul gördüğü bir dönemde yıldızı parlayan ABD'li satranç ustası ve psikolog. 7 kez ABD şampiyonu oldu. Alekhine'in ölümünden sonra yeni Dünya şampiyonunun belirlenmesi amacıyla düzenlenecek turnuvaya davet edilmesine karşın katılmadı. Çünkü Sovyet satranççıların kendisine karşı işbirliği yapmalarından kuşkulanıyordu.

Fine, birçok psikoji kitabının yanı sıra geçerliliği günümüzde de süren 12 satranç kitabı yazdı. Oyunlarında özellikle oyun sonu konumlarındaki ustalığıyla ün yaptı. "Satranç öğrenimi yabancı dil gibidir. İyi öğrenmek için, genç yaşta öğrenmeye başlamalısınız." sözü ona aittir.

Fine - Alekhine, Marget, 1937

Fine, Dünya Şampiyonu Alekhine karşısında aşağıdaki hamlelerle materyal üstünlüğü elde ediyor:

1.Vc4 Vf8 (1...Kf8 2.Kd2) 2.Fxe7 Agxe7 3.e4 ve 4.Vxb4 Beyazlar bir piyon öne geçti. Kazanç için ilk adım.

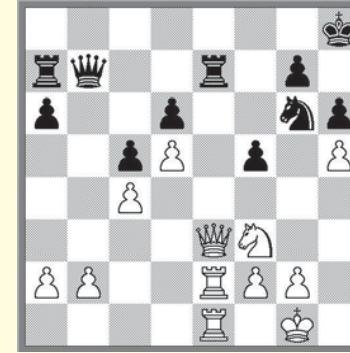
Fine - Botvinnik, Amsterdam, 1938

Yandaki konumda bu oyunun oynandığı tarihten 10 yıl sonra Dünya şampiyonu olan Genç Botvinnik deneyimli Amerikalı karşısında terk ediyor. Acaba neden? Beyazın ölümcül tehdidi nedir? Kf3 hamlesi önlenemiyor ve beyaz kaleler 7. yataya iniyor.

Fine, karşılaştığı bütün Dünya şampiyonlarını yenmiş.

SİLİVRİ - ÇANAKKALE

Salih Zeydan - Barış Özensel, Silivri 2010

Silivri Belediyesi Yoğurt Festivali Satranç Turnuvası birincisi Salih Zeydan, rakibinin vezir istediği yandaki konumda, 1.hxg6 oynadı. Siyahlar, beyaz veziri alamıyor, kaleyi de kaçamıyor, çünkü arka sıra matı var. Ne demişler: Taşa basılmışken taşa basılmaz! 1-0

Cemil Can Ali Marandi - Davut Benitze, Çanakkale, 2010

Genç yetenek Marandi, 18. Troya Satranç Turnuvasının seri başı IM Benitze karşısında aşağıdaki konumda 1.Ae6!! hamlesiyle kazandı. 2508 Elo su olan Gürcü IM Benitze, Marandi'nin vezirini kaçacağını umdu besbelli. Ama bu at hamlesinden sonra kısa bir değerlendirme yaptı ve oyun terk ederek genç rakibini tebrik etti. (1...Vxh8 2. Ag7 (Ac7) ++# 1...fxe6 2.Kxe6+ Axe6 3.Kxe6+Şf7 4.Ke7+ Fxe7 5.Vxh6) 1-0

PROBLEM

D.J. Shire, 1997

2#

mustafayildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU

Euwe-Fine, 1938

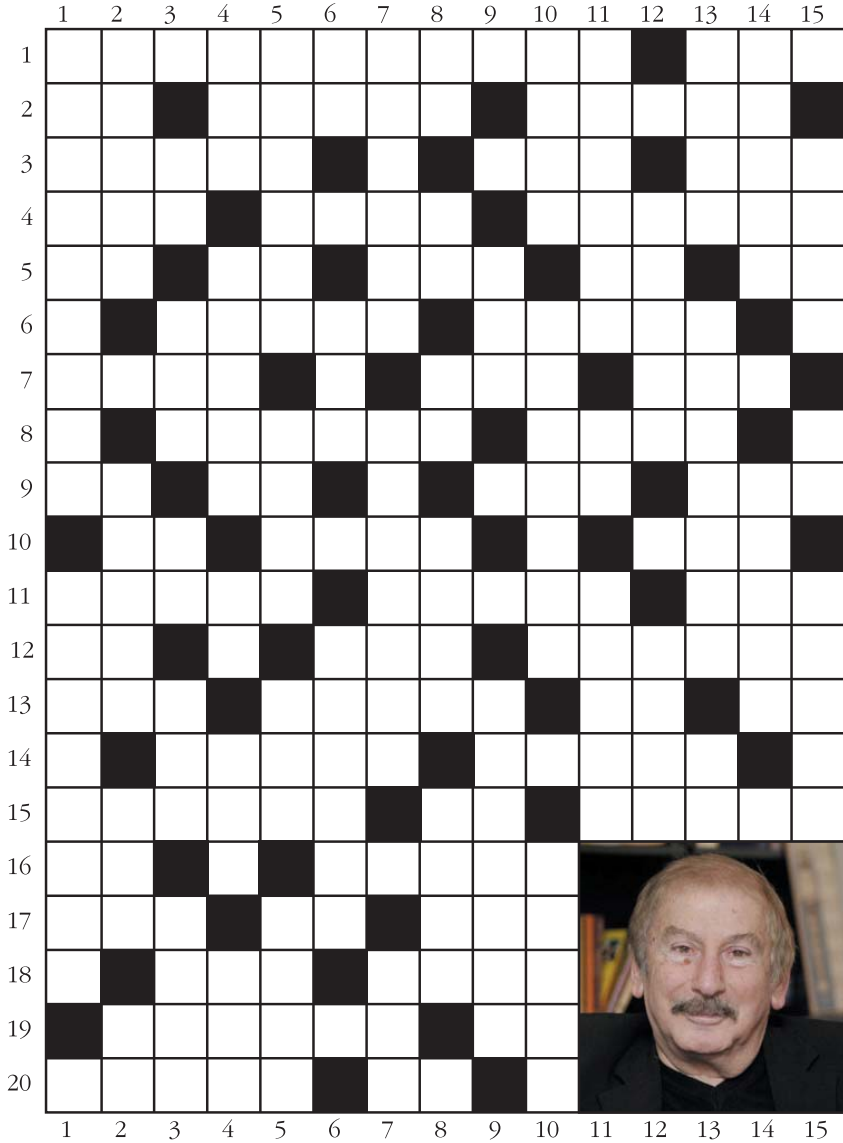

Siyah Kazanır

Çözümler XXX. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

Bulmacanın çözümü 149. sayfadadır.

SOLDAN SAĞA: 1- Fotorafta görülen yazar ve gazetecimiz.- Tavır, davranış. 2- Eski dilde ayak. - Bir tür kaban.- Belirli bir bölgede yaşayan hayvan topluluğu. 3- "... der ki düştüm dile / Bülbül figan eder güle" (Halk ozanımız). - Altı düz bir tekne türü. - Dolayısıyla anlatma 4- Saçı olmayan.- Yardım. - Asfalt yapımında kullanılan bir petrol ürünü. 5- "O" gösterme sıfatının eski dilde söylenişi. - Bir seslenme ünlemi. - Bir göz rengi.- Berilyumun simgesi. - Bir nota. 6- Bir üzüm türü. - Çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak. 7- Avusturya'da bir kent. - Cet. - Arka, geri. 8- Kıymetli takı. - Deneme. 9- Bir soru sözü. - Numaranın kısa yazılışı. - Geçit. - Kurnaz, açığız 10- Eski Mısır'da bir güneş tanrısı. - Arıza. - Gözleri görmeyen. 11- Bir ülkenin insanların özgü söyleyiş özelliği.- Fin hamamı. - İrlanda Kurtuluş Örgütü'nü imleyen harfler. 12- Güney Afrika'nın plaka imi. - Fakat, lakin. - Rakı yapımında kullanılan kokulu bitki. 13- Maksim Gorki'nin bir eseri. - Osmanlılarda kapıkulu askerlerine, saray ve devlet kuruluşlarındaki bazı görevlilere üç ayda bir verilen ücret. - Lityumun simgesi. - Paramızı simgeleyen harfler. 14- Dar ve uzun kesilmiş tahta. - Bir motorda bilyelerin almaşık hareketini dairesel harekete çeviren dingil. 15- Boyun bağı. - İlgi edati. - Bir şeyi öğrenmek için duyulan istek 16- Tarla sınırı. - Çanakkale'nin peyniri ile ünlü ilçesi. 17- Oksitlenmenin metallerde ortaya çıkardığı kimyasal değişim.- Radonun simgesi. - Şekerkamışından yapılan sert bir içki. 18- Telefon sözü. - Antlaşma. 19- Küresel. - Silisyumun simgesi. 20- Gezinti teknesi. - Duman lekisi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- "Bir Genç Kızın Gizli Defteri", "Yaş On Yedi" gibi kitapları bulunan yazarımız. - İstanbul'un bir semti. 2- Mikroskop camının küçüğü. - Önde gelenler. - Ribonükleik asidin kısa yazılışı.- Çin'den dünyaya yayılmış bir zeka oyunu. - 3- Lübnan'ın plaka imi. Devre, kademe. - İskambilde birli. - Anadolu'da yaşamış eski bir uygarlık. -Sade, sadece. 4- Konya ilinde bir baraj. - Hatay iline bağlı ilçelerden biri. - En kısa zaman.- "... Gardner" (ABD'li aktrist). - Tuzsuz bir peynir türü. 5- Kasabadan küçük, köyden büyük eski bir yerleşim birimi.- Çin'in para birimi. - Muğla'nın bir ilçesi.- Bir giyeceğin göğüsle omuz arasında kalan bölümüne eklenen parça. 6- Stronsiyumun simgesi. - Eski dilde ekmek. - Cüzam. 7- Ekin ekmek için ayrılan arazi parçası.- "Deliliğe Övgü" adlı yapıtın yazarı. - Giysi kıvrımı. 8- Bir nota.- Yabancı. - Satrançta bir taş. - Zayıflık.- İcar. 9- Ağzıda çıkan yara. - Gece gündüz eşitliği. 10- Boyutça küçük olan. - Kolu çevrilerek çalınan, sandık biçiminde bir tür org. - Ticari mal. 11- Kalabalık.- İskambilde oynama sırası. - Mana. 12- İlişki. - Eski dilde ayna. 13- Bir tür yaban mersini. - Yunan mitolojisinde avcılık ve ay tanrısı.- Kriptunun simgesi. 14- Ardahan'ın bir ilçesi. - Maden çıkarılırken sondajdan alınan örnek. 15- Yavru ya da yemiş yetiştirecek duruma gelmiş olan.- Bir cetvel türü.- Zeka.

filizoskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

İlaç ve Parfümün Sihirli Dünyası

Prof. Dr. Zeki Tez

Hayy Kitap

Tıbbın Gizemli Tarihi adlı çalışmasıyla yankı yaratan ülkemizin sayılı bilim tarihçilerinden Zeki Tez bu kez ilaç, parfümün yani eczacılığın tarihini aydınlatan yapıtı ile okuruyla buluşuyor. Sümer, Mısır, Babil-Asur, Çin, Eski Yunan, Roma dünyasında eczacılığın gelişim sürecini bir bir aktaran yapıtta tıbbi bitkiler yanında tedavi ve şifa kaynağı olarak kullanılan toprak, taş, baharat ve hayvansal nesnelere yer veriliyor. Tarihteki ünlü ilaç kitapları, mumya ilacı, mesir macunu, nevrüziye, sabun, parfüm kozmetik, krem, kutsal mesh yağı konularında ilginç bilgiler sunuluyor. Eczacılığın gelişim süreci sadece kullanılan maddelerin değil işin mutfak kısmına da perde aralanarak

çağdaş eczacılığın nereden nereye hangi koşullarda ulaştığını belgesel bir film izlercesine aktarıyor. Eczacılığın grafik sanatlar üzerine etkisini de inceleyen Zeki Tez koku sınıflandırması ve duylar arasındaki bağlantıyı da irdeliyor. Eczacılık tarihinin atmosferinin parlayan yıldızları biliminsanları ve çalışmaları da unutulmamış. Kitaptaki ilgi çeken yerlerden biri de zehirler ve zehirlemeler. İnsanoğlunun iyileştirici yanında öldürücü amaçla madde ve karışımları kullanması ve bunların tarihe bıraktığı izler ve etkiler düşündürücü. Kitapta Zeki Tez'in özel araştırmaları elde ettiği gravür, çizim, resim ve belgeler de ayrı bir görsel şölen sunuyor.

Kitaplardan Kurtulabileceğinizi Sanmayın

Umberto Eco
J.-C. Carrière

Can Yayınları

Dijital yaşamın kapsam alanının inanılmaz bir hızla genişlemesi, internet ve elektronik kitapların

dayanılmaz gibi görülen ağırlığı ve yayımlanma hızı karşısında iki kitap aşığına düşünceleri önemli. Sahip olduğu olağanüstü büyük kitaplığıyla çağımızın sayılı düşünür ve yazarlarından olan Umberto Eco, karşısında sinemacı Jean-Claude Carrière çivi yazısı tabletlerden, papirüslere, el yazması nadir kitaplardan basımcılık ile çoşan yapıtlara, internet ve elektronik kitaplara uzanan kitabın binlerce yıllık yolculuğunda kaptanlık ve kılavuzluk yapıyor: "Kitap, internetin ortaya çıkması yüzünden ortadan kalkacak mıdır?(...) İnternetle alfabe çağına döndük. Biz görüntü uygarlığına girdiğimizi zannetmiş olsak da, bilgisayar bizi gerisin geri Gutenberg galaksisinin içine soktu ve herkes okumak mecburiyetinde artık. Okumak için maddi bir ortam gerekir. Bu madde ortam sadece bilgisayar olamaz. Bir roman okumak için bilgisayar başında iki saat geçirin gözleriniz tenis topu gibi olur(...) kaldı ki bilgisayar elektriğin olmasına bağlı ve banyo kuvvetinde okuyamazsınız, yatak da yan yatarken de(...) kitap tıpkı çekiç, tekerlek veya makas gibidir. Bir kere icat edildikten sonra daha iyisini yapamazsınız(...) belki birleşimine giren unsurlar gelişim gösterecektir, belki sayfaları kağıttan olmayacaktır artık. Fakat neyse o olarak kalacaktır."

Haylazlar Kitabı

Jean-Bernard Pouy
Serge Bloch, Anne
Blanchard

Marsık Kitap

Edison, Picasso, Da Vinci, Verdi, London, Chaplin, Darwin, Einstein, Lincoln, Disney... Onlar henüz çocukluk ve ilk gençlik çağlarındayken kim kalker da ileride ünlü birer kişi olacaklarına bahse girerdi? Kimisi erkek kimisi kadın. Başlangıçta ne olacakları belli olmamasına karşın onlar tarihe, edebiyata, güzel sanatlara ve bilime damgalarını vurdular. Okulda zayıf, işe yaramaz, başarısızlığa aday kimseler olarak gösterildiler! Aile içinde, iş hayatında kimse onlara umut bağlamadı, söz dinlemez ve uyumsuz kişiliklerine öfke duyuldu. Onlar, yollarını bulmadan ya da doğru kapıyı açmadan önce bir köşede pineklediler ya da bir yığın bahane uydurup yan çizdiler. Zamanla tarih onları üne kavuşturdu, dahi yaptı. Bu şaşırtıcı ve etkileyici kişiler okul hayatımızda edindiğimiz kültürde önemli bir yer tutarlar. Ansiklopedilerde ve müzelerde onları ağır başlı halleriyle cepleri niteliklerle dolu olarak karşımızda buluruz. Gel gelelim ceplerinde delikler var. (...)

BİR FOTOGRAF BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: Mete Tizer, Güre, Balıkesir

Prof. **HABERAL**

500

**GÜNDÜR
GEREKÇESİZ
TUTUKLU**

Son yıllarda ülkemiz İFTİRA rejimine doğru hızlı bir şekilde gidiyor.

Bunun sonucudur ki beşyüz gündür hiç bir yasal gerekçe gösterilmeksizin Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın bütün özgürlükleri maalesef sivil bir yönetim döneminde gasp edilmiştir.

Böyle bir durumu sivil bir yönetim döneminde yaşamamızı Ülkemize ve Demokrasimize yakıştıramadığımızı Yaptıran ve Yapanları kınadığımızı Aziz Milletimize saygıyla sunuyoruz.

Bütün Dünya
2000

VAZO

1971 yılında Bursa' da doğdu. Orta ve lise eğitimini Bursa' da tamamlayan Kumova, öğretmenlerinin ve ailesinin de desteğiyle, ilk gençlik resim sergisini Bursa' da gerçekleştirdi. Güzel sanatlara gitmek istemesine rağmen matematik eğitimi aldı. Eğitimini tamamladıktan sonra iş hayatı başladı. Bu süreçte resim ve şiir ile sanat serüveni de devam etti. 1998 yılından itibaren yoğun bir şekilde resme ağırlık verdi. 2004 yılında "Enerji Patlaması" adı taşıyan İstanbul' daki ilk kişisel sergisinde sanatseverlerle buluştu. Birçok kişisel sergi düzenledi ve karma sergilere katıldı. Resim çalışmalarına özgün bir dil yaratmak çabası ile farklı renkler ve boyutlar katarak devam ediyor. Son dönem çalışmalarında annesinin elişi dantellerini çeşitli kompozisyon kurgularında ve değişik formlarda kullanarak tuvallerine yansıtıyor.